

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТРА

на тему:

«ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА
ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ МІСТЕЧКА В
С. ІВАНІВКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»

Виконав: студент 6 курсу, групи МБм-22-1А
191 «Архітектура та містобудування»,
освітньо-наукова програма «Містобудування»
(шифр і назва спеціальності, спеціалізації)

Ніколаєв Микола Вікторович

(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

М.В. Ніколаєв

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Київ - 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри містобудування
д. арх., проф. _____ Н.М. Шебек
“17 “ травня 2024 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТРА**

Типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень
(на прикладі містечка в с. Іванівка Житомирської області)

(назва)

Виконав студент групи МБм-22-1А

Ніколаєв Микола Вікторович

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

Освітньо-наукова програма: «Містобудування»

Науковий керівник: _____ Шебек Н.М.

(прізвище, ініціали)

д-р арх., проф.

(науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини: _____ Шебек Н.М.

(прізвище, ініціали)

д-р арх., проф.

(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: _____ Тімохін В. О.

(прізвище, ініціали,)

д-р арх., проф.

науковий ступінь, вчене звання

Київ – 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Архітектурний**
Кафедра: Містобудування
Освітній рівень: ОНП
Галузь знань: 19 – Архітектура та будівництво
Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування
Освітньо-наукова програма: «Містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан архітектурного факультету

„___” _____ 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТРА**

Ніколаєв Микола Вікторович

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи: Типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень (на прикладі містечка в с. Іванівка Житомирської області)
затверджена наказом ректора КНУБА № 736/2 від «30»квітня 2024 року

2. Науковий керівник

Шебек Надія Миколаївна, д-р. арх., проф.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини

Шебек Надія Миколаївна, д-р. арх., проф.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту 21.05.2024 р.

4. Зміст пояснювальної записки:

Вступ. *(Актуальність теми, мету і завдання та об'єкт і предмет дослідження)*

Розділ 1. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

(Назва розділу)

Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ

(Назва розділу)

Розділ 3.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗБУДОВИ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО ПОСЕЛЕННЯ В С. ІВАНІВКА, ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

(Назва розділу)

Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

(Назва розділу)

Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(Назва розділу)

5. Перелік графічного матеріалу (з точними назвами обов'язкових креслень)

1. Схема розташування території детального плану території в системі планувальної структури Житомирської області М 1:100000.

2. Схема розташування території детального плану території в структурі населеного пункту М:20000.

3. Схема сучасного використання території М 1:5000.

4. Зображення художньої концепції містобудівного об'єкта
 5. Проектний план М 1:1000.
 6. План функціонального зонування території М 1:2000.
 7. Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:2000.
 8. Схема інженерного забезпечення території та інженерно-технічних заходів цивільного захисту М 1:2000.
 9. Схема існуючого функціонального зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
 10. Схема тематичного зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
 11. Схема проектного функціонального зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
 12. Дендроплан ділянки детальної розробки М 1:500.
 13. Генеральний план ділянки детальної розробки М 1:500.
 14. Креслення поперечних профілів вулиць М 1:100.
 15. Розгортки М 1:500.
 15. Фотофіксація ділянки проектування (існуючий стан)
 16. Техніко-економічні показники
 17. Перспективні зображення
6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	26.01.2024
Розділ 2.	1.03.2024
Розділ 3.	29.03.2024
Розділ 4. Естетика містобудування	19.04.2024
Розділ 5. Цивільний захист	26.04.2024
Остаточне оформлення роботи	03.05.2024
Перевірка роботи на плагіат	07.05.2024
Попередній захист роботи на кафедрі	17.05.2024
Захист роботи	25.05.2024

7. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірив	
		дата	підпис
Транспорт	Г.Г. Лисюк, доцент		
Естетика містобудування	Н.М. Шебек, професор		
Цивільний захист	В.І. Корінний, старший викладач		

8. Дата видачі завдання 01.02.2024 р.

Зав. кафедри	_____	<u>Н.М. Шебек</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Наук. керівник	_____	<u>Н.М. Шебек</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник пр. част.	_____	<u>Н.М. Шебек</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Студент	_____	<u>М.В. Ніколаєв</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (summary) <i>до кваліфікаційної випускної роботи студента:</i>			
360	Київський національний університет будівництва і архітектури		
<i>Тема</i>	Типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень (на прикладі містечка в с. Іванівка Житомирської області)		
<i>Освітній рівень</i>	Магістр		
<i>Факультет</i>	Архітектурний		
<i>Кафедра</i>	Містобудування		
<i>Спеціальність</i>	191 «Архітектура та містобудування»		
<i>Освітньо-наукова програма</i>	Містобудування		
<i>Наук. керівник</i>	док. арх., проф. Шебек Надія Миколаївна		
<i>Обсяг роботи:</i>	<i>пояснювальна записка, стор.</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А1</i>
	163	5	16
<i>Розділ 1. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА</i>	<p>Аналіз досвіду демонструє багатогранність досліджень попередників, що стосується обраної теми, але в кінцевому випадку вони всі направлені на досягнення спільної мети. Теоретичні передумови розгляду геронтологічних поселень включають глибокий аналіз соціальних, медичних та психологічних аспектів старіння, що дозволяє ідентифікувати ключові потреби старіючого населення. Вивчення теоретичних баз допомагає зрозуміти особливості створення безпечного, комфортного та стимулюючого середовища.</p> <p>В процесі аналізу світового та вітчизняного досвіду проектування, розглядається практичне застосування відокремлених особливостей в умовах аналізу існуючих геронтологічних поселень та спеціалізованих центрів.</p> <p>Фактори та умови формування геронтологічних поселень вимагають комплексного підходу, враховуючи географічне розташування, кліматичні особливості, доступність інфраструктури та якість послуг. Глибокий аналіз цих факторів і умов вказує на багатогранність та складність процесу створення геронтологічних поселень.</p>		
<i>Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ</i>	<p>Досліджено та удосконалено основні принципи організації геронтологічних поселень, що охоплюють поліфункціональність, доступність і безбар'єрність, сталість використання ресурсів, соціально-культурну інтеграцію та технологічну підтримку через інновації.</p> <p>Удосконалено вимоги щодо формування середовища геронтологічних поселень, які відображають взаємодію люди з матеріальною складовою та систематизовані таким чином, щоб забезпечити активне сприяння соціальному, культурному та фізичному розвитку їх мешканців.</p> <p>При визначенні моделі формування геронтологічного поселення наданий опис складових частин, зв'язків між ними та технології функціонування типових містобудівних середовищ. Організована модель не лише відповідає безпосереднім запитам своїх мешканців, але й служить прикладом для розробки подібних проектів у всіх регіонах України.</p>		

<p><i>Розділ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗБУДОВИ ГЕРОНТОЛОГІЧНО ГО ПОСЕЛЕННЯ В С. ІВАНІВКА, ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i></p>	<p>Історико-культурний аналіз вказує на те, що сучасний стан Житомирського геріатричного пансіонату відображає загальну проблему багатьох подібних установ в Україні. Структурно-функціональний аналіз показує, що основними складовими території пансіонату є сільськогосподарські землі, житлова забудова, старий фруктовий сад та зелені насадження. Композиційний аналіз техногенного ландшафту території навколо Житомирського геріатричного пансіонату виявив ключові характеристики, включаючи планувальні вісі, які співпадають з основними маршрутами пішоходів, та структуру, наближену до гіпподамової системи. Еволюційно-генетичний аналіз підкреслює значення заснування пансіонату у 1959 році, яке стало каталізатором розвитку регіону та перетворило Іванівку на центр догляду за літніми людьми. Асоціативно-образний аналіз показує, що емоційні реакції мешканців впливають на їхній взаємозв'язок з середовищем.</p> <p>Для організації експериментального геронтологічного поселення була обрана ділянка у селі Іванівка Житомирської області, розміщена поряд з існуючим Житомирським геріатричним пансіонатом, який має застарілу інфраструктуру та потребує модернізації та розширення. Пропонується реорганізувати Житомирський геріатричний пансіонат та створити навколо нього геронтологічне містечко, архітектурне середовище якого сприятиме продовженню періоду насиченого та самодостатнього життя його мешканців незалежно від їх фізичного стану. Ефективність життєдіяльності поселення планується підвищити за рахунок використання соціонічної моделі функціонального-просторової організації території згідно з психологічними потребами різних типів особистостей. Відповідне зонування, формоутворення та ідентичність містечка будуть досягнуті через геральдику та символіку прилеглої місцевості.</p> <p>Комплексний підхід до благоустрою та озеленення території геронтологічного поселення в селі Іванівка формує цілісну та самодостатню модель, яка відповідає загальній концепції проекту. Реорганізація території колишнього Житомирського геріатричного пансіонату в інформаційний готель із геронтологічним спрямуванням супроводжується створення нового дизайну, орієнтованого на гармонійне поєднання естетики та функціональної гнучкості. Проект детально розробляє 8 тематичних зон, які відображають концепцію та філософію багатогранного розвитку свідомості та самореалізації.</p>
<p><i>Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ</i></p>	<p>Запропонована концепція поєднує два ключових фактори: формоутворення та мешканців. Перший фактор базується на символічному аналізі урбанізованого середовища, де використовується образ герба Житомирської області для надання характерного поділу головні та другорядні зони, кожна з яких відповідає конкретним потребам і функціям містечка. Другий фактор фокусується на мешканцях, пов'язуючи концепцію з соціонічною моделлю людини, що дозволяє забезпечити гармонійний взаємозв'язок між різними групами населення та сприяє формуванню підтримуючого середовища.</p>

	<p>Тематичне зонування забезпечує адаптивну концепцію, яка легко застосовується в різних регіонах. Воно враховує особливості місцевості та соціокультурні потреби мешканців. Основні тематичні зони включають житлові квартали, місця соціокультурної взаємодії, зелені території, медичну, адміністративну та запрошуючу (вхідну) зони, що разом створюють гармонійне середовище для активного старіння та стимулюють соціальну взаємодію. Сценарне моделювання простору формує різні зони відпочинку, забезпечуючи варіативність сценаріїв для мешканців поселення, прилеглих територій та відвідувачів.</p> <p>Часове моделювання розрізняє тривале та короткочасне перебування. Житлові одиниці забезпечують тривале проживання мешканців, тоді як адміністративні, культурні, торговельні та спортивні центри обслуговують менш тривалі візити. Паркові території зазвичай використовуються для короткочасного відпочинку. Планувальний каркас містечка базується на символіці герба Житомирської області, де кожен структурний елемент підкреслює гармонійний зв'язок між функціональними зонами та сприяє естетичній цілісності. Кожен композиційний центр підпорядковується відповідній тематичній зоні, гармонійно підкреслюючи функціональні та естетичні характеристики містечка. Архітектурні форми, матеріали, озеленення та світлове оформлення працюють разом, щоб створити цілісне та зручне середовище для мешканців і відвідувачів, підкреслюючи тематичну виразність.</p>
<p><i>Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ</i></p>	<p>З огляду на незаперечну цінність людського життя, як підтверджено історичним досвідом, ключовим аспектом цивільного захисту при проектуванні житлових кварталів є ідентифікація пожежі як однієї з найімовірніших загроз. Ефективна евакуаційна стратегія, що охоплює резидентів, відвідувачів та співробітників житлового комплексу, передбачає ретельний аналіз потенційних ризиків, специфічних для даної локації. Важливою складовою цього процесу є також оцінка існуючої інфраструктури та визначення місць розташування евакуаційних та збірних пунктів.</p> <p>У випадку виявлення ознак пожежі, негайне переміщення до найближчих пунктів евакуації є критичним. З архітектурної перспективи, на стадії проектування обов'язковим є дотримання встановлених протипожежних стандартів та норм, включно з державними будівельними нормами (ДБН), що діють на території України, для забезпечення безпеки мешканців та відвідувачів об'єкта.</p> <p>Таким чином, комплексний підхід до планування житлових комплексів, який включає ретельний аналіз безпекового середовища, попередню оцінку потенційних ризиків, а також розробку і реалізацію ефективних евакуаційних маршрутів та процедур, є життєво важливим для забезпечення захисту життя та здоров'я людей у випадку пожежі.</p>

<i>Висновки по роботі:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведено аналіз наукових досліджень та виявлено основні передумови розгляду геронтологічних поселень, що включають глибокий аналіз соціальних, медичних та психологічних аспектів старіння, що дозволяє ідентифікувати ключові потреби старіючого населення. 2. Проаналізовано світовий та вітчизняний досвід проектування, існуючих геронтологічних поселень та спеціалізованих центрів. 3. Виявлено, що фактори та умови формування геронтологічних поселень враховують географічне розташування, кліматичні особливості, доступність інфраструктури та якість послуг. 4. Досліджено та удосконалено принципи організації геронтологічних поселень, що охоплюють поліфункціональність, доступність і безбар'єрність, сталість використання ресурсів, соціально-культурну інтеграцію та технологічну підтримку через інновації. 5. Удосконалено вимоги щодо формування середовища геронтологічних поселень, які відображають взаємодію люди з матеріальною складовою та систематизовані таким чином, щоб забезпечити активне сприяння соціальному, культурному та фізичному розвитку їх мешканців. 6. Визначена модель формування геронтологічного поселення що враховує опис складових частин, зв'язків між ними та технології функціонування типових містобудівних середовищ. 7. Історико-культурний, структурно-функціональний, композиційний, еволюційно-генетичний та асоціативно-образний аналізи території прилеглої до Житомирського геріатричного пансіонату (в подальшому – територія експериментального геронтологічного поселення) виявили низку системних проблем та особливостей цієї місцевості. 8. Врахована інтеграція інноваційних підходів до організації житлових комплексів. Організовано зонування території, що враховує різноманітні потреби мешканців. 9. Організований комплексний підхід та детальна розробка проектних рішень щодо благоустрою та озеленення територій громадського простору. 10. Тематичне зонування забезпечує адаптивну концепцію, яка враховує особливості місцевості та соціокультурні потреби мешканців. 11. Враховано та організовано перелік заходів з цивільної безпеки населення. 12. Виявленні результати впровадженні при експериментальному проектуванні геронтологічного поселення і селі Іванівка, Житомирської області.
----------------------------	---

Ключові слова: геронтологія, поселення, містобудування, архітектура

Keywords: gerontology, settlements, urban planning, architecture

Укладач: _____ /Ніколаєв М.В./
(підпис) (прізвище та ініціали)

Наук. керівник: _____ /Шебек Н.М./
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	10
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ GERONTOLOGICHNOGO SЕРЕДОВИЩА.....	17
1.1. Теоретичні передумови формування середовища геронтологічних поселень..	17
1.2. Досвід проектування середовища геронтологічних поселень	28
1.3. Фактори і умови формоутворення геронтологічних поселень	45
Висновки до розділу 1.....	50
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА GERONTOLOGICHNIХ ПОСЕЛЕНЬ.....	51
2.1. Принципи організації геронтологічних поселень.....	51
2.2. Вимоги до формування середовища геронтологічного поселення	63
2.3. Модель геронтологічного поселення	72
Висновки до розділу 2.....	77
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗБУДОВИ GERONTOLOGICHNOGO ПОСЕЛЕННЯ В С. ІВАНІВКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	80
3.1. Аналіз вихідної ситуації.....	80
3.2. Архітектурно-планувальне рішення геронтологічного поселення	101
3.3. Благоустрій і озеленення території геронтологічного поселення	107
Висновки до розділу 3.....	113
РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ	115
4.1. Художня концепція містобудівного об'єкта.....	115
4.2. Енерго-інформаційне моделювання містобудівного об'єкта.....	117
4.3. Просторово-часове моделювання містобудівного об'єкта.....	120
Висновки до розділу 4.....	123
РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ	124
5.1. Коротка характеристика об'єкту проектування	124
5.2. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту.....	129
5.3. Розрахунок заходу Цивільного захисту.....	131
Висновки до розділу 5.....	134
ВИСНОВКИ	136
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	140
ДОДАТКИ	147

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Старіння (англ. aging) — це складний біологічний процес, що характеризується сукупністю змін структурно-функціонального стану організму, які прогресують з віком і спричиняють зниження його адаптаційних та репаративних можливостей.

Геронтологія (англ. gerontology) — це міждисциплінарна наука, що вивчає процеси старіння та феномени, пов'язані зі старінням організму, а також проблеми, виклики та потреби літніх людей. Вона включає дослідження біологічних, психологічних, соціальних та економічних аспектів старіння, розглядаючи як індивідуальні зміни, що відбуваються з віком, так і суспільні впливи та наслідки, пов'язані зі старінням населення.

Експериментальне поселення — це обмежений за масштабом житловий комплекс або поселення, створене як модельний проєкт для дослідження, тестування та розвитку нових концепцій житлових, соціальних, екологічних або технологічних рішень.

Геронтологічне поселення — це спеціалізоване містобудівне середовище, створене з метою забезпечення оптимальних умов життя для старіючого населення.

Активне старіння (англ. active aging) — концепція, що передбачає процес оптимізації можливостей для підтримки здоров'я, участі у суспільному житті та підвищення рівня безпеки літніх людей, з метою покращення якості їхнього життя в старшому віці. Ця концепція фокусується на збереженні фізичної, психічної та соціальної активності, дозволяючи літнім людям брати участь у різних видах діяльності та приймати участь у житті суспільства, незалежно від віку чи стану здоров'я.

Архітектурне середовище — це сукупність просторово-організованих об'єктів, споруд, будівель та ландшафтних елементів, які формують фізичне середовище для людської діяльності.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження

За останні 50 років процес старіння нації у світовому масштабі розвивається із великою швидкістю і будь-яке ігнорування може позначитися негативними наслідками для тієї чи іншої держави. У 2004 році населення світу досягло, порядку 6,2 млрд. людей, а вік кожного десятого землянина досягнув 60 років і більше. За прогнозами ООН до 2025 року населення світу зросте в порівнянні з 1950 роком у три рази, а чисельність людей літнього віку – у 6 разів, у той час як число старих людей (старших 80 років) збільшиться в 10 разів. В Україні, як і в багатьох розвинених країнах, в останні десятиріччя значно зросла частка людей похилого віку. До старшого покоління сьогодні належить кожний п'ятий [11, с. 1].

Правові потреби людей похилого віку відмінні залежно від місця проживання, економічної ситуації, стану здоров'я, расової, етнічної та культурної приналежності та сімейних стосунків. Інші фактори, такі як сильна підтримка сім'ї чи громади, безпечне проживання, стабільний дохід та міцне здоров'я можуть зменшити ризик виникнення правових проблем. Крім того, серед найважливіших проблем людей похилого віку виділяють низький рівень їхньої соціальної та економічної активності. Причинами такого явища є недостатня освітньо-професійна мобільність громадян, низький рівень інститутів і традицій самоосвітньої діяльності. Усе це поєднується з консервативною структурою зайнятості та негнучкістю ринку праці, існуванням у суспільній свідомості стереотипних уявлень про старіння населення як виключно негативного процесу [11, с. 4].

Формування середовища життєдіяльності маломобільного населення (інвалідів, людей похилого віку) має враховувати специфічні потреби цільової аудиторії, тому фахівці, які працюють у цій царині, спираються на рекомендації архітектурної геронтології. Архітектурна геронтологія – це науковий напрям архітектурної творчості, що розглядає питання формування просторового середовища життєдіяльності людини (як окремого індивідуума, так і різних

колективних утворень) з урахуванням динаміки вікових змін – фізіологічного старіння, зміни функцій організму, життєвих орієнтирів, ціннісних орієнтирів та соціальної активності. Архітектурна геронтологія використовує знання та результати сучасних наукових досліджень загальної геронтології. Як науковий напрямок архітектурна геронтологія безпосередньо пов'язана з містобудуванням, типологією будівель та споруд, принципами формоутворення, економікою, соціологією, демографією, психологією, кліматологією, конструктивними системами та будівельними матеріалами, геріатрією. Головними завданнями архітектурної геронтології є вивчення суспільства в екстремальних стадіях його життєдіяльності (старість, інвалідність), дослідження динаміки зміни потреб окремої людини та малих соціальних груп і відповідно їх вимог до довкілля.

Пенсіонери переважно є соціально-незахищеними та часто перебувають за межею бідності. Незважаючи на те, що законодавство України гарантує певні права, проте для літніх людей це не вирішує проблеми доступу до рівних можливостей, забезпечення правового захисту та правової допомоги відповідно до потреб. Старість приносить із собою зміну звичних життєвих стандартів, хвороби, важкі душевні переживання. Літні люди опиняються на узбіччі життя, поступово відокремлюються від суспільства. Обмежується їх життєдіяльність.

Актуальність і зацікавленість громадськості щодо даної проблеми не можуть бути підтверджені тільки статистичними даними і окремими судженнями.

Всесвітня асамблея з питань старіння населення (2002 р.), на якій було ухвалено Мадридський міжнародний план дій, має велике значення. Вона сприяла усвідомленню проблеми урядами і стимулювала в різних країнах дискусії щодо необхідності гарантувати людям похилого віку гідну старість, вільну від злиднів і невігластва, активну і включену в громадське життя. Ця асамблея, звичайно, закликала всі уряди знайти необхідні ресурси і створити фонди допомоги людям похилого віку.

Загальні права людей похилого віку сформульовано в Міжнародній декларації прав людини, Європейській Конвенції про захист прав і основних

свобод людини, Деклараціях ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ. Було прийнято законодавчі акти про людей похилого віку і в Україні. Особливого значення для визначення прав і обов'язків людей похилого віку, відповідальності держави, благодійних організацій, приватних осіб мають закони «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту» (1993), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991).

В Україні, як і в багатьох розвинених країнах, в останні десятиріччя значно зросла частка людей похилого віку. До старшого покоління сьогодні належить кожний п'ятий. Україна входить до 30 «найстаріших» країн світу, спостерігається досить тривожна тенденція зі зростанням кількості людей похилого віку. У 2007 році частка людей пенсійного віку досягла 23,9%, або понад 11 млн осіб, і за рейтингом старіння (часткою населення старше 65 років) Україна займала 11 місце у світі, а в 2025-му переміститься на 9-те місце. Згідно з національним демографічним прогнозом на період до 2025 року частка осіб віком від 60 років становитиме 25%, а у 2030 році – понад 26%. Це означає, що Україна є й залишатиметься однією з «найстаріших» країн світу, водночас, на державному рівні цій проблемі приділяється недостатньо уваги. Рівень постаріння сільського населення в Україні вищий, ніж міського: частка населення післяпрацевдатного віку на початок 2013 р. у селах становила 23,2%, в містах — 20,6%. Люди пенсійного віку – це ті люди, які залишаються поза межами суспільних процесів. Виходячи на пенсію, вони замикаються на домівці та сім'ї, втрачаючи інтерес до громадського життя. Адаптація до змінних умов динамічного соціуму в такому віці є вкрай складною і люди такого віку потребують підтримки та стимулюючих заходів [11, с. 6].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами

Обрана тема магістерської роботи пов'язана з темою науково-дослідної роботи кафедри містобудування КНУБА «Наукові засади проектування та реконструкції містобудівних і ландшафтно-рекреаційних об'єктів» на період 2023-2027 рр.

Державний реєстраційний номер: 0123U101174.

Мета і задача дослідження:

Метою дослідження є визначення типологічних особливостей архітектурного середовища геронтологічних поселень.

Задачами дослідження є:

- проаналізувати досвід формування середовища геронтологічних поселень;
- теоретично обґрунтувати засоби формування архітектурного середовища геронтологічних поселень;
- продемонструвати особливості застосування методу проектування щодо формування архітектурного середовища геронтологічного поселення.

Об'єкт і предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є: геронтологічні поселення

Предметом дослідження є: типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень.

Методи дослідження:

- метод пошуку літератури та аналізу літературних джерел;
- метод порівняння (зادля аналізу літературних джерел та виконаних архітектурних проектів);
- метод класифікації інформації (про спеціалізовані поселення та типологічні особливості);
- метод соціально-просторового моделювання архітектурного середовища поселення;
- метод ізоліній (при аналізі розвитку соціальної інфраструктури);
- метод вимірювання (зadля визначення числових характеристик досліджуваних об'єктів);
- методи партисипації (зadля залучення населення в концептуальне проектування)

Передбачувана наукова новизна:

Виявлення та типологічних особливостей архітектурного середовища геронтологічного поселення.

Передбачувана практична цінність:

Результати магістерської роботи можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях, практиці проектування та освітянській діяльності пов'язаних з проявом геронтологічної направленості в містобудуванні.

Апробація результатів:

Результати магістерської роботи апробовані в наступних конференціях:

- III Міжнародна науково-практична конференція «Просторове планування: Європейський образ післявоєнної України та інструменти її відновлення» 05 травня 2023 р., Київ, Україна;
- IV Міжнародна науково-практична конференція «GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS» 02 грудня 2023 р., Ліверпуль, Великобританія;
- VI Науково-практична конференція «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку» 23 квітня 2024 р., Київ, Україна.

Публікації:

Опубліковані результати наукової роботи:

- Н.М. Шебек, М.В. Ніколаєв, стаття «Особливості архітектурно-планувальної організації середовища життєдіяльності людей похилого віку» для міжнародної науково-практичної конференції «Урбаністичний форум 2023»;
- Н.Ю. Войко, М.В. Ніколаєв, стаття «Принципи формування інклюзивних громадських просторів» для міжнародної науково-практичної конференції «GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS», 2023;
- Н.М. Шебек, М.В. Ніколаєв, тези доповіді на тему «Пропозиції з архітектурно-планувальної організації експериментального геронтологічного поселення в с. Іванівка Житомирської області» для міжнародної науково-практичної кафедральної конференції на базі КНУБА, 2024;

- Ніколаєв М.В., Лепешко А.А. Містобудівне планування виробничих територій геронтологічних поселень // III Міжнародна науково-практична конференція “Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 100-річчя факультету архітектури НАОМА”. 2024.

Структура та обсяг роботи:

Магістерська робота складається з п'яти розділів: аналітичного, теоретичного, експериментального, а також розділів “Естетика містобудування” та “Цивільний захист”. Кожний розділ матиме три параграфи і висновки. Після загальних висновків розміщуватиметься список використаних джерел. Додатки включатимуть завдання на проектування та зображення проектної частини.

У процесі збору інформації для магістерської роботи на тему "Типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень (на прикладі містечка в с. Іванівка Житомирської області)", було проведено звернення до низки джерел та організацій. Це дозволило отримати всебічне розуміння теми та зібрати важливі дані, необхідні для аналізу та дослідження.

Протягом практики я звернувся до ресурсів бібліотек, де мав змогу ознайомитися з фаховою літературою та науковими публікаціями, що стосуються оптимізації архітектурних середовищ та їх типології:

- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>);
- Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного (<http://www.dnabb.org/>);
- Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури (<http://library.knuba.edu.ua/>).

В місцевому архіві мені вдалося отримати доступ до матеріалів, які відображають історію та розвиток села Іванівка.

Відвідування органів місцевого самоврядування надало цінну інформацію щодо нормативно-правової бази, політик та програм, які впливають на розробку та функціонування геронтологічно орієнтованого середовища.

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ GERONTOLOGIЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

1.1. Теоретичні передумови формування середовища геронтологічних поселень

Геронтологія – це наука, що вивчає біологічні, медичні і соціальні аспекти старіння живого організму, а також способи уповільнення старіння з метою збільшення тривалості життя і збереження його фізичної та соціальної активності. Сучасна геронтологія, з одного боку, включає в свій теоретичний і практичний інструментарій результати і методи інших наук, а з іншого – розділяється на окремі галузі знань.

Основними розділами сучасної геронтології є:

Фундаментальна геронтологія – вивчає механізми старіння, займається питанням профілактики передчасного старіння і продовження життя;

Соціальна геронтологія – вивчає взаємодії літніх людей і суспільства, існування їх в соціальному середовищі;

Геріатрія – вивчає проблеми надання медичної допомоги літнім людям.

Головним завданням сучасної геронтології та геріатрії є профілактика передчасного старіння, яка спрямована на збереження здоров'я і активного довголіття людей похилого та старечого віку, а також вивчення особливостей старіння, пов'язаних з впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища (рис. 1.1) [1].

Рис. 1.1. Характеристика геронтології (за А. Котвіцька) [1]

1.1.1. Становлення поняття «геронтологія». Теорія старіння

У статті А. Котвіцької подано комплексний огляд історичного розвитку геронтології та геріатрії як різних наукових галузей. Простежуються витoki вивчення старіння до давніх часів, висвітлюючи значні досягнення та ключові фігури в його еволюції протягом століть. Окреслена сучасна переодизація віку людини (рис. 1.1.1). У роботі підкреслюється міждисциплінарний характер геронтології, що включає біологічні, медичні та соціальні погляди на старіння, і окреслюється прогрес до сучасних підходів, які зосереджуються на подовженні тривалості життя, покращенні якості життя людей похилого віку та розгляді соціальних наслідків старіння населення [2].

Віковий період	Тривалість (роки)	
	хлопчики/чоловіки	дівчатка/жінки
Новонародженість	перші 10 днів	
Грудний вік	10 днів – 1 рік	
Раннє дитинство	1 – 3	
Перше дитинство	4 – 7	
Друге дитинство	8 – 12	8 – 11
Підлітковий вік	13 – 16	12 – 15
Юнацький вік	17 – 21	16 – 20
Зрілий вік, 1-й період	22 – 35	21 – 35
Зрілий вік, 2-й період	36 – 60	36 – 55
Похилий вік	61 – 74	56 – 74
Старечий вік	75 – 90	
Довгожителі	90 і більше	

Рис. 1.1.1 Сучасна періодизація віку людини (за А. Котвіцька) [2]

"Understanding the Needs and Challenges of Older Adults: A Human-Centered Approach" (Розуміння потреб і викликів старіючого населення: людиноцентрований підхід). У наведеній публікації розглядаються історичні корені геронтології, починаючи з часів І. І. Мечнікова, який вважав старіння багатогранним процесом, що виходить за рамки біології (рис. 1.1.2). Автори обговорюють основоположні теорії старіння, їхні психологічні та соціальні аспекти, і важливість духовних зв'язків для успішного старіння. Текст висвітлює інтердисциплінарний підхід до дослідження старіння та пропонує "Спектральну модель старіння", яка інтегрує різні компоненти старіння в єдину концепцію для покращення якості життя [3].

Рис. 1.1.2 Ключові історичні події в геронтології (за Д. Мартін) [3]

Майбутнє геронтології: Інтегративна модель для дисциплінарного вдосконалення. У статті обговорюється еволюція геронтології як унікальна дисципліна, яка об'єднує біопсихосоціальні перспективи з поняттями віку, старіння та похилого віку. Наголошується на прогресі геронтології через міждисциплінарні дослідження та пропонується концептуальна основа для її розвитку (рис. 1.1.3) [4].

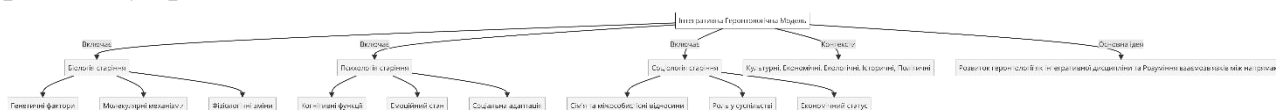

Рис. 1.1.3. Інтегративна геронтологічна модель (за Г. Алкема) [4]

1.1.2. Демографічні передумови та потреби старіючого населення

Стаття аспіранта Федячко К. І. зосереджена на важливості геронтологічного фактору в архітектурі та урбаністиці, акцентуючи на потребах та вимогах людей похилого віку у міському середовищі. Актуальність дослідження обумовлена зростанням середньої тривалості життя та підвищенням кількості літніх людей в Україні, що вимагає адаптації міських просторів та архітектури до їхніх потреб.

Сучасне суспільство сприяє прискореному процесу старіння, одночасно збільшуючи тривалість життя людей. Це призводить до зростання чисельності старшого покоління в Україні, що підтверджується даними переписів населення (рис. 1.1.4). Дослідження підкреслює необхідність створення комфортних, безпечних та доступних умов для цієї вікової категорії, враховуючи медичні, соціологічні аспекти та забезпечуючи їх участь у громадському житті [5, с. 187].

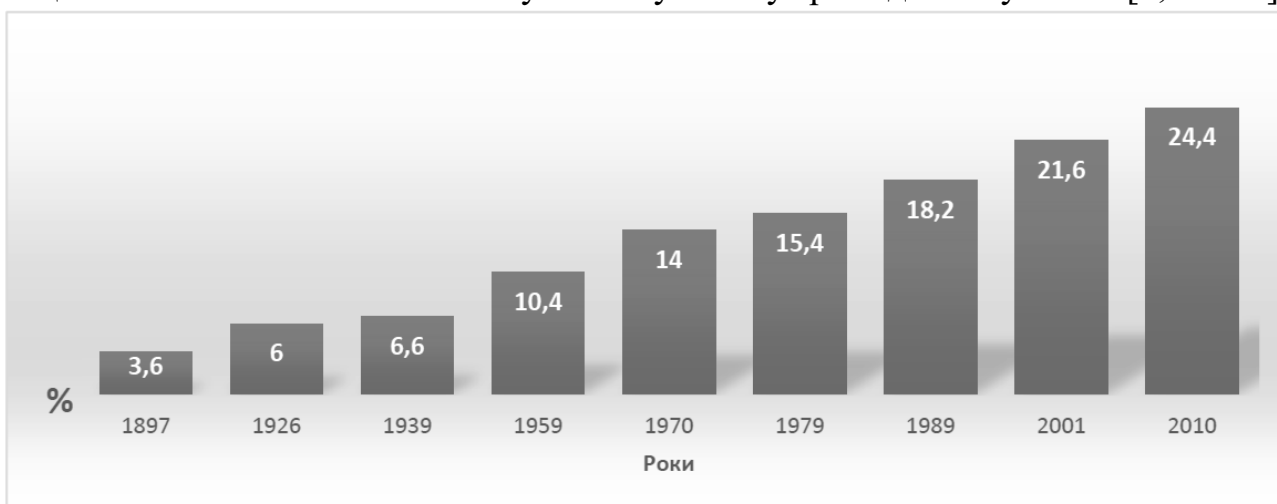

Рис. 1.1.4. Відсоток населення у віці 60 років і старше за даними переписів населення України різних років (за К. Федячко) [5]

Стаття *"Професійне старіння людей похилого віку"* детально розглядає феномен старіння в контексті професійної діяльності, акцентуючи на психологічних та соціальних аспектах (рис. 1.1.5).

Рис. 1.1.5. Різні аспекти старіння: психологічні, соціальні, та професійні (за Н. Коляда) [6]

Головна ідея полягає в тому, що професійне старіння не є неминучим і може бути пом'якшене через адаптацію, освіту та психологічну підтримку (рис. 1.1.6).

Рис. 1.1.6. Діаграма потоків, що ілюструє різні політики та рекомендації для покращення умов життя літніх людей (за Н. Коляда) [6]

Текст охоплює такі аспекти як визначення професійного старіння, його причини та наслідки, важливість підготовки до пенсії, а також міжнародні та національні стратегії підтримки працездатності людей похилого віку. Окрема увага приділяється гендерним аспектам старіння та робочій адаптації, підкреслюючи значення гнучкості у робочому середовищі та доступу до освіти та перекваліфікації для підтримки активного довголіття [6].

О. Гагауз у статті «Демографічні виклики та необхідні політики» висвітлює складний зв'язок між демографічною динамікою та соціально-економічним розвитком. Гагауз підкреслює критичну роль демографічної політики, спрямованої на адаптацію та вплив на демографічні тенденції, включаючи народжуваність, смертність та міграцію. Висвітлюючи Молдову як тематичне дослідження, стаття обговорює специфічні демографічні виклики країни, такі як зменшення чисельності населення, старіння суспільства, а також наслідки цих тенденцій для економічного розвитку та формулювання політики (рис.1.1.7)[7].

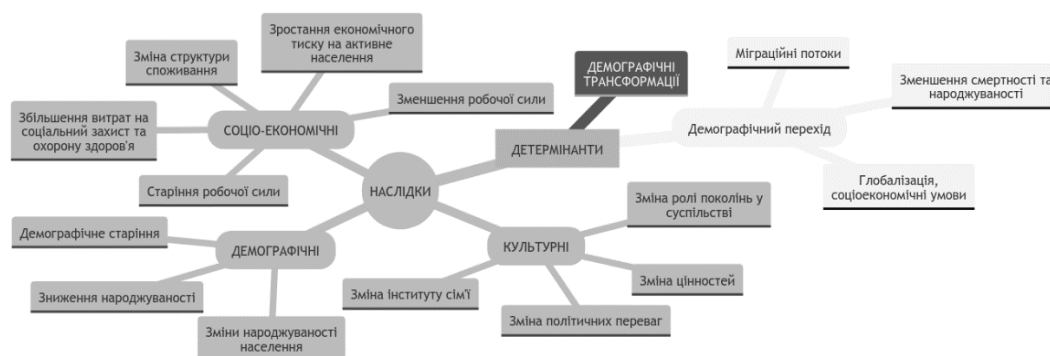

Рис. 1.1.7. Демографічні трансформації: детермінанти та їхні наслідки (за О. Гагауз) [7]

1.1.3. Формування геронтологічного середовища

У статті "Ageing and Urbanization: Can Cities be Designed to Foster Active Ageing?" автори аналізують, як старіння населення та урбанізація впливають на здоров'я та якість життя літніх людей. Вони розглядають поточні теорії та епідеміологічні дослідження про вплив міського середовища на активне старіння, а також ініціативи, які мають на меті підтримку старшого покоління у містах.

Вони підкреслюють важливість інтегрованого підходу до міського планування та розробки політики, який враховує потреби літніх людей, сприяючи таким чином їхньому здоров'ю, незалежності та якості життя (рис. 1.1.8) [8].

Рис. 1.1.8. Врахування потреб старіючого населення в умовах міста

(за Р. Бирд та Ч. Петитот) [8]

У своїй дисертації на тему: Наукові засади архітектурно-планувальної організації соціально орієнтованого житлового середовища» *О. Костюк* розглядає існуючі методичні підходи до урахування соціальних факторів в архітектурному проектуванні житлових утворень. Автором запропоновано розширити групу факторів, які належать до категорії соціальних, задля повноти дослідження соціальних аспектів архітектурного проектування житла. *О. Костюк* описує чотири підходи до включення соціальних аспектів в архітектурно-планувальну організацію житлового середовища:

Соціально-економічний підхід (фокусується на економічному статусі соціальних груп у суспільстві, що впливає на розміщення житла, комфорт навколишнього середовища та стратифікацію, що призводить до поділу громад на основі економічного статусу).

Соціально-демографічний підхід (розглядає характеристики сім'ї та їхній вплив на структуру житла та розподіл простору, включаючи розмір сім'ї, віково-статевий склад, тип сім'ї, життєвий цикл і соціальний статус, які впливають на функціональне зонування та розподіл кімнат).

Соціально-психологічний підхід (досліджує поведінку мешканців, включаючи інтенсивність руху, рівень взаємодії з сусідами та баланс між приватними та громадськими просторами, щоб створити середовище, яке забезпечує психологічний комфорт та соціальну взаємодію мешканців).

Соціально-культурний підхід: (звертає увагу на вплив релігії, національних традицій, регіональних особливостей способу життя та соціокультурних взаємодій на життєві простори, наголошуючи на необхідності просторів, які відображають культурні цінності та підтримують діяльність громади) (рис. 1.1.9) [9, с. 50-60].

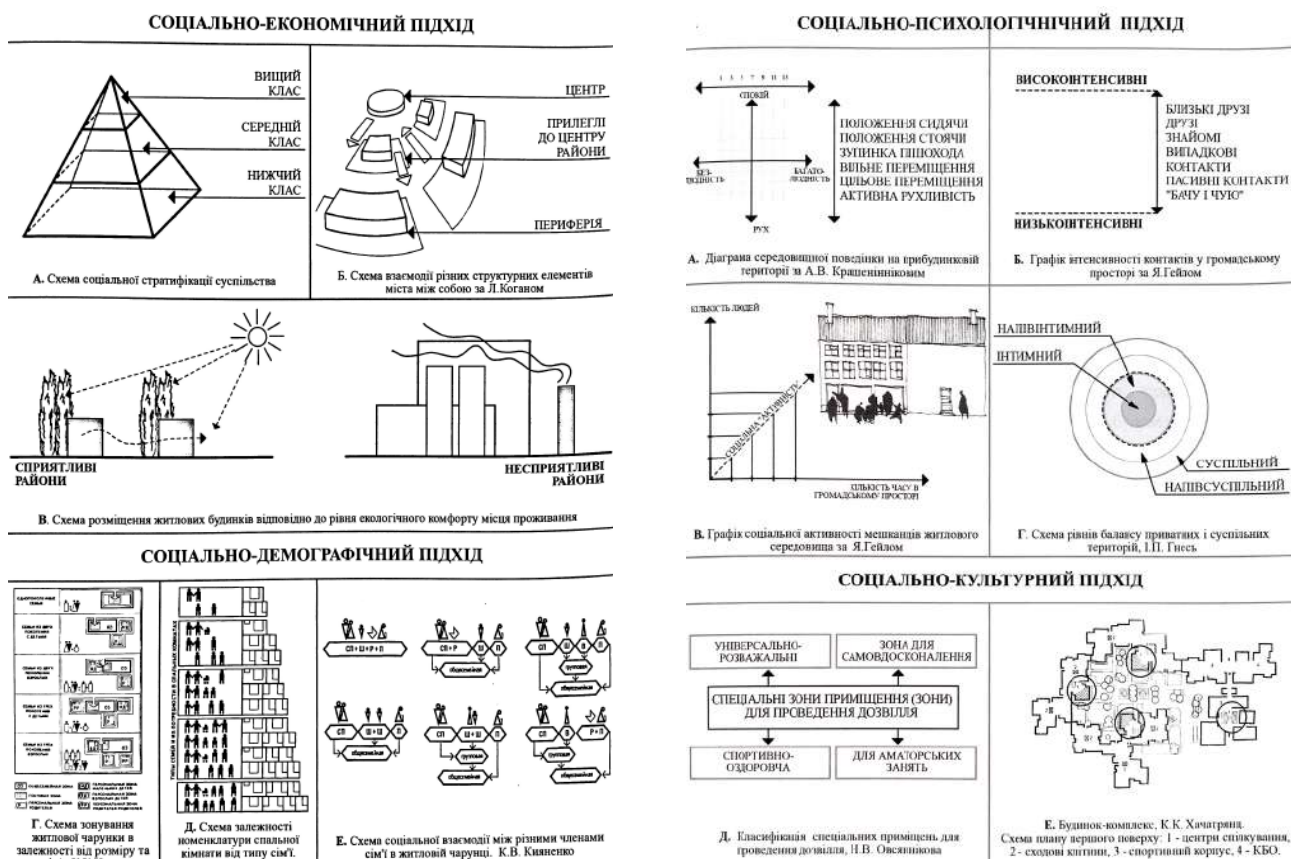

Рис. 1.1.9. Врахування потреб старіючого населення в умовах міста (за О. Костюк) [9]

Кожен підхід пропонує різні погляди на те, як соціальні чинники можуть керувати дизайном середовища проживання для задоволення різноманітних потреб мешканців, пропонуючи комплексну стратегію створення інклюзивних, комфортних і функціональних житлових районів.

Враховуючи розглянуті підходи в архітектурно-планувальній організації житлових середовищ, О. Костюк розробляє спеціальний методичний інструмент. Цей набір інструментів спрямований на адаптацію дизайну житлового середовища з урахуванням нюансів уподобань і потреб його мешканців, таким чином гарантуючи, що житлові простори є не лише функціональними, але й відображають різноманітні соціально-економічні, демографічні, психологічні та культурні особливості. тих, хто живе в них (рис. 1.1.10) [9, с. 61].

Рис. 1.1.10. Методичні підходи до урахування групи соціальних факторів у проектуванні житлових утворень (за О. Костюк) [9]

К. Федячко у статті "Геронтологічний фактор як архітектурно-урбаністична проблема" порушує важливе питання про створення міського середовища, яке було б дружнім і зручним для людей похилого віку. Автор висловлює думку, що міста та громадські простори повинні бути розроблені так, аби враховувати потреби всіх груп населення, включаючи дітей, дорослих, здорових людей та осіб з обмеженими можливостями. Особливий акцент робиться на необхідності адаптації міської інфраструктури для забезпечення комфорту, безпеки та можливості активного життя для старшого покоління (рис. 1.1.11).

Федячко закликає до переосмислення та адаптації міських просторів і послуг, щоб вони стали більш інклюзивними та доступними для людей похилого віку, враховуючи їхні різноманітні потреби та можливості [5, с. 189-190].

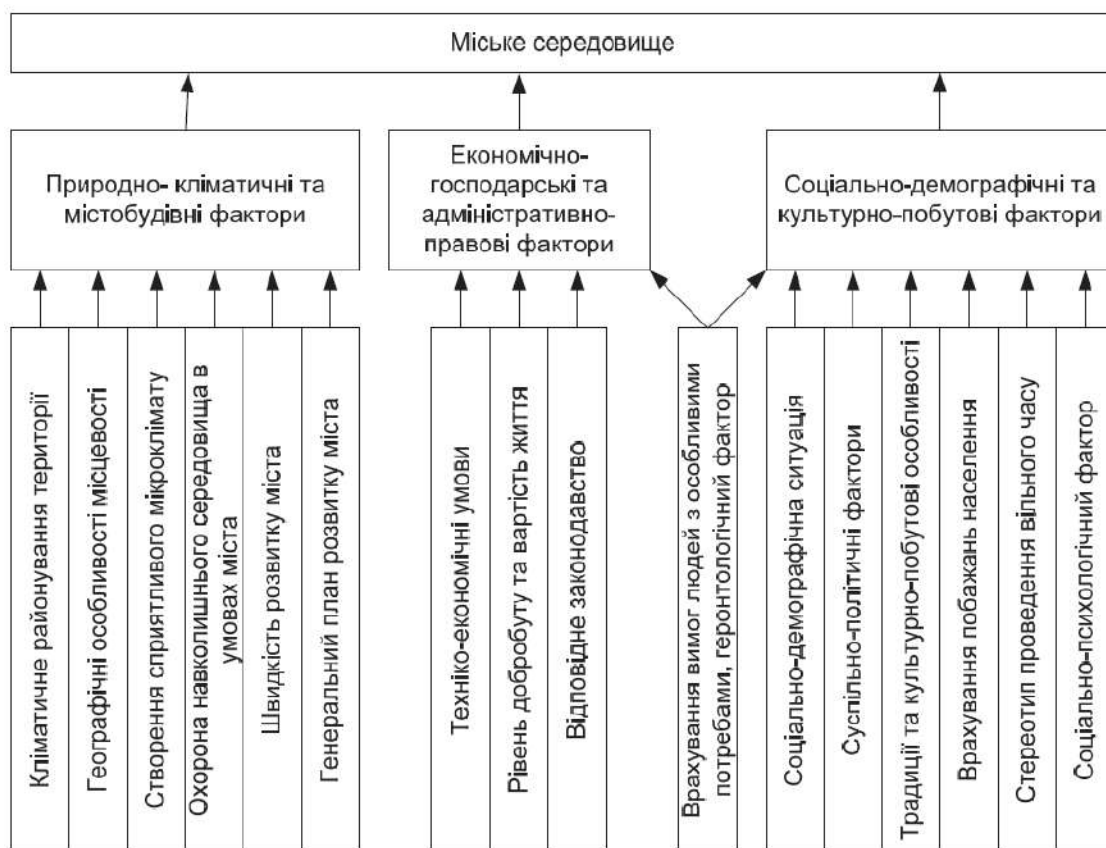

Рис. 1.1.11. Місце геронтологічного фактору в системі факторів формування міського середовища (за К. Федячко) [5]

Стаття *О.А. Кучківської* "Організація формування середовища і функціонального наповнення будинків для літніх людей" висвітлює актуальну проблему адаптації житлових просторів для потреб літніх людей. Автор аналізує вітчизняний та світовий досвід проектування геріатричних центрів, виявляє основні тенденції в організації функціонального простору та оцінює їх відповідність сучасним потребам старшого покоління (рис. 1.1.12).

Результати дослідження підкреслюють необхідність створення універсального доступного середовища, що сприяє соціалізації та комфортному проживанню літніх людей, з врахуванням їхніх фізичних та психологічних особливостей [10].

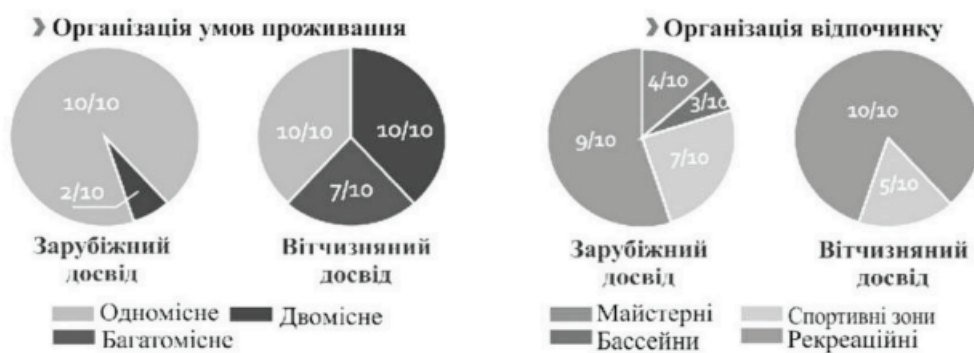
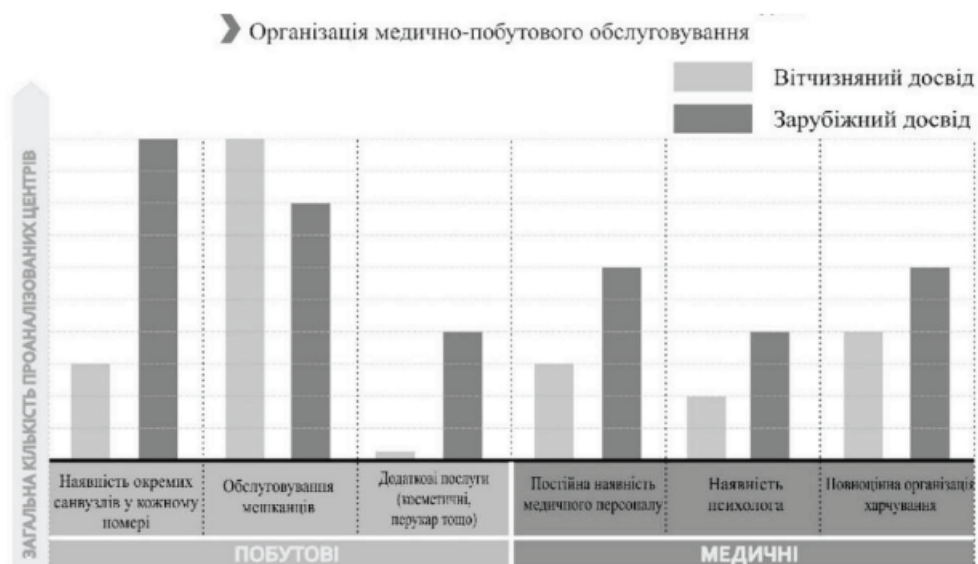

Рис. 1.1.12. Аналітичні данні що відображають пріоритетність функціональної наповненості будинків для літніх людей в Україні та закордоном (за О. Кучківська) [10]

1.2. Досвід проектування середовища геронтологічних поселень

1.2.1. Класифікація геронтологічно орієнтованого середовища

В контексті сучасних викликів старіння населення, особливого значення набуває створення геронтологічно орієнтованого середовища, що включає різноманітні форми поселень для задоволення потреб старшого покоління. Ця класифікація представляє собою спектр установ, кожна з яких має свої особливості та спрямованість.

Загальні геронтологічні містечка. Ці поселення створені для людей похилого віку, які зберігають здатність до самостійного життя, але при цьому потребують доступу до різних видів підтримки. Серед наданих послуг можуть бути медичний нагляд, соціальна підтримка, допомога в побуті, а також розважальні та освітні програми. Основна мета таких поселень – підтримка високої якості життя та збереження незалежності їх мешканців.

Геронтологічні ветеранські будинки. Спеціалізовані поселення для ветеранів забезпечують комплексний підхід до задоволення потреб літніх людей, які служили у військових формуваннях. Вони можуть включати медичний догляд, психологічну підтримку, реабілітаційні програми, а також соціальну інтеграцію, спрямовану на полегшення адаптації до цивільного життя.

Геронтологічні спільноти. Такі спільноти є формою кооперативного житла, де літні люди живуть у власних квартирах або котеджах, маючи можливість спільного користування послугами та розвагами. Це сприяє створенню міцної соціальної взаємодії між мешканцями, що позитивно впливає на їхнє самопочуття та активність.

Геронтологічні помешкання з паліативним доглядом. Ці установи зосереджені на наданні кваліфікованого догляду та підтримки особам похилого віку з важкими і термінальними станами. Паліативний догляд включає знеболювання, психологічну підтримку, допомогу в побуті та забезпечення гідності в останні моменти життя.

Геріатричні пансіонати. Великі установи, що надають повний спектр послуг з догляду за літніми людьми, які через вік або стан здоров'я не можуть

вести незалежне життя. Вони забезпечують постійний медичний нагляд, харчування, допомогу у побуті та соціальні програми.

Активні геронтологічні поселення. Поселення, орієнтовані на підтримку активного способу життя літніх людей, пропонують широкий вибір фізичних та соціальних активностей. Вони включають доступ до фітнес-центрів, спортивних заходів, культурних та освітніх програм, сприяючи збереженню фізичного та розумового здоров'я.

1.2.2. Загальні геронтологічні містечка

The Villages, Florida [12]

Архітектори: Гарольд Шварц, Х. Гері Морс, 1960 р. (рис. 1.2.1)

Рис. 1.2.1. Вигляд містечка The Villages, Florida [12]

The Villages Florida — це генерально спланована спільнота для пенсіонерів, яка розкинулася в окрузі Самтер, окрузі Лейк і окрузі Маріон уздовж US-441/US-27 між Окалою та Лісбургом , Флорида.

Його площа становить 32 квадратних милі. Це одна з найуспішніших спільнот пенсіонерів у Сполучених Штатах.

Більшість The Villages Florida — це спільнота «лише для дорослих», де вдома має проживати принаймні одна особа віком від 55 років.

Особам віком до 19 років не дозволяється проживати в The Villages, але вони можуть відвідувати не більше 30 днів на рік.

У The Villages Florida є 78 різних спільнот. Кожна громада називається селом, і їх кількість постійно зростає.

Окремі села налічують від 100 будинків до 1550 будинків.

Зараз у Villages проживає понад 130 000 жителів , і за останні кілька років забудовник придбав достатньо землі, щоб за наступні кілька десятиліть фактично подвоїти розмір громади.

Rosedale Village, Brampton [13]

Архітектори: Pemberton Group, 2021 р.

Rosedale Village — це житловий комплекс, розташований у Бремptonі, Онтаріо, Канада. Це закрите селище, яке пропонує широкий вибір житла та зручностей для своїх мешканців (рис. 1.2.2) [12].

Комплекс розрахований на активних дорослих та пенсіонерів, забезпечуючи комфортні та зручні умови проживання.

Рис. 1.2.2. Житловий комплекс у Бремptonі, Онтаріо, Канада [13]

Варіанти житла: Rosedale Village пропонує різноманітні варіанти житла, включаючи окремі будинки, будинки з двома будинками та таунхауси. Ці резиденції розроблені з урахуванням різних стилів життя та вподобань, з різними розмірами та планами поверхів (рис. 1.2.3) [13].

Рис. 1.2.3. Варіанти житла у Бремptonі, Онтаріо, Канада [13]

Закрите селище: комплекс закритого типу, що забезпечує додаткове відчуття безпеки та приватності для його мешканців. Доступ до громади контролюється, що забезпечує безпечне та спокійне середовище проживання (рис. 1.2.4) [12].

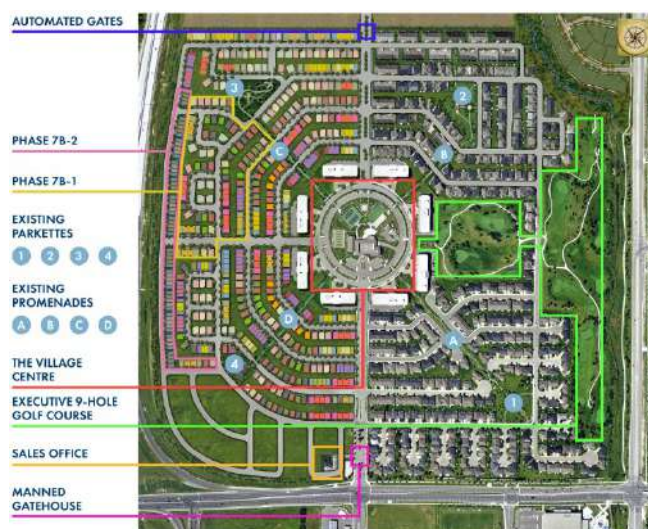

Рис. 1.2.4. Ситуаційний план житлового комплексу у Бремptonі, Онтаріо, Канада [13]

Зручності: Rosedale Village пропонує широкий спектр зручностей для своїх мешканців. До них відноситься клубний будинок, який служить соціальним центром громади. У клубі є такі зручності, як фітнес-центр, критий басейн, бібліотека, більярдна кімната та багатоцільові кімнати для заходів і заходів.

Поле для гольфу: однією з видатних особливостей Rosedale Village є його поле для гольфу на 9 лунок. Це чудово озеленене поле дає можливість мешканцям насолоджуватися грою в гольф, не покидаючи громади. Любителі гольфу можуть скористатися складним плануванням поля та мальовничими околицями (рис. 1.2.5) [13].

Рис. 1.2.5. Організація поля для гольфу у житловому комплексі у Бремptonі, Онтаріо, Канада [13]

Розважальні заклади: окрім поля для гольфу, Rosedale Village надає інші можливості для відпочинку. До них належать тенісні корти, бочче та пішохідні доріжки. Ці зручності спонукають мешканців до активного та здорового способу життя.

Послуги з технічного обслуговування: Комплекс пропонує послуги з технічного обслуговування, які зазвичай охоплюють загальні приміщення та зовнішнє обслуговування резиденцій. Це допомагає полегшити тягар завдань з обслуговування для мешканців, дозволяючи їм зосередитися на насолоді своєю громадою та дозвіллям.

Соціальна діяльність: Rosedale Village організовує різноманітні соціальні заходи та заходи, щоб виховати почуття спільноти та заохотити соціальні взаємодії між мешканцями. Вони можуть включати заняття фітнесом, клуби, вечірки та прогулянки, що дає можливість жителям спілкуватися та будувати дружбу.

1.2.3. Геронтологічні ветеранські будинки:

Королівський госпіталь Челсі [14]

Сьогодні в Королівському госпіталі проживає близько 300 ветеранів армії, включно з тими, хто служив у Кореї, на Фолклендських островах, на Кіпрі, у Північній Ірландії та в Другій світовій війні. Інші, можливо, не брали участі в кампанії, але всі розуміють, що означає бути солдатом і можливі жертви, які це передбачає (рис. 1.2.4).

Рис. 1.2.5. Вигляд на Королівський госпіталь в Челсі [14]

Королівський госпіталь – це пам'ятка I та II ступеня, прекрасна архітектурна спадщина, залишена нам Карлом II і сером Крістофером Реном. Технічне обслуговування об'єкта продовжується сьогодні, а також тривають реставраційні роботи, щоб гарантувати, що ця спадщина буде жити в майбутньому.

Центр ветеранів Саннібрук. (Bridle Path-Sunnybrook-York Mills) [15]

З самого початку, як госпіталь для канадських ветеранів, Sunnybrook процвітав до повністю афілійованої навчальної лікарні Університету Торонто, розвиваючись, щоб задовольнити потреби зростаючої спільноти. Сьогодні, Саннібрук нараховує в три кампуси і є найбільшим в Канаді травматологічним центром. Саннібрук офіційно відкрився як госпіталь для ветеранів війни в 1948 році (рис. 1.2.6).

Рис. 1.2.6. Вигляд на центр ветеранів в Саннібрук [15]

1.2.4. Геронтологічні спільноти

Golden Palms Rehabilitation and Retirement [16]

Це історична спільнота для пенсіонерів у Харлінгені, Техас, яка надає реабілітаційні послуги. Golden Palms пропонує чудові квартири для проживання з допоміжним і самостійним проживанням у легендарному районі Treasure Hills Community, на південний схід від центру Харлінгена (рис. 1.2.7).

Рис. 1.2.7. Зовнішній вигляд спільноти в Харлінгені [16]

Медичний догляд: Golden Palms надає медичний догляд та медичну підтримку для літніх мешканців, включаючи регулярні огляди, надання лікування і підтримку для тих, хто потребує спеціалізованої медичної допомоги.

Комфортне житло: Житлові умови включають комфортні кімнати або апартаменти для мешканців. Оснащення та інфраструктура спроектовані з урахуванням потреб літніх людей.

Соціальні заходи: В цьому поселенні проводяться соціальні заходи, які сприяють активному життю та взаємодії мешканців. Сюди можуть входити різні культурні заходи, розважальні програми та спільнотні активності.

Безпека та зручності: Golden Palms забезпечує безпеку своїх мешканців і може мати контрольований доступ, нагляд та інші заходи для забезпечення їхньої безпеки та комфорту.

Соціальні та культурні можливості: Літні люди мають можливість приєднатися до різних спільнот і клубів, де вони можуть спілкуватися, розвивати свої інтереси та брати участь у соціальних та культурних заходах.

Резиденція для людей похилого віку в Алькабідечі [17]

Резиденція Алькабідеш – це високоякісний, з точки зору будівництва та ландшафту, житловий комплекс, який був побудований, щоб допомогти заповнити прогалину в системі підтримки людей похилого віку (рис. 1.2.8).

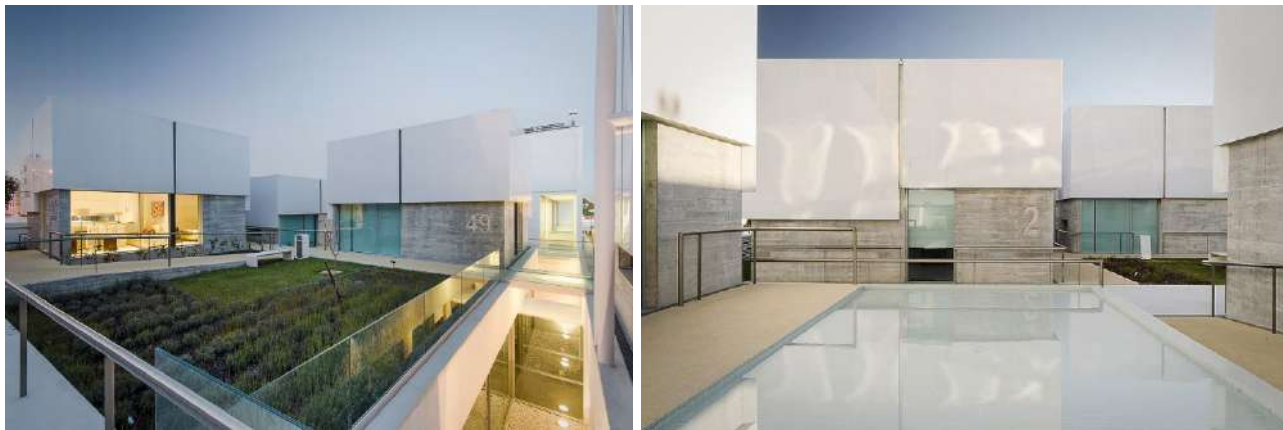

Рис. 1.2.8. Зовнішній вигляд резиденції людей похилого віку в Алькабідечі [17]

Розташований у столичному районі Лісабона, поряд з міським районом та сільськогосподарськими територіями, комплекс має загальну площу забудови близько 10 000 м². Соціальний комплекс Алькабідеш покликаний відтворити середземноморський стиль життя, якому притаманні відкриті простори вулиць, площі та сади, подібні до продовження самого будинку. Цей проект, завершений у 2012 році, з використанням регулярного планування з модулів, підтримує складну структуру з 52 будинків та допоміжної будівлі (рис. 1.2.9).

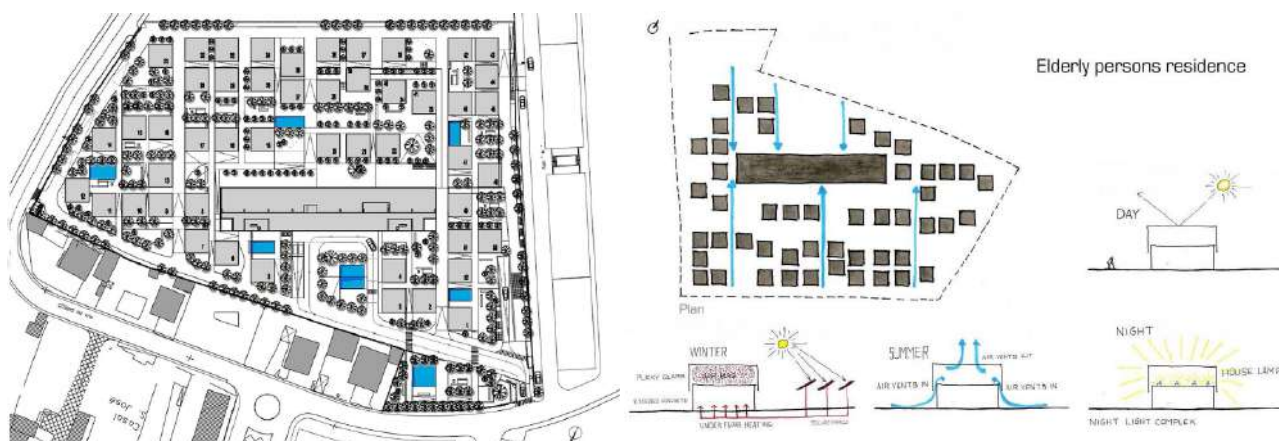

Рис. 1.2.9. Планувальна організація комплексу в Алькабідечі, Португалія [17]

1.2.5. Геронтологічні помешкання з паліативним доглядом

Комплекс для людей похилого віку, Хогевей [18]

Одним з прикладів такого середовища є комплекс для людей похилого віку Хогевей – модельне селище у Веспі, Нідерланди (рис. 1.2.10).

Рис. 1.2.10. Внутрішній двір комплексу Де Хогевейк, Нідерланди [18]

Він був розроблений спеціально як новаторський заклад для догляду за людьми похилого віку з деменцією. Перевага використання терапії спогадами в Хогевейк, в порівнянні з традиційними будинками для людей похилого віку полягає в тому, що жителі з деменцією стають більш активними і потребують меншої кількості ліків. Комплекс Хогевей є поселенням з міською площею, супермаркетом, перукарнею, театром, пабом, кафе та рестораном, а також двадцятьма трьома будинками (рис. 1.2.11).

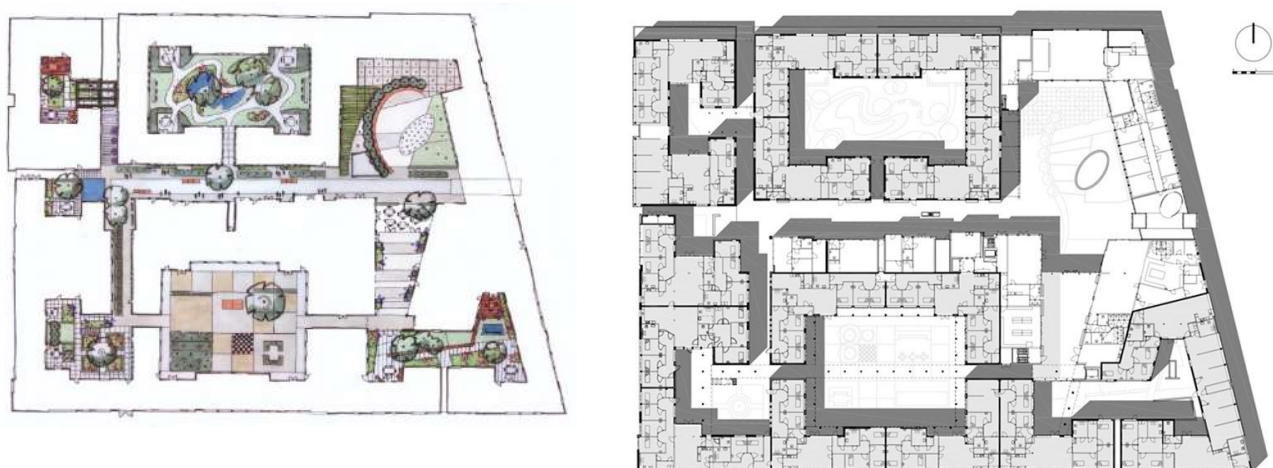

Рис. 1.2.11. План комплексу Де Хогевейк, Нідерланди [18]

У 2018 році до Хогейвейку додалося чотири будинки. Кожен будинок відображає стиль, який є спільним і знайомим для шести або семи людей, які живуть у ньому.

Monnikenheide, Zoersel, Бельгія [19]

Monnikenheide пропонує послуги людям з розумовими вадами та їхнім родинам (рис. 1.2.12).

Рис. 1.2.12. Ситуаційна схема Monnikenheide, Бельгія [19]

На місцевості створено амбулаторію, будинок короткострокового перебування та будинок для людей, які потребують постійного супроводу під час проживання (рис. 1.2.13).

Рис. 1.2.13. Зовнішній вигляд Monnikenheide, Бельгія [19]

1.2.6. Геріатричні пансіонати

Київський геріатричний пансіонат [20]

Місце знаходження: вул. Українського відродження, 11. Київ.

Рік відкриття: 1962 р.

Власність: Державна.

(Київський обласний геріатричний будинок) - це спеціалізована установа соціального захисту, яка надає стаціонарну соціальну, медичну допомогу та обслуговування літнім людям та інвалідам. Пансіонат надає широкий спектр медичних послуг та соціально-побутових умов для своїх мешканців, забезпечуючи високий рівень догляду. Має лікувальне відділення, фізіотерапевтичне та реабілітаційне відділення (рис. 1.2.14).

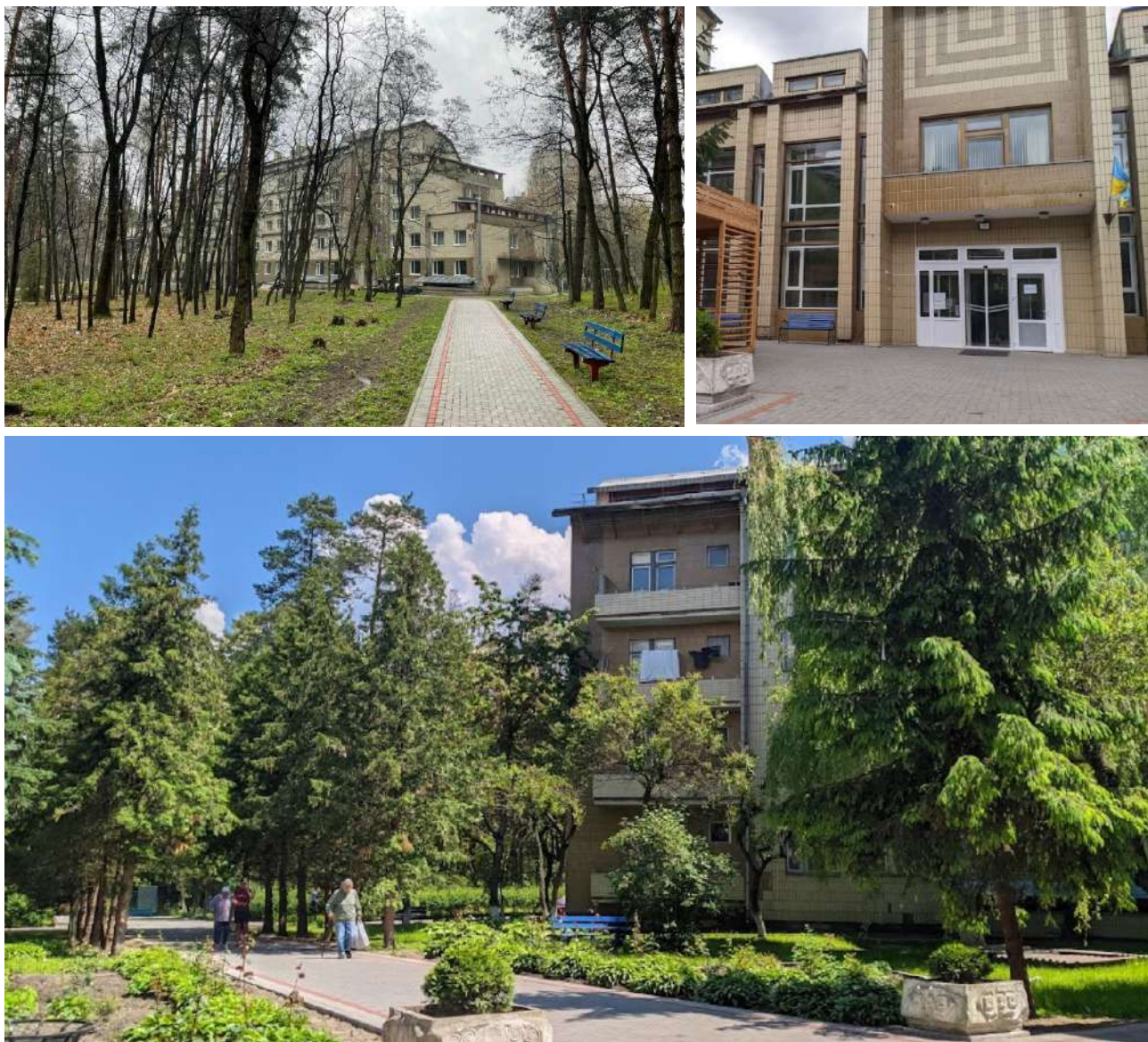

Рис. 1.2.14. Зовнішній вигляд Київського геріатричного пансіонату, Київ [20]

Житомирський геріатричний пансіонат [21]

Місце знаходження: вул. Інтернатна, 1. Село Іванівка, Житомирська область.

Рік відкриття: 1959 р.

Власність: Державна.

Це один із старих закладів в Україні, призначений для надання допомоги літнім людям та інвалідам, які потребують постійного медичного догляду та соціальної підтримки (рис. 1.2.15).

Рис. 1.2.15. Зовнішній вигляд Житомирського геріатричного пансіонату, Житомир [21]

Виноградівський геріатричний пансіонат [22]

Місце знаходження: вул. Персикова, 49. Виноградів, Закарпатська область.

Рік відкриття: 1988 р.

Власність: Державна.

Пансіонат спеціалізується на наданні послуг догляду із забезпеченням проживання для людей похилого віку та інвалідів (рис. 1.2.16).

Рис. 1.2.16. Зовнішній вигляд Виноградівського геріатричного пансіонату, Виноградів [22]

Харківський геріатричний пансіонат ветеранів праці [23]

Місце знаходження: м. Харків, вул. Муратова, 7.

Рік відкриття: 1996.

Власність: Державна.

Установа має юридичний статус комунальної установи Харківської обласної ради. Пансіонат зосереджений на наданні догляду та підтримки людей похилого віку, зокрема ветеранів праці (рис. 1.2.17).

Рис. 1.2.17. Зовнішній вигляд Харківського геріатричного пансіонату, Харків

[23]

1.2.7. Активні геронтологічні поселення

Latitude Margaritaville Daytona [24]

Latitude Margaritaville Town Center є частиною більшого проекту житлових комплексів Latitude Margaritaville, які розроблені для людей віком 55 років і старше (рис. 1.2.18).

Рис. 1.2.18. Зовнішній вигляд Latitude Margaritaville [24]

Ці комплекси надихнуті піснею Джиммі Баффета "Margaritaville" та пропонують не тільки житлові приміщення, а й розважальні та відпочинкові зони, створюючи відчуття безперервного курортного відпочинку (рис. 1.2.19).

Рис. 1.2.19. Ситуаційний план Latitude Margaritaville [24]

Town Center є серцем кожного житлового комплексу Latitude Margaritaville, пропонуючи мешканцям різноманіття зручностей і активностей. Воно включає в себе ресторани, бари, магазини, фітнес-центри, басейни, майданчики для пікніків та інші соціальні простори для спілкування та відпочинку. Основна мета Town Center - створити спільноту, де мешканці можуть насолоджуватись активним і соціально насиченим способом життя (рис. 1.2.20).

Рис. 1.2.20. Центральна частина Latitude Margaritaville [24]

1.3. Фактори і умови формоутворення геронтологічних поселень

У процесі проектування геронтологічних поселень важливо враховувати різноманітні фактори та умови, що впливають на їх формування та розвиток. Розрізнення між факторами та умовами лежить в основі планування: фактори слугують стимулами для змін і визначають напрями розвитку, тоді як умови є обставинами, які потрібно враховувати при проектуванні, оскільки вони формують рамки можливого.

Фактори формоутворення геронтологічних поселень

Виділено п'ять основних груп факторів, що впливають на формування геронтологічних поселень:

1. Демографічні фактори:

- Збільшення частки старіючого населення;
- Зміна у віковій структурі населення;
- Зміни у структурі сім'ї та побутових відносинах.

2. Соціальні фактори:

- Необхідність соціальної інтеграції;
- Інклюзивний простір.

3. Економічні фактори:

- Доступність та ефективність використання ресурсів;
- Доступність фінансування;
- Вартість житла та послуг.

4. Технологічні фактори:

- Інновації в будівництві та обладнанні;
- Інтеграція "розумних" технологій;
- Адаптація в сформованому середовищі;

5. Екологічні фактори:

- Створення безпечного та здорового середовища;
- Врахування кліматичних особливостей регіону;
- Енергоефективне проектування.

Умови формоутворення геронтологічних поселень

Для ефективного проектування геронтологічних поселень потрібно враховувати наступні групи умов:

1. Технологічні умови:

- Складність процесів будівництва;
- Ресурсозабезпечення та доступність обладнання.

2. Економічні умови:

- Рівень економічного розвитку;
- Ефективність інвестицій.

3. Соціально-культурні умови:

- Збереження культурної ідентичності.
- Врахування специфіки способу життя та традицій.

4. Екологічні умови:

- Вплив на навколишнє природне середовище.
- Забезпечення сталого розвитку.

5. Умови безпеки:

- Запобігання надзвичайним ситуаціям.
- Захист від можливих загроз здоров'ю.

Демографічні фактори. Демографічні зміни, особливо збільшення частки старіючого населення, впливають на потребу в адаптації та переосмисленні архітектурного середовища. Зміна у віковій структурі населення та переформатування структури сім'ї вимагають нових підходів до проектування житлових просторів, з огляду на змінені побутові відносини та потреби мешканців. Це включає створення зручних, безпечних, інклюзивних просторів, які сприяють соціальній інтеграції та надають можливість для активного довголіття (рис. 1.3.1).

Соціальні фактори. Необхідність соціальної інтеграції старіючого населення вимагає створення інклюзивних просторів, які б сприяли взаємодії між різними віковими групами та соціальними верствами. Інклюзивний простір повинен бути доступним для людей з обмеженими можливостями, сприяти залученню мешканців до активного соціального життя, забезпечуючи їх потреби в комунікації, освіті та дозвіллі (рис. 1.3.1).

Рис. 1.3.1. Демографічні та соціальні фактори

Економічні фактори. Доступність та ефективність використання ресурсів, доступність фінансування, а також вартість житла та послуг відіграють вирішальну роль в проектуванні геронтологічних поселень. Розробка економічно ефективних моделей, які б забезпечили доступність якісного житла та послуг, є ключовою у створенні сталих геронтологічних поселень (рис. 1.3.2).

Технологічні фактори. Інновації в будівництві, інтеграція "розумних" технологій та адаптація в сформованому середовищі є фундаментом для створення безпечного, комфортного та легко доступного простору. "Розумні" технології можуть сприяти автономності та підвищенню якості життя, в той же час забезпечуючи ефективне управління ресурсами поселення (рис. 1.3.2).

Екологічні фактори. Створення безпечного, здорового середовища та врахування кліматичних особливостей регіону є критично важливими аспектами проектування геронтологічних поселень. Енергоефективне проектування, використання екологічних матеріалів та технологій, забезпечення доступності зелених зон сприяють створенню здорового середовища (рис. 1.3.2).

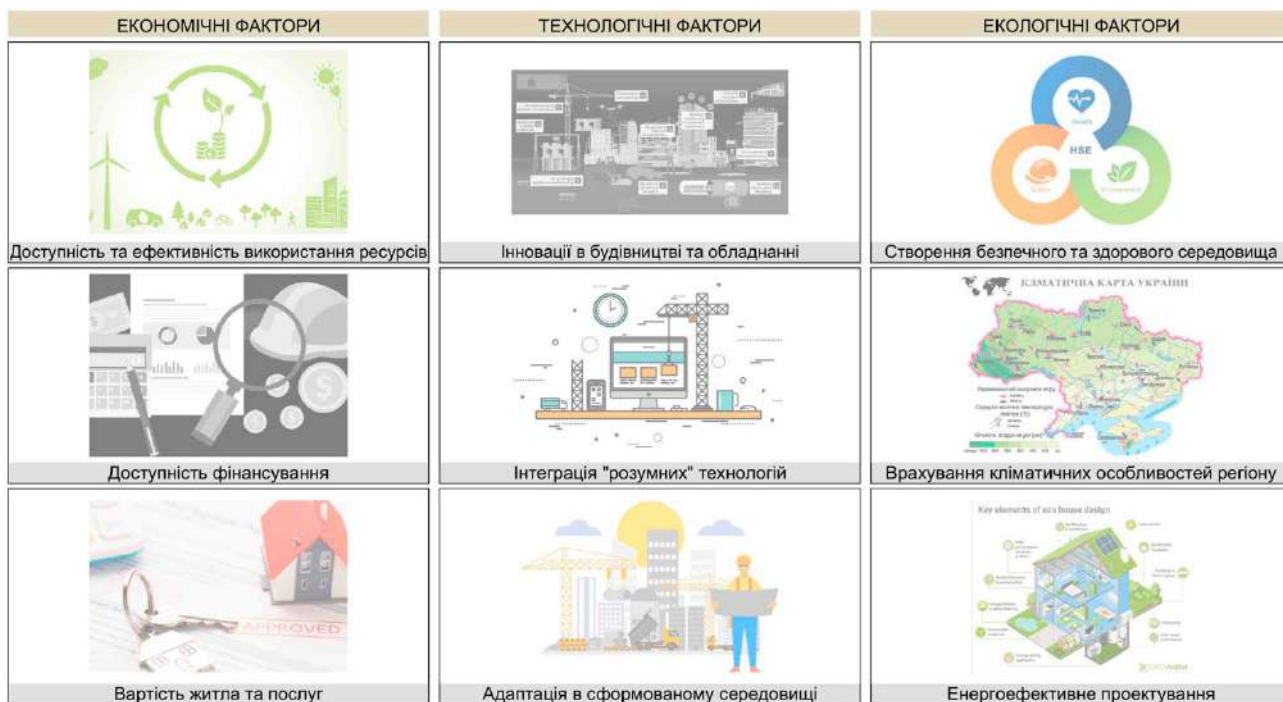

Рис. 1.3.2. Економічні, технологічні та екологічні фактори

Технологічні умови. Складність процесів будівництва та необхідність забезпечення доступності обладнання вимагають уваги до деталей проектування та вибору технологій. Важливо забезпечити, щоб технологічні рішення сприяли створенню адаптивного та легко модифікованого середовища (рис. 1.3.3).

Економічні умови. Рівень економічного розвитку та ефективність інвестицій безпосередньо впливають на можливості реалізації проектів геронтологічних поселень. Ефективне розподілення ресурсів та фінансування є ключовими для створення доступних та комфортних умов (рис. 1.3.3).

Соціально-культурні умови. Збереження культурної ідентичності та врахування специфіки способу життя та традицій є важливими для створення середовища, яке сприймається як "домашнє". Це включає інтеграцію культурних та історичних елементів в архітектурний дизайн (рис. 1.3.3).

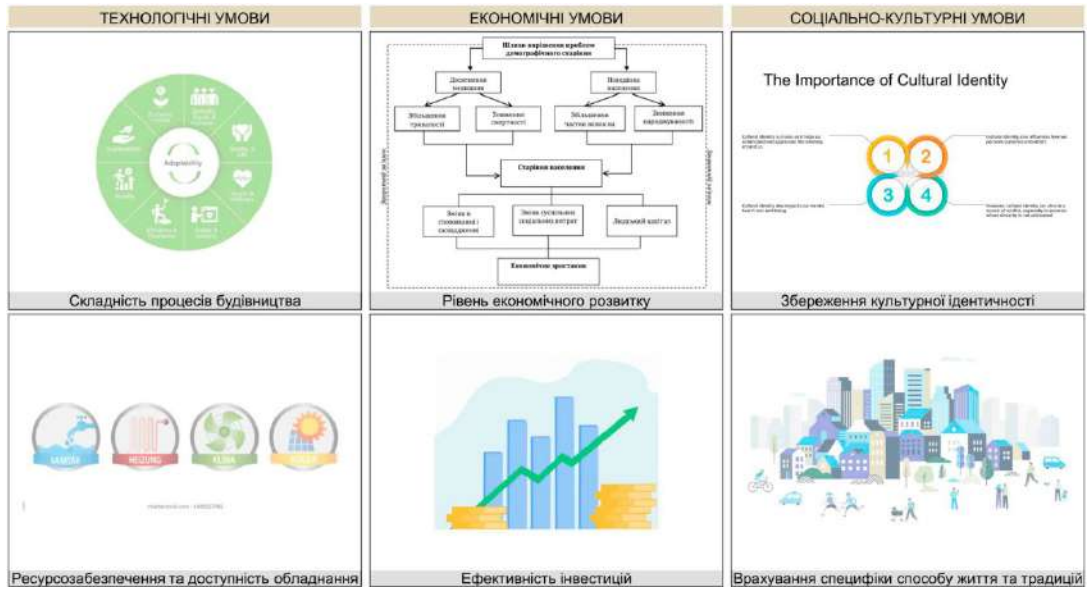

Рис. 1.3.3. Технологічні, економічні та соціально-культурні умови

Екологічні умови. Вплив на навколишнє природне середовище та забезпечення сталого розвитку є критично важливими для забезпечення здоров'я та благополуччя мешканців проєктованого поселення. Це вимагає інтеграції екологічних практик та технологій у всіх аспектах проєктування та будівництва (рис. 1.3.4).

Умови безпеки. Запобігання надзвичайним ситуаціям та захист від можливих загроз здоров'ю є основою для створення безпечного середовища. Це означає інтеграцію систем безпеки, адаптацію простору з мінімізацією ризиків спираючись на сьогодення (рис. 1.3.4).

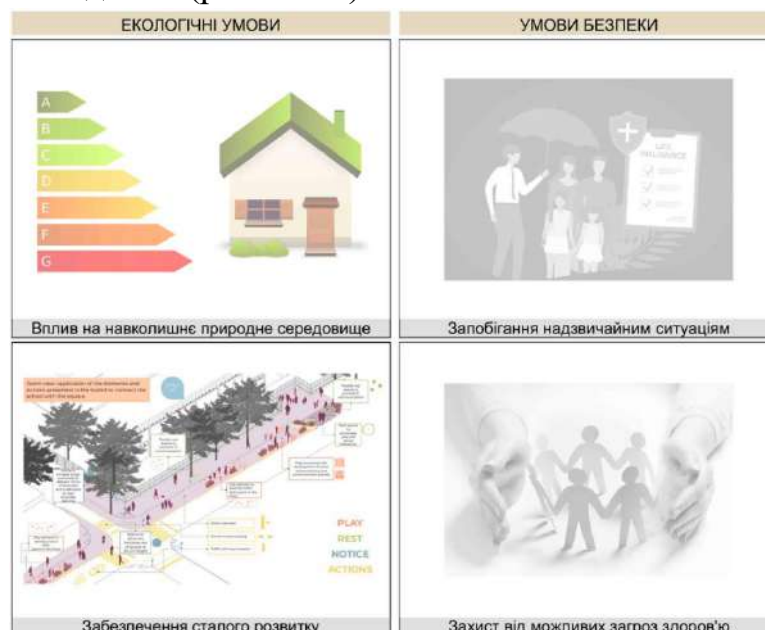

Рис. 1.3.4. Екологічні умови та умови безпеки

Висновки до розділу 1

У цьому розділі розглянуто широкий спектр аспектів, пов'язаних з геронтологією та її впливом на архітектуру та урбаністику. Значна увага приділяється теоретичним основам формування середовища для геронтологічних поселень, включаючи фундаментальні, соціальні та медичні розділи геронтології. Аналізується історичний розвиток геронтології, демографічні передумови старіння населення, а також питання інтеграції літніх людей у міське середовище. Розглядаються різні методичні підходи до архітектурного проектування, спрямовані на створення інклюзивного, комфортного та функціонального житлового середовища, що враховує соціально-економічні, демографічні, психологічні та культурні особливості мешканців.

Дослідження проектування середовища геронтологічних поселень виявило різноманітні підходи та рішення, адаптовані до потреб старшого покоління. Були розглянуті класифікації геронтологічно орієнтованих середовищ, включно з загальними геронтологічними містечками, ветеранськими будинками, спільнотами, помешканнями з паліативним доглядом, геріатричними пансіонатами та активними поселеннями. Це дозволило визначити ключові аспекти створення комфортного та функціонального середовища, зокрема врахування медичних, соціальних та культурних потреб. Закладено основу для подальшого розвитку проекту, спрямованого на підвищення якості життя.

Фактори і умови формування геронтологічних поселень включають комплексний підхід до врахування географічного розташування, кліматичних умов, доступності інфраструктури та послуг. Аналіз факторів та умов, вказує на складність та багатовимірність процесу формування геронтологічних поселень. Розуміння та інтеграція цих факторів та умов є критично важливими для створення функціонального, комфортного та безпечного середовища для старіючого населення, що буде відповідати потребам та способу життя мешканців.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА GERONТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ

2.1. Принципи організації геронтологічних поселень

У сучасному світі, де населення стрімко старіє, створення ефективного та комфортного середовища для життя старіючого населення набуває особливої актуальності. Розділ присвячено розгляду ключових засад, які повинні керувати плануванням та розвитком новітнього житлового містечка, з огляду на потреби активних літніх осіб, які прагнуть піклуватися про своє здоров'я та якісне старіння.

Цей розділ зосередиться на наступних основних принципах:

- Принцип поліфункціонального простору;
- Принцип доступності та безбар'єрності;
- Принцип сталого розвитку;
- Принцип соціально-культурної інтеграції;
- Принцип технологічної інтеграції;
- Принцип здоров'язберігаючого середовища.

2.1.1. Принцип поліфункціонального простору

Принцип поліфункціонального простору в архітектурі та урбаністиці передбачає створення середовищ, що інтегрують різні функції – житлові, комерційні, рекреаційні – у єдиному комплексі. Цей підхід сприяє збільшенню ефективності землекористування, підтримці активного способу життя мешканців та зменшенню екологічного впливу транспорту завдяки мінімізації необхідності переміщень.

Namba Parks – Осака, Японія. Namba Parks є взірцем поліфункціонального планування у міському контексті. Розташований у центрі Осаки, цей комплекс поєднує широкий спектр торговельних просторів з офісами, ресторанами та житловими зонами. Особливість Namba Parks полягає в її інноваційній "зеленій" архітектурі, яка включає масивні зелені тераси, що сплітаються з урбаністичним ландшафтом, забезпечуючи мешканцям та відвідувачам простір для відпочинку

і соціалізації. Цей проект ілюструє, як можна ефективно інтегрувати природу в міське середовище, одночасно стимулюючи соціальну та комерційну активність (рис. 2.1.1.1) [25].

Рис. 2.1.1.1. Приклад поліфункціонального простору в межах міста [25]

Agrihood – США. Agrihood це концептуальний проект, розташований поза міським середовищем, який втілює принципи поліфункціональності на прикладі аграрного сусідства. Основою Agrihood є інтеграція сільськогосподарських ділянок безпосередньо з житловими зонами. Резиденції розташовані навколо спільних ферм, де мешканці можуть вирощувати власні продукти, сприяючи стійкості та самодостатності спільноти. Цей проект показує, як принципи сталого розвитку можуть бути інтегровані в планування житлових комплексів, надаючи мешканцям не лише житло, а й засоби для ведення активного та здорового способу життя (рис. 2.1.1.2) [26].

Рис. 2.1.1.2. Приклад поліфункціонального простору за межами міста [26]

2.1.2. Принцип доступності та безбар'єрності

Принцип доступності та безбар'єрності є основоположним у проектуванні житлових середовищ, що призначені для людей у віці. Цей принцип забезпечує, що всі мешканці, незалежно від їхніх фізичних можливостей, можуть безперешкодно користуватися всіма доступними послугами та інфраструктурою. Забезпечення безбар'єрного доступу є критичним для підтримки незалежності та самодостатності мешканців, а також для підтримання їхнього соціального та психологічного добробуту.

При плануванні нового містечка для старіючого населення особлива увага приділяється безперешкодному доступу до основних об'єктів інфраструктури. Це означає впровадження широких тротуарів, пандусів, підйомників та інших елементів, що сприяють самостійності та мобільності мешканців. Дизайн житлового середовища передбачає, що пішохідні зони повинні бути облаштовані таким чином, щоб забезпечувати легке переміщення, уникаючи будь-яких перепадів висот, що є критично важливим для літніх людей та осіб з обмеженими можливостями. Важливо також, що вхідні зони будинків і загальнодоступні простори мають бути розроблені згідно з нормативами, що підтримують

безбар'єрний доступ. Особлива увага приділяється безпеці пішохідних просторів. Планування включає зони з низьким ризиком травматизму, з використанням поверхонь, що забезпечують безпечне та комфортне пересування. Це включає адаптацію зон для відпочинку, розміщення лавок та інших місць для зупинки, що дозволяє літнім особам відпочити (рис. 2.1.2.1) [27].

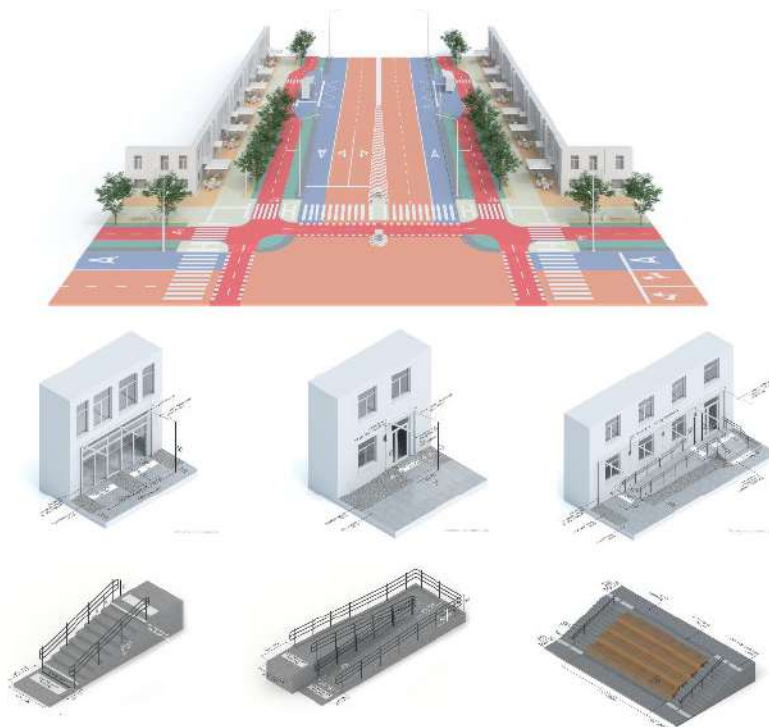

Рис. 2.1.2.1. Приклад безбар'єрного житлового середовища [27]

2.1.3. Принцип сталого розвитку

Принцип сталого розвитку в архітектурі та містобудуванні націлюється на збалансоване споживання ресурсів, екологічну стійкість і соціальну справедливість. Цей принцип стає особливо значущим при проектуванні житлового середовища для старіючого населення, де акцент робиться на зручності, доступності та інтеграції з природним середовищем.

Малоповерхова забудова як засіб досягнення сталого розвитку. Малоповерхове будівництво розглядається як один з ефективних способів досягнення сталого розвитку в нових містечках. Така забудова передбачає створення житлового середовища, яке є не тільки економічно доступним і комфортним, але й екологічно безпечним. Вона сприяє зменшенню споживання енергії, управлінню відходами та забезпеченню високої якості повітря і води.

Енергоефективність та використання альтернативних джерел енергії. Застосування енергоефективних технологій і матеріалів у будівництві житлових об'єктів дозволяє максимально знизити витрати на опалення та електроенергію. Використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі та вітряки, відіграє важливу роль у створенні самодостатнього та енергонезалежного містечка.

Інноваційна інженерна інфраструктура. Проектування інноваційної інженерної інфраструктури, яка включає системи місцевого опалення та ефективного водопостачання, є критично важливим для сталого розвитку. Це включає системи рекуперації тепла, ефективне вентилявання, а також системи водовідведення та рециркуляції води для господарських потреб (рис. 2.1.3.1) [28].

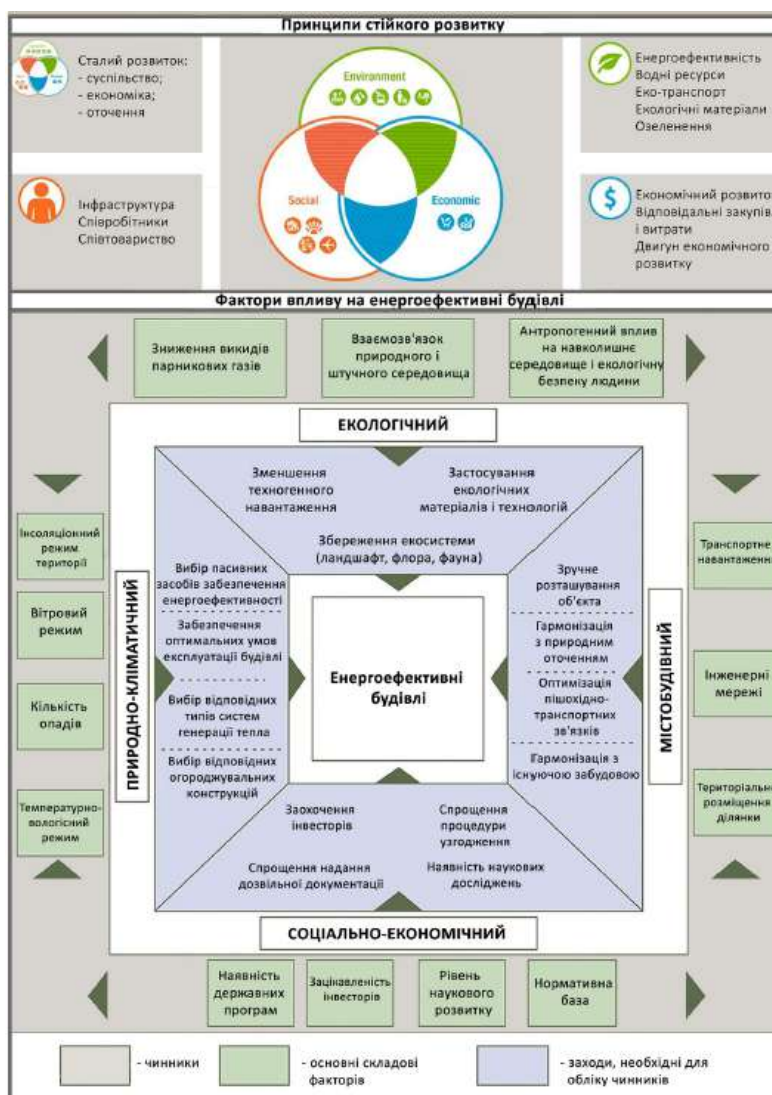

Рис. 2.1.3.1. Принципи формування стійкого району за О. С. Савицька [28]

2.1.4. Принцип соціально-культурної інтеграції

Принцип соціально-культурної інтеграції в архітектурі та містобудуванні зосереджується на створенні середовища, що сприяє взаємодії та культурному обміну між різними соціальними групами, зокрема між старшим поколінням та іншими членами суспільства. Проектоване середовище має бути здатним адаптуватися до потреб літніх людей, одночасно пропонуючи їм можливості для активної участі у суспільному житті.

Соціально-культурна інтеграція в новому містечку. Проектування містечка для старіючого населення повинно включати створення просторів, які забезпечують легке та безпечне доступ до культурних, освітніх і соціальних заходів. Це включає розміщення культурних центрів, бібліотек, освітніх закладів та місць для зустрічей в радіусі легкої доступності.

Освіта та навчання. Освітні програми та заходи повинні бути орієнтовані на залучення літніх людей, дозволяючи їм ділитися своїм досвідом і мудрістю з молодшими поколіннями. Це сприяє взаємній повазі та розумінню між поколіннями.

Культурні заходи. Культурні заходи повинні бути доступні для всіх мешканців містечка і спрямовані на підтримку різноманітності і культурного багатства. Важливо організовувати культурні заходи, які відображають інтереси та потреби літніх людей, забезпечуючи їм можливість бути активними учасниками, а не лише спостерігачами.

Соціальні зв'язки. Містечко повинно сприяти створенню міцних соціальних зв'язків між мешканцями через спільні інтереси та діяльності. Важливо створити систему соціальної підтримки, де літні люди можуть знаходити допомогу та компанію, що знижує відчуття самотності та ізоляції (рис. 2.1.4.1) [29].

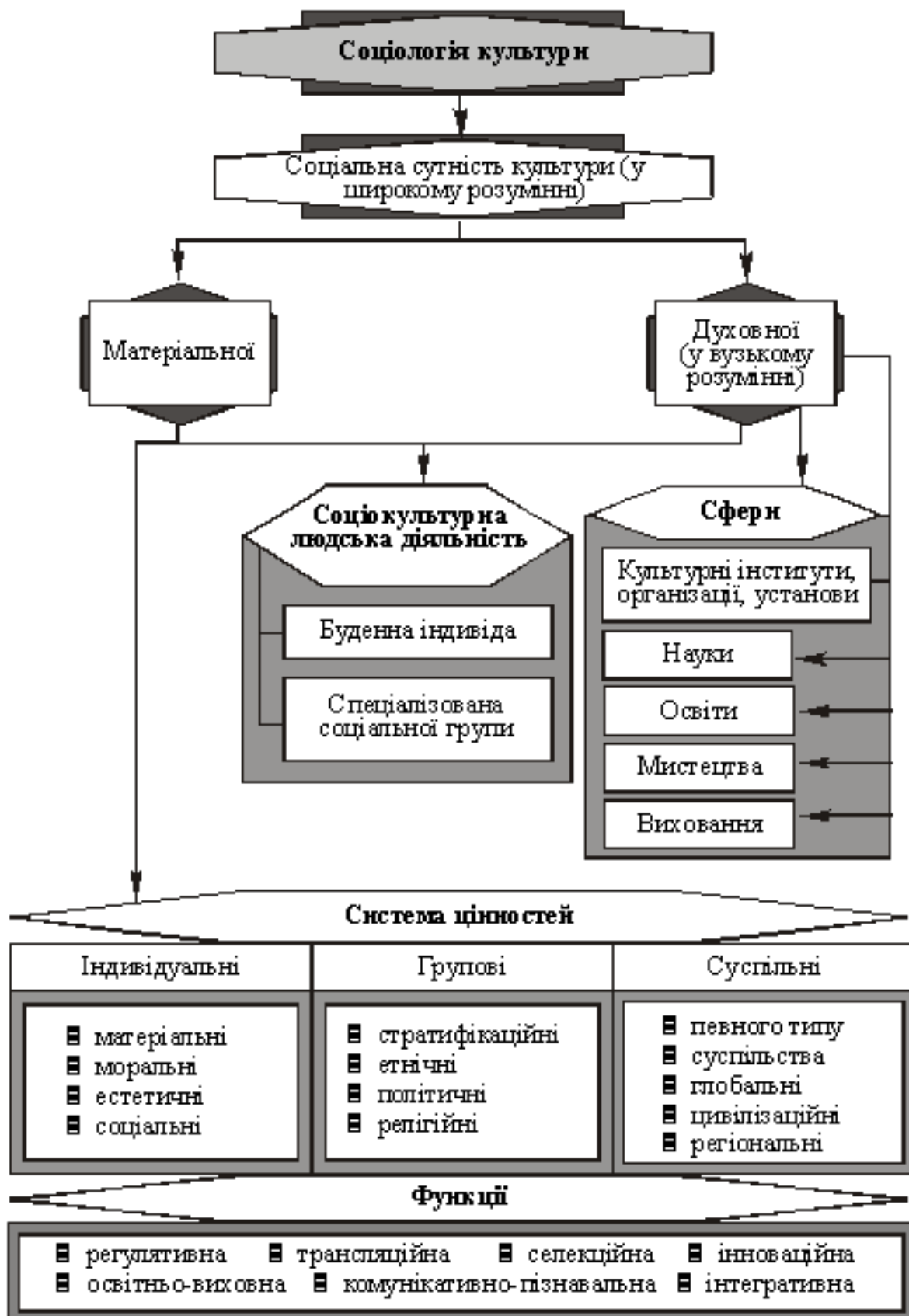

Рис. 2.1.4.1. Структура соціальної культури [29]

2.1.5. Принцип технологічної інтеграції

Інтеграція технологій в проектуванні геронтологічно орієнтовного містечка представляє собою трансформаційний підхід до підвищення якості життя та ефективності медичних послуг. Впровадження передових технологій, може радикально змінити повсякденне життя та управління охороною здоров'я для старшого покоління.

Інтернет речей (IoT). У містечку, призначеному для активних дорослих, IoT може відіграти ключову роль у створенні взаємопов'язаного середовища, де медичні рішення інтегровані в повсякденні предмети. Розумні медичні пристрої можуть вимірювати показники здоров'я мешканців у реальному часі та передавати ці дані медичним працівникам, забезпечуючи неперервний догляд та раннє виявлення потенційних проблем зі здоров'ям. Наприклад, носимі пристрої IoT можуть відстежувати частоту серцебиття, кров'яний тиск та інші життєво важливі показники, надаючи дані, які можуть бути використані для коригування планів лікування.

Електронні медичні записи (EHRs). Впровадження EHRs є життєво важливим для управління здоров'ям даними, отриманими з IoT пристроїв та інших джерел. EHRs дозволяють ефективно та безпечно зберігати, отримувати доступ та управляти записами пацієнтів. Інтеграція EHRs в медичну інфраструктуру містечка дозволяє медичним працівникам у будь-який час мати доступ до повних медичних історій пацієнтів, що підвищує точність діагнозів та ефективність лікування.

Біометричні сенсори. Біометричні сенсори в селі можуть забезпечити детальний моніторинг здоров'я та персоналізоване лікування. Ці сенсори можуть виявляти зміни в фізіологічних параметрах мешканців, які можуть вказувати на проблеми зі здоров'ям, такі як нерегулярний серцебиття або дихальні шаблони. Така технологія дозволяє застосовувати профілактичний підхід до управління здоров'ям, де потенційні проблеми можуть бути вирішені до того, як вони переростуть в серйозні умови.

Телемедицина. Технології телемедицини є незамінними для зниження потреби в фізичних поїздках до медичних установ, що є значною перевагою для менш мобільних дорослих. Завдяки відео-конференц-зв'язку та послугам дистанційної консультації мешканці можуть отримувати професійну медичну пораду, не виходячи з дому. Це не тільки підвищує комфорт, але й гарантує, що мешканці залишаються залученими до управління своїми хронічними захворюваннями або отриманням послуг гострої допомоги.

Мобільні медичні застосунки. Мобільні медичні застосунки надають мешканцям можливість контролювати свою медичну інформацію і лікування. Ці застосунки можуть нагадувати пацієнтам про прийом ліків, планування візитів до лікаря, а також надавати поради зі здоров'я, адаптовані до їхніх конкретних потреб. Крім того, ці застосунки можуть покращити комунікацію між пацієнтами та медичними працівниками, дозволяючи регулярно оновлювати інформацію про стан здоров'я та лікування пацієнта (рис. 2.1.5.1) [30].

Рис. 2.1.5.1. Фундаментальні технології для надання медичних послуг [30]

2.1.6. Принцип здоров'язберігаючого середовища

Фундаментальним аспектом розвитку розумного села для активних дорослих є забезпечення здорового довкілля. Це включає в себе використання технологій «розумного міста» для покращення надання медичних послуг, підвищення обізнаності громадськості про здоров'я та залучення громади. Завдяки інтеграції надійної цифрової інфраструктури охорони здоров'я та забезпеченню доступної та недорогої медичної допомоги село прагне покращити якість життя та сприяти збереженню здоров'я серед своїх жителів.

Дослідження та розробки

Інтеграція досліджень та розробок у структуру села має вирішальне значення для постійного вдосконалення технологій та послуг охорони здоров'я. Це включає розробку нових медичних пристроїв і систем, які використовують IoT, штучний інтелект та аналітику великих даних для моніторингу тенденцій у сфері охорони здоров'я та прогнозування криз здоров'я до їх виникнення. Ініціативи в галузі досліджень і розробок також зосереджені на адаптації втручань у сфері охорони здоров'я, які є особливо ефективними для старіючого населення, гарантуючи, що рішення адаптовані до унікальних потреб активних дорослих.

Заклади охорони здоров'я. У селі мають бути сучасні медичні заклади, які інтегровані з розумними технологіями. Ці заклади використовуватимуть електронні медичні записи (EHR) для спрощення управління даними пацієнтів і підтримки телемедичних послуг. Ця інтеграція гарантує, що постачальники медичних послуг можуть запропонувати своєчасне та ефективне лікування, а жителі мають постійний доступ до інформації про своє здоров'я, підвищуючи залученість пацієнтів і самоконтроль.

Поінформованість про охорону здоров'я. Розумні технології забезпечують розширене поширення інформації про охорону здоров'я через цифрові платформи, які надають освітній контент щодо профілактики захворювань і зміцнення здоров'я. Мобільні додатки для здоров'я можуть надсилати

персоналізовані сповіщення про здоров'я та нагадування про щеплення та регулярні огляди, сприяючи підтримки здоров'я.

Служби реагування на надзвичайні ситуації. Ключовим компонентом здорового середовища є здатність швидко реагувати на надзвичайні ситуації. Розумна інфраструктура села підтримує передові системи реагування на надзвичайні ситуації, які використовують дані в реальному часі та з'єднання для забезпечення швидкої доставки медичної допомоги. Інтеграція з переносними пристроями може автоматично попереджати постачальників медичних послуг у разі падіння або раптової хвороби, сприяючи негайному втручання.

Цифрова інфраструктура охорони здоров'я. Побудова комплексної цифрової інфраструктури охорони здоров'я передбачає розгортання високошвидкісного підключення до Інтернету для підтримки послуг телемедицини та пристроїв Інтернету речей. Ця інфраструктура виступає основою для всіх пов'язаних зі здоров'ям технологій у селі, гарантуючи, що проблеми з підключенням не перешкоджають доступу до медичних послуг або передачі важливих даних про здоров'я.

Доступне та доступне охорона здоров'я. Село має зробити пріоритетним завданням зробити охорону здоров'я доступною та прийнятною для всіх мешканців. Це включає в себе стратегічне розташування клінік і медичних закладів, щоб вони були в межах легкої доступності для всіх жителів, незалежно від мобільності. Крім того, послуги охорони здоров'я мають бути економічно доступними, витрати структуровані таким чином, щоб ними керували пенсіонери та особи з фіксованим доходом.

Залучення громади. Заохочення участі громади в діяльності, пов'язаній із здоров'ям, може значно покращити загальний добробут жителів села. Цьому можна сприяти шляхом створення клубів здоров'я, групових занять фізичними вправами та семінарів з харчування та управління способом життя. Залучення мешканців до планування та реалізації програм охорони здоров'я гарантує, що надані послуги є актуальними та цінними для громади, сприяючи більшим особистим інвестиціям у громадське здоров'я (рис. 2.1.6.1) [30].

Рис. 2.1.6.1. Індикатори для охорони здоров'я в процесі проектування нових житлових утворень [30]

2.2. Вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

У контексті геронтологічного поселення, вимоги до проектування матеріально-просторового середовища відображають особливості взаємодії старшого покоління з їхнім фізичним оточенням. Основною метою проектування є створення середовища, що сприяє підтриманню та покращенню фізичного, психологічного та соціального благополуччя мешканців, вимоги до проектування середовища можуть бути систематизовані наступним чином.

2.2.1. Соціальні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Інтеграція з суспільством. Геронтологічне поселення має стати прикладом взаємодії старшого покоління з ширшими соціальними структурами, а не ізольованим сегментом. Це досягається шляхом створення міцних зв'язків із зовнішнім світом через легко доступні транспортні засоби та інформаційні технології, що забезпечують постійний потік культурних, освітніх та рекреаційних можливостей. Це сприяє участі мешканців у громадському житті та спілкуванні з молодшими поколіннями, обміну знаннями та досвідом, що є критично важливим для психологічного благополуччя.

Гнучкість та адаптивність. Архітектурне планування та дизайн геронтологічного містечка має передбачати можливість адаптації до змінних потреб мешканців, зокрема до їхнього здоров'я та фізичних можливостей. Житлові простори повинні бути оснащені механізмами для легкого переоснащення, такими як регульовані стіни, меблі та обладнання. Інфраструктура містечка повинна включати зручні для користування підйомники, широкі коридори, безбар'єрний доступ до всіх об'єктів та адаптовані санвузли, що відповідають найсучаснішим стандартам доступності.

Співвіднесеність з домінуючими формами світогляду. Планування геронтологічного поселення має враховувати культурні та ідентичні особливості його мешканців. Це означає створення середовища, що відображає історичні та культурні традиції регіону, інтеграцію сучасного мистецтва та дизайну, що сприяє відчуттю зв'язку з місцевістю та забезпечує психологічний комфорт (рис. 2.2.1.1).

Рис. 2.2.1.1. Соціальні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.2. Функціональні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Планування за потребами мешканців. Центральною метою проектування геронтологічного поселення є створення умов, що оптимально відповідають повсякденним потребам його мешканців. Ефективне планування має забезпечувати безперешкодний доступ до ключових установ, таких як медичні центри, аптеки, магазини, культурні і рекреаційні заклади. Важливо, щоб всі житлові комплекси були розташовані на відстані пішої доступності до цих об'єктів.

Зонування відповідно до функціональних зон. Чітке зонування території поселення є критичним аспектом планування, що впливає на зручність та безпеку його мешканців. Житлові зони мають бути відділені від громадських та промислових зон, забезпечуючи тим самим тихе та спокійне середовище для життя. Промислові зони повинні бути ізольовані таким чином, щоб зменшити вплив шуму, викидів та інших забруднювачів. Інтеграція зелених насаджень, парків та рекреаційних арéalів у всі зони має сприяти створенню балансу між природним та забудованим середовищем (рис. 2.2.2.1).

Рис. 2.2.2.1. Функціональні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.3. Ергономічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Антропометрична відповідність. Проектування житлових і громадських просторів у геронтологічному поселенні має відповідати розмірам, формі та рухливості людського тіла.

Фізіологічна відповідність. Освітлення, шумоізоляція та кліматичне управління мають враховувати фізіологічні особливості старших людей, такі як понижена чутливість до контрастності світла та звуку. Зоровий комфорт може бути підвищений завдяки використанню природного світла та встановленню систем штучного освітлення, які легко регулюються. Також важливо забезпечити ефективні системи опалення та охолодження, щоб підтримувати стабільну температуру в умовах змінюваного клімату.

Психологічна відповідність. Просторове середовище має сприяти психологічному комфорту, зменшувати стрес та анксіозність. Це може бути досягнуто через створення зон спокою і релаксації, використання спокійних кольорових схем у декорі, а також через організацію простору, який заохочує соціалізацію та активне спілкування між мешканцями (рис. 2.2.3.1).

Рис. 2.2.3.1. Ергономічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.4. Естетичні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Відповідність середовища культурній ідентичності. Проектування геронтологічного поселення повинне враховувати культурні та історичні аспекти регіону, де воно розташоване. Використання геральдики, місцевих архітектурних стилів, матеріалів та орнаментики допомагає зберігати зв'язок мешканців з їхнім історичним і культурним контекстом, надає почуття приналежності та гордості за своє місце проживання.

Композиційно-художній підхід. Композиційна організація геронтологічного поселення повинна сприяти легкості орієнтації в просторі, створенню затишку та візуального порядку. Це може бути досягнуто через симетричне планування, використання повторюваних архітектурних форм та збалансування відкритих і закритих просторів. Важливо забезпечити зони для спільної діяльності, такі як парки, сади і площі, які сприяють соціалізації та відпочинку, водночас забезпечуючи належну приватність у житлових зонах. Використання водних елементів, може додати естетичної цінності та спокою, тоді як різноманітність зелених насаджень підтримує біорізноманіття та створює приємне візуальне середовище (рис. 2.2.4.1).

Рис. 2.2.4.1. Естетичні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.5. Вимоги до інформативності середовища геронтологічного поселення

Естетична промовистість та художній образ у середовищі. Естетична промовистість архітектурного середовища геронтологічного поселення вимагає, щоб кожен елемент дизайну не тільки відповідав візуальним і функціональним стандартам, але й відображав глибоке розуміння культурної ідентичності спільноти. Архітектурні форми, матеріали та ландшафтний дизайн повинні створювати гармонійне та зрозуміле середовище, що сприяє психологічному комфорту мешканців.

Інтеграція сучасних технологій інформаційного комунікації. Застосування сучасних технологій в середовищі геронтологічного поселення повинно враховувати потреби людей похилого віку, особливо у сферах, що вимагають легкості взаємодії з інформацією. Впровадження інтерактивних панелей, що забезпечують інформацію про події в поселенні, доступ до розкладу занять, оздоровчих та культурних заходів, повинно супроводжуватись інтуїтивно зрозумілими інтерфейсами та високим контрастом візуального вмісту (рис. 2.2.5.1).

Рис. 2.2.5.1. Вимоги до інформативності середовища геронтологічного поселення

2.2.6. Екологічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Стале використання ресурсів. Сталість у використанні ресурсів є важливою складовою для створення геронтологічного поселення, що мінімізує вплив на природне середовище. Інтеграція відновлюваних джерел енергії, як сонячні панелі та вітрові установки, є важливим кроком до створення енергетично самодостатнього поселення. Планування систем збору та очистки дощової води сприяє зменшенню залежності від зовнішніх водних ресурсів та дозволяє використовувати воду більш ефективно.

Зниження впливу на біосферу. Ефективне використання екологічно чистих матеріалів у будівництві включає вибір натуральних або перероблених матеріалів, які не шкодять довкіллю. Наприклад, використання деревини або переробленого пластику для зовнішніх елементів будівель, які забезпечують необхідну термоізоляцію та довговічність без шкоди для довкілля. Крім того, забудова поселення має бути організована таким чином, щоб забезпечити максимальне збереження існуючих зелених насаджень та водойм, які є важливою частиною екосистеми (рис. 2.2.6.1).

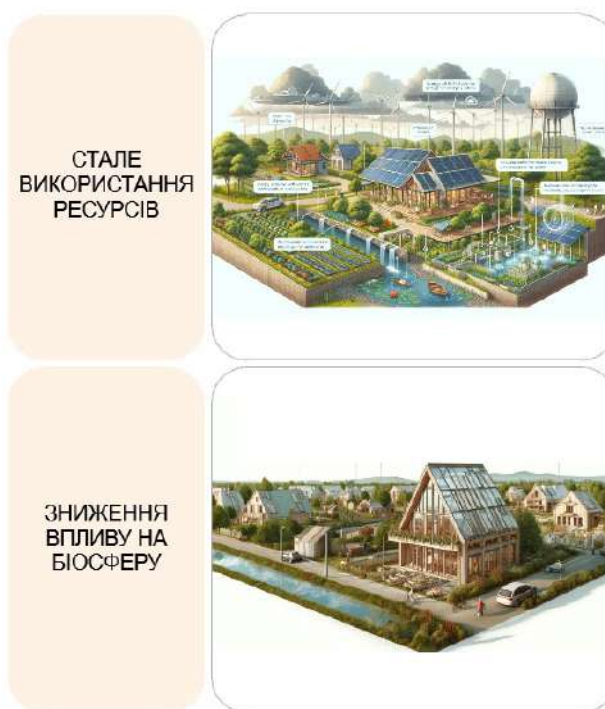

Рис. 2.2.6.1. Екологічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.7. Конструктивно-технологічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Технології зменшення впливу кліматичних умов. Впровадження сучасних систем утеплення та вентиляції, які є вирішальними для створення комфортних умов проживання. Система утеплення повинна бути розроблена з урахуванням теплоізоляційних характеристик зовнішніх стін, покрівель та віконних конструкцій, щоб мінімізувати тепловтрати взимку та перегрів приміщень влітку. Вентиляційна система повинна забезпечувати адекватний обмін повітря, видалення забруднень і контроль вологості, що є важливим для підтримки здоров'я та комфорту літніх людей.

Застосування інноваційних конструктивних рішень. Використання інноваційних конструктивних рішень пов'язане з впровадженням новітніх технологій, які сприяють підвищенню якості житлового середовища та оптимізації будівельних процесів. Модульне будівництво дозволяє скоротити час на зведення будівель, зменшити вплив будівельних робіт на навколишнє середовище та забезпечити високу якість будівельних елементів завдяки їх виробництву в контрольованих умовах (рис. 2.2.7.1).

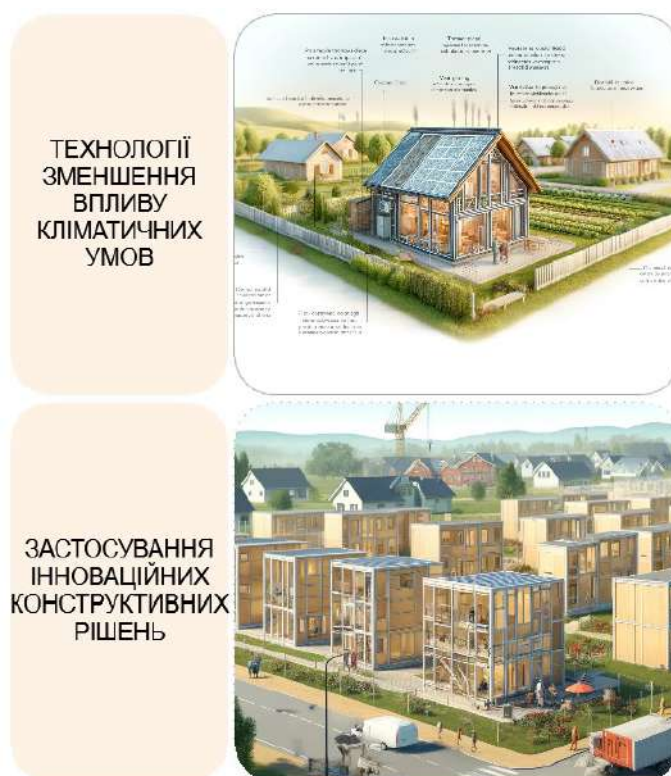

Рис. 2.2.7.1. Конструктивно-технологічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.2.8. Економічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

Оптимізація витрат. Основа економічних вимог полягає в оптимізації витрат на всіх етапах реалізації проекту — від планування до введення об'єктів в експлуатацію. Це досягається шляхом вибору енергоефективних та довговічних матеріалів, використання передових технологій та методів будівництва, що знижують загальні експлуатаційні витрати і підвищують експлуатаційну ефективність забудови.

Стійкість до змін у ринкових умовах. Важливою є адаптація проектних рішень до змінних економічних умов, що включає гнучкість планування і можливість адаптації інфраструктури під різні типи використання у відповідь на зміни у попиті та ринкових тенденціях.

Планування росту та розвитку. Важливо передбачити механізми для подальшого розвитку та розширення поселення, забезпечуючи при цьому економічну ефективність нових проектів та інфраструктурних ініціатив. Це включає дослідження потреб мешканців, урахування демографічних тенденцій та використання даних для планування необхідної інфраструктури (рис. 2.2.8.1).

Рис. 2.2.8.1. Економічні вимоги до формування середовища геронтологічного поселення

2.3. Модель геронтологічного поселення

Геронтологічне поселення — це спеціалізоване містобудівне середовище, створене з метою забезпечення оптимальних умов життя для старіючого населення. Ця концепція базується на принципах комфорту, безпеки, соціальної інтеграції та медичного обслуговування, спрямованих на підтримку активного та гідного старіння.

Основною задачею при проектуванні таких поселень є створення архітектурного середовища, яке було б максимально адаптоване до потреб літніх людей. Це включає в себе реалізацію універсального дизайну, забезпечення легкого доступу до всіх необхідних послуг і зручностей, таких як медичні центри, торгові центри, адміністративні центри, рекреаційні зони, громадські зони з можливістю прикладання праці, культурні та освітні об'єкти.

Геронтологічне поселення передбачає створення умов, в яких процес старіння трансформується з потенційно вразливого періоду в житті людини у фазу активності, самовираження та соціальної залученості. Поселення розробляється таким чином, щоб забезпечувати максимальну незалежність мешканців при одночасному доступі до всіх необхідних ресурсів та підтримки.

Геронтологічне поселення відрізняється від традиційних містечок та поселень серією специфічних характеристик, які призначені для задоволення унікальних потреб старіючого населення.

Відмінність починається з самого проектування — геронтологічні поселення розробляються так, щоб усі ключові потреби були в межах зручної доступності. Архітектура та інфраструктура враховують обмеження мобільності та зору, які часто супроводжують старіння, тому простори безбар'єрні, а доступ до будівель та служб максимально спрощений.

Геронтологічні поселення включають медичні установи, центри реабілітації та фітнес-центри, спеціалізовані на потребах літніх людей. Вони також пропонують програми для підтримки психічного здоров'я, зокрема, активності, що сприяють соціальній взаємодії.

Велика увага приділяється створенню спільноти серед мешканців. Програми соціальної активності, культурні заходи та громадські простори стимулюють зустрічі та обмін досвідом між мешканцями, що допомагає уникнути ізоляції і сприяє створенню міцних зв'язків.

Сучасні технології, такі як домашня автоматизація, системи екстреного виклику та телемедицина, інтегровані в повсякденне життя мешканців, забезпечуючи їм зручності та підтримку без необхідності виходити з дому.

Мешканці геронтологічного поселення — це переважно дорослі особи, які досягли пенсійного віку або активно готуються до старіння. Це особи, які вирішили провести свої старші роки в оточенні однодумців і під забезпеченням якісного обслуговування та наявності різноманітних можливостей, згідно їхнім потребам.

Мешканці геронтологічних поселень живуть активно і самостійно, проте мають доступ до різноманітних форм підтримки. Вони мають можливість займатися спортом, відвідувати культурні заходи, займатися підприємницькою, науковою або освітньою або іншими знайти себе в чомусь іншому, головне те, що все це спрямовано на підтримку фізичного та інтелектуального здоров'я в умовах соціальної інтеграції.

Утримання мешканців геронтологічних поселень здійснюється через поєднання особистих ресурсів і підтримки поселення. Це включає медичне обслуговування, яке забезпечується медичними центрами на території поселення. Лікарі, медсестри та інші фахівці забезпечують повсякденний догляд, від медичного нагляду до реабілітаційних програм. Важливою складовою є доступ до послуг домашньої допомоги, які можуть включати прибирання, приготування їжі та інші побутові потреби.

У геронтологічному поселенні основним видом проживання є постійне, але також можливе тимчасове проживання, що дозволяє задовольняти різні потреби мешканців.

Постійне проживання передбачає, що особа або пара переїжджає до геронтологічного поселення з наміром залишатися там на тривалий період. Це

включає оренду житла в межах поселення. Мешканці, які вибирають постійне проживання, сплачують щомісячні або щорічні внески, які покривають повний спектр послуг: від утримання житла, комунальних послуг, до медичного обслуговування, соціальних та рекреаційних програм.

Тимчасове проживання представлено для осіб, які потребують короткотермінової реабілітації після госпіталізації. Тимчасове проживання у геронтологічному поселенні може також включати спеціальні програми для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які потребують тимчасового притулку в умовах війни або інших надзвичайних ситуацій. Ця можливість дозволяє літнім людям, що втратили свої домівки або були змушені покинути їх через безпекові загрози, знайти безпечне, комфортне та підтримуюче середовище на період вирішення їхнього житлового питання.

В умовах гострих суспільних потрясінь, фінансування проживання ВПО в геронтологічних поселеннях може здійснюватися державою або через гуманітарні програми. Це включає оплату за проживання, харчування, медичне обслуговування та інші необхідні послуги, що дозволяє особам старшого віку зі статусом ВПО переживати період невизначеності з меншими занепокоєннями та стресом.

Модель "все включено": Така модель надає мешканцям необмежений доступ до всіх послуг та зручностей за фіксовану щомісячну плату.

Модульна модель: Мешканці платять базову ставку за житло та комунальні послуги і мають можливість додавати послуги з медичного обслуговування, харчування та догляду за додаткову плату.

Геронтологічні поселення мають особливе значення та необхідність у кожній області України з кількох ключових причин:

- Старіння населення: Демографічні зміни та зростання середнього віку населення в Україні підкреслюють потребу у спеціалізованих установах, що можуть задовольнити унікальні потреби літніх осіб. Забезпечення їх комфортного старіння в безпечному та підтримуючому середовищі стає актуальним завданням на державному рівні.

- Розширення медичних і соціальних послуг: Геронтологічні поселення не тільки забезпечують житло, але й інтегровані медичні, реабілітаційні, рекреаційні та освітні послуги, сприяючи підвищенню якості життя своїх мешканців. Розміщення таких об'єктів у кожній області забезпечить рівний доступ до таких послуг для літніх осіб по всій країні.
- Економічний вплив: Розвиток геронтологічних поселень сприяє створенню нових робочих місць та розвитку місцевої економіки через будівництво, обслуговування, управління та пов'язані з ними послуги.
- Підтримка збалансованого регіонального розвитку: Встановлення геронтологічних містечок у різних регіонах сприяє децентралізації та балансуванню розвитку різних частин країни, уникаючи перенаселеності великих міст та відтоку населення з сільських районів.
- Культурна адаптація та інтеграція: Регіональні особливості культури та способу життя можуть бути інтегровані в концепцію та управління геронтологічними поселеннями, що сприяє збереженню культурної ідентичності та сприяє соціальній інтеграції мешканців.

Важливим аспектом у розгортанні геронтологічних поселень по всій Україні є їхня регіональна специфіка, що дозволяє врахувати культурні, економічні та природні особливості кожної області. Ця індивідуалізація допоможе створити умови, максимально відповідні для мешканців конкретного регіону.

Культурна адаптація: Кожне геронтологічне поселення може інтегрувати місцеві культурні особливості, зберігаючи традиції та звичаї, які мають важливе значення для ідентичності та комфорту його мешканців. Це може включати архітектурні елементи, внутрішнє та зовнішнє оформлення просторів, а також програми культурних та соціальних заходів, які відображають регіональний колорит.

Економічні та виробничі відмінності: Кожен регіон має свій унікальний економічний контекст, що може вплинути на характер виробничих та комерційних діяльностей у поселенні.

Природні та безпекові умови: При проектуванні поселень важливо враховувати природні особливості ландшафту та кліматичні умови, що може значно вплинути на матеріали будівництва, методи конструкції та забезпечення стійкості до місцевих погодних умов. Також, з огляду на сучасні реалії, особливу увагу слід приділити питанням безпеки, зокрема впровадженню ефективних систем евакуації та укриття в умовах надзвичайних ситуацій.

Виходячи з обговорення, було сформульовано ілюстративно-інформаційну модель, яка детально висвітлює структуру та внутрішню організацію типового геронтологічного поселення. Модель включає в себе опис складових частин, які формують фізичне та соціальне середовище, з'ясовує зв'язки між цими частинами та визначає технології, що забезпечують їх ефективне функціонування.

Ця модель допомагає визначити ключові аспекти, такі як інфраструктурне планування, доступність послуг, інтеграція медичного обслуговування, зони відпочинку, культурні та освітні центри, а також спеціалізовані програми для підтримки активного старіння. Кожен елемент має взаємозв'язки з іншими, що сприяє створенню збалансованого та взаємопідтримуючого середовища для життя.

Також у моделі акцентується на інтеграції сучасних технологій, які спрощують повсякденне життя мешканців, забезпечуючи безпеку, комфорт і самостійність, та на важливості регіональної адаптації, що дозволяє враховувати культурні та природні особливості кожного регіону (рис. 2.3.1).

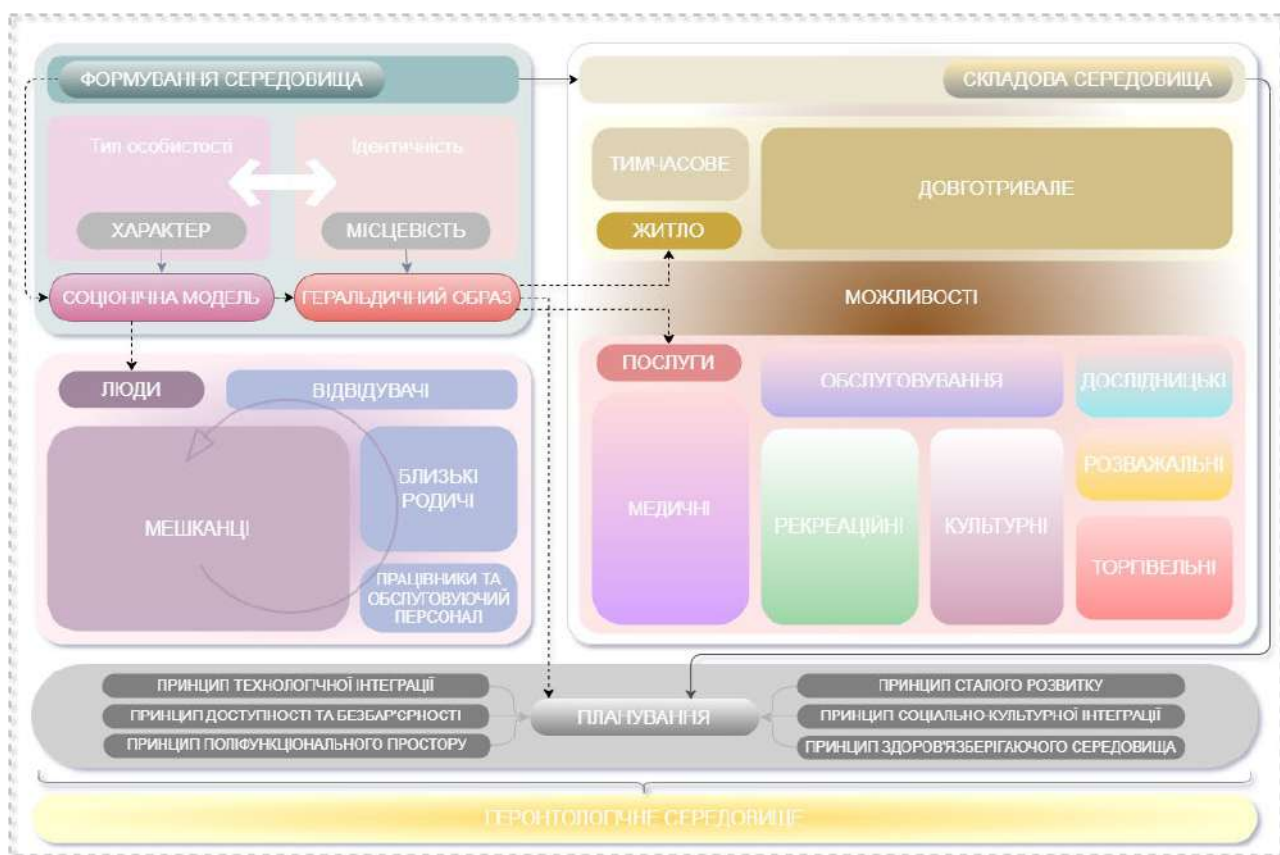

Рис. 2.3.1. Модель геронтологічного поселення

Висновки до розділу 2

Принципи організації геронтологічних поселень висвітлюють ряд ключових аспектів, які забезпечують ефективне та комфортне проживання активних дорослих і літніх людей. Основні напрямки їх реалізації:

Поліфункціональний простір – створення взаємопов'язаних просторів, що сприяють активному способу життя, включаючи інтеграцію місць для відпочинку, соціальних зустрічей та культурних подій.

Доступність та безбар'єрність – облаштування містечка таким чином, щоб забезпечити легкий доступ до всіх необхідних послуг та об'єктів, включаючи медичні установи, соціальні служби, торгівельні та розважальні заклади.

Сталість – впровадження екологічних технологій та практик, які знижують вплив на довкілля і сприяють стійкому розвитку, таких як використання альтернативних джерел енергії та системи рециркуляції води.

Соціально-культурна інтеграція – формування спільноти, яка підтримує соціальну активність та культурний обмін між мешканцями, використання програм освіти, культурних заходів та громадської участі.

Технологічна інтеграція – інтеграція передових технологій у повсякденне життя мешканців, включаючи телемедицину, автоматизоване ведення медичних записів, біометричні сенсори для моніторингу здоров'я та Інтернет речей для покращення управління домогосподарством.

Здоров'язберігаюче середовище – створення умов, які сприяють фізичному та психічному здоров'ю через дизайн, який знижує стрес, сприяє фізичній активності та соціальному взаємодії, з включенням зелених зон, місць для відпочинку та активності.

Ці принципи формують основу для створення інклюзивного, безпечного та стійкого середовища, яке відповідає потребам активних дорослих та літніх людей, сприяючи їх активному та здоровому способу життя.

Соціальні вимоги мають за меті забезпечити комфорт і безпеку мешканців та створити умови для їх активного, здорового та змістовного життя.

Функціональні вимоги передбачають створення умов, які максимально задовольняють потреби мешканців у здоровому і активному способі життя. Це досягається через інтеграцію соціально-економічних процесів в матеріально-просторове середовище, з урахуванням специфіки призначення середовища та його містобудівного контексту.

Ергономіка відіграє критичну роль у забезпеченні комфортних і безпечних умов для їхніх мешканців. Основою ергономічного підходу є врахування

антропометричних, фізіологічних та психологічних характеристик людини, щоб оптимізувати просторове планування і конструктивні рішення.

Естетика відіграє важливу роль у підтримці психологічного благополуччя мешканців, стимулюючи їхній позитивний настрій та загальне сприйняття життєвого середовища, відтворюючи художні і культурні цінності у середовищі.

Важливою характеристикою середовища є його інформативність. Це властивість архітектурного середовища, що забезпечує максимальну доступність і розуміння інформації для всіх його користувачів. Проектування інформативного середовища вимагає особливої уваги до використання візуальних та тактильних засобів комунікації.

Екологічно чисте і стає середовище проживання не лише відповідає глобальним вимогам охорони довкілля, але й сприяє покращенню якості життя мешканців, забезпечуючи їм здорову старість і соціальну активність у приємному і гармонійному оточенні.

Конструктивно-технологічні вимоги до середовища геронтологічного поселення відображають потребу в створенні міцного, надійного та безпечного середовища, здатного протистояти різноманітним експлуатаційним викликам.

Економічні вимоги мають на меті забезпечити ефективність, стійкість та привабливість для поточних та майбутніх поколінь мешканців, що сприятиме створенню здорового та активного старіння.

Модель геронтологічного поселення підсумовує ключові аспекти створення середовища, яке спеціалізовано під потреби старіючого населення. Геронтологічні поселення, будучи більше ніж просто житловим простором, є комплексною системою, адаптованою до специфічних вимог активного та гідного старіння. Ці поселення не тільки забезпечують комфорт та безпеку своїм мешканцям, але й активно сприяють їхньому соціальному, культурному та фізичному розвитку. Вони відіграють важливу роль у вирішенні соціальних та демографічних викликів, формуючи стійке та інклюзивне суспільство, де літні особи мають можливість жити з гідністю, бути соціально включеними та самореалізовуватись.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗБУДОВИ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО ПОСЕЛЕННЯ В С. ІВАНІВКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Аналіз вихідної ситуації

3.1.1. Історико-культурний аналіз містобудівного об'єкта

Село Іванівка, відоме з 1908 року, має багату історію, яка характеризується наявністю слов'янських курганів VI-VII століть та переходом від назви Янушевичі до сучасної назви у 1946 році. З часом входило до складу різних адміністративних одиниць, і пережили значні події, зокрема страждання під час Голодомору 1932-1933 рр. та Другої світової війни, де воювало і загинуло багато жителів села. Село також має історію промислової діяльності, зокрема фабрику з плетіння верби, засновану в 1934 році [31].

Планування і зовнішній вигляд досліджуваного фрагмента середовища на різних етапах історичного розвитку

Досліджуваний об'єкт, територія навколо Житомирського геріатричного пансіонату в селі Іванівка, Житомирської області, є унікальним прикладом еволюції естетики містобудування в контексті геронтологічної функції. Заснований у 1959 році, цей пансіонат і його оточення пережили значні зміни, які відображають ширші історичні та соціальні процеси (рис. 3.1.1.1).

Рис. 3.1.1.1. Фрагмент топографічної карти Генерельного Штабу СРСР Житомирської області 1992 р. [32]

1959-1970 роки. На момент заснування пансіонат був сучасним закладом, втіленням радянського підходу до догляду за літніми людьми. Планування території було підпорядковано ідеології функціоналізму, з акцентом на практичності та доступності для його мешканців. Зелені насадження навколо пансіонату були мінімалістичними, але достатніми для створення відчуття спокою та ізоляції від зовнішнього світу.

1970-1990 роки. Цей період характеризувався розширенням і модернізацією пансіонату, що відображало загальнодержавні тенденції у сфері охорони здоров'я та соціального забезпечення. Територія навколо пансіонату була облагороджена: з'явилися додаткові зони для прогулянок, альтанки, сади, що створювало більш гостинний та комфортний простір для мешканців. Зелені зони були розширені, додано більше дерев та квітників, підкреслюючи значення природного середовища для благополуччя літніх людей.

Після 1990 року. Розпад СРСР та перехід до ринкової економіки залишили свій відбиток на стані та розвитку пансіонату. Попри економічні труднощі, було зроблено спроби зберегти та розвинути інфраструктуру та зелені зони пансіонату. Планування стало більш орієнтованим на індивідуальні потреби мешканців, з акцентом на створенні комфортного та стимулюючого середовища. Введення елементів ландшафтного дизайну, як-от квіткові клумби з лікарськими рослинами, бесідки та оновлені зони відпочинку.

Сучасний стан. На жаль, попри значну історію та спроби адаптуватися до змінюваних вимог часу, сучасний стан Житомирського геріатричного пансіонату в селі Іванівка викликає занепокоєння. Понад півстоліття експлуатації без значних інвестицій в інфраструктуру та оновлення приміщень призвело до того, що умови проживання тут вже не відповідають сучасним стандартам, особливо для літніх людей. Засоби масової інформації та відгуки відвідувачів вказують на низку проблем, з якими стикається пансіонат, включно з застарілим обладнанням, недостатнім медичним доглядом, а також зношеністю будівлі та інтер'єрів. Зелені зони, які колись були оазою для мешканців, тепер вимагають відновлення та догляду, а деякі з них занедбані через брак фінансування.

Територія навколо пансіонату, хоча і зберегла свою первинну структуру, потребує суттєвого оновлення, щоб створити безпечне та стимулююче середовище для її мешканців. Відсутність доступності для людей з обмеженими можливостями, зношена інфраструктура пішохідних доріжок, а також недоліки в освітленні – це лише деякі з існуючих проблем (рис. 3.1.1.2).

Рис. 3.1.1.2. Супутниковий знімок ділянки 2023 р. [33]

Згідно з даними містобудівного кадастру Житомирської області, для проектування геронтологічного поселення обрано ділянку під номером 1822083000:06:000:0209. Ключові параметри, що визначають особливості ділянки, включають:

Призначення: 01.04 - для ведення підсобного сільського господарства.

Категорія землі: землі сільськогосподарського призначення.

Площа: 39,3578 Га.

Форма власності: комунальна.

Наразі ділянка відноситься до земель сільськогосподарського призначення і класифікується як "для ведення підсобного сільського господарства". Проте в процесі розробки проекту призначення та категорію землі буде змінено для задоволення специфічних вимог, пов'язаних із розвитком геронтологічного поселення.

Рис. 3.1.1.3. Випокіювання з містобудівного кадастру Житомирської області

У випадку з територією навколо Житомирського геріатричного пансіонату в селі Іванівка можна виділити один тривалий період, що охоплює час від моменту заснування у 1959 році і до сьогодення. Цей підхід обумовлений тим, що основні елементи планування та зовнішнього вигляду ділянки, незважаючи на зміни, які відбулися на рівні окремих об'єктів або ландшафтних елементів, загалом залишилися незмінними або ж зазнали лише мінімальних трансформацій. Саме тому весь час існування пансіонату та його оточення розглядається як єдиний історичний період, протягом якого середовище навколо

пансіонату формувалося і розвивалося, не дивлячись на значні соціально-економічні зміни в країні та світі.

Історико-культурна цінність елементів урбанізованого чи ландшафтно-рекреаційного середовища

У контексті розгляду історико-культурної цінності території навколо Житомирського геріатричного пансіонату, слід зазначити відсутність традиційних елементів у вигляді пам'яток архітектури чи історії. Проте, особливість та цінність цієї ділянки полягає не у фізичних об'єктах, а в контексті її використання та ролі в розвитку геронтології як наукової дисципліни і практичного застосування у сфері архітектури та містобудування.

Житомирський геріатричний пансіонат, будучи одним з перших закладів в регіоні, що спеціалізувався на догляді за літніми людьми, втілює ключові принципи геронтології в своїй архітектурі та плануванні території. Від моменту свого заснування у 1959 році і до сьогодні пансіонат є свідченням важливості створення спеціалізованих умов для підтримки гідного та комфортного життя літніх людей.

Існуючі проектні пропозиції з реорганізації досліджуваного містобудівного об'єкта

На даний момент, офіційно затверджених проектів чи пропозицій з реорганізації території Житомирського геріатричного пансіонату та прилеглих до нього земель не існує. Проте, враховуючи аналіз відкритих даних, статистику, численні відгуки про неналежний стан цього та аналогічних закладів по всій Україні, стає очевидною необхідність ініціювання комплексної реорганізації.

3.1.2. Функціонально-структурний аналіз урбанізованого середовища

Функціональне зонування території

Основну частину досліджуваної території становлять землі, що безпосередньо прилягають до Житомирського геріатричного пансіонату, та мають різноманітне призначення, яке впливає на можливості та обмеження у плануванні майбутнього розвитку.

Більшість навколишньої території складається з земель сільськогосподарського призначення та територій садибної житлової забудови, що відіграють ключову роль у формуванні ландшафтного та соціального контексту проекту. Ці зони не лише визначають характер прилеглих до пансіонату територій, але й надають можливості для інтеграції майбутніх розвиткових ініціатив з існуючим середовищем.

На південь від території пансіонату розташований старий фруктовий сад, який слугує важливим рекреаційним ресурсом та елементом природної спадщини. За цим садом, через лісосмугу, що виконує функції зелених насаджень загального призначення, розміщені землі складів та баз. Ця територія має потенціал для розробки проектів, спрямованих на підтримку логістичних потреб пансіонату та суміжних зон, а також може слугувати буферною зоною, що відділяє промислові та складські об'єкти від зони відпочинку та житлової забудови.

На схід від території пансіонату розташована житлова забудова середньої поверховості.

В межах аналізу немає торгових закладів, як і достатньої інфраструктури обслуговування (рис. 3.1.2.1).

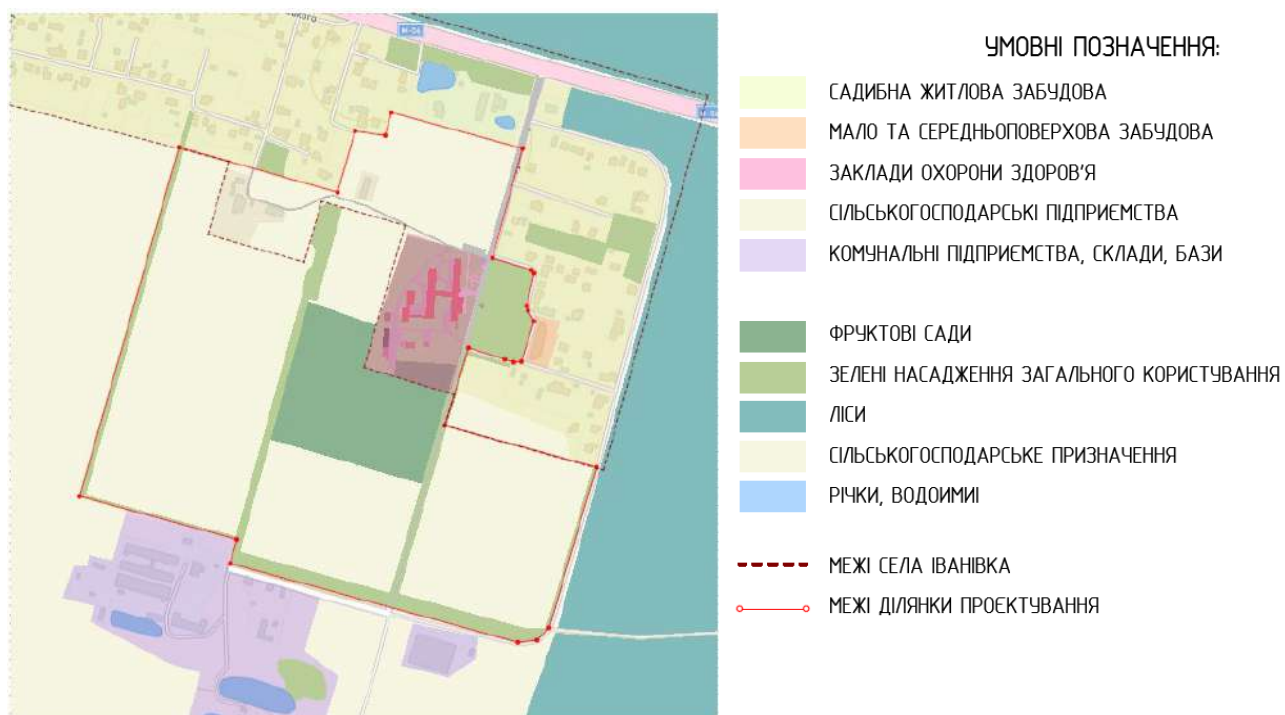

Рис. 3.1.2.1. Схема існуючого функціонального використання території

Особливості розташування об'єктів різного призначення

В контексті розробки проекту, що охоплює територію навколо Житомирського геріатричного пансіонату, ключову роль у плануванні та зонуванні грає взаємодія між об'єктами різного призначення. Головною домінантою, навколо якої організовується вся діяльність, є сам пансіонат, що виступає як центральний елемент у формуванні соціального простору.

Територія, прилегла до пансіонату, є різноманітною за своїм функціональним призначенням і включає в себе:

Землі сільськогосподарського призначення, які формують основу аграрного ландшафту регіону.

Старий фруктовий сад, розташований на північ від пансіонату, представляє собою цінний рекреаційний ресурс і є одним із ключових елементів зеленої інфраструктури. Сад не лише збагачує екологічне середовище, але й створює умови для оздоровлення та відпочинку мешканців та відвідувачів.

Території зелених насаджень загального користування, що знаходяться за фруктовим садом і відділяють його від складських зон, виконують функції захисного бар'єру, забезпечуючи очищення повітря та зниження шумового забруднення. Ці насадження також відіграють роль в ландшафтному дизайні, підвищуючи естетичну цінність території.

Маршрути руху пішоходів і транспорту

Основним засобом переміщення до Житомирського геріатричного пансіонату та прилеглої території проектування слугує приватний транспорт, що зумовлено місцерозташуванням установи та особливостями регіонального транспортного забезпечення.

При в'їзді на територію пансіонату розташований паркінг, що дозволяє забезпечити зручність та безпеку стоянки автомобілів для всіх категорій відвідувачів.

Для забезпечення зв'язку з ближніми населеними пунктами, зокрема з селом Іванівка, та забезпечення доступності пансіонату для тих, хто воліє користуватися громадським транспортом, на перехресті вулиці Інтернатної, що

безпосередньо веде до пансіонату, та Новоград-Волинського шосе, розташована зупинка громадського транспорту. Ця зупинка служить важливим вузлом, що забезпечує доступність до пансіонату не лише для мешканців прилеглих районів, а й для відвідувачів, зокрема родичів та друзів мешканців пансіонату.

На цій зупинці регулярно зупиняються маршрути міського та приміського сполучення, що забезпечують зв'язок з основними транспортними артеріями регіону та сприяють інтеграції пансіонату в загальноміську транспортну мережу (рис. 3.1.2.2).

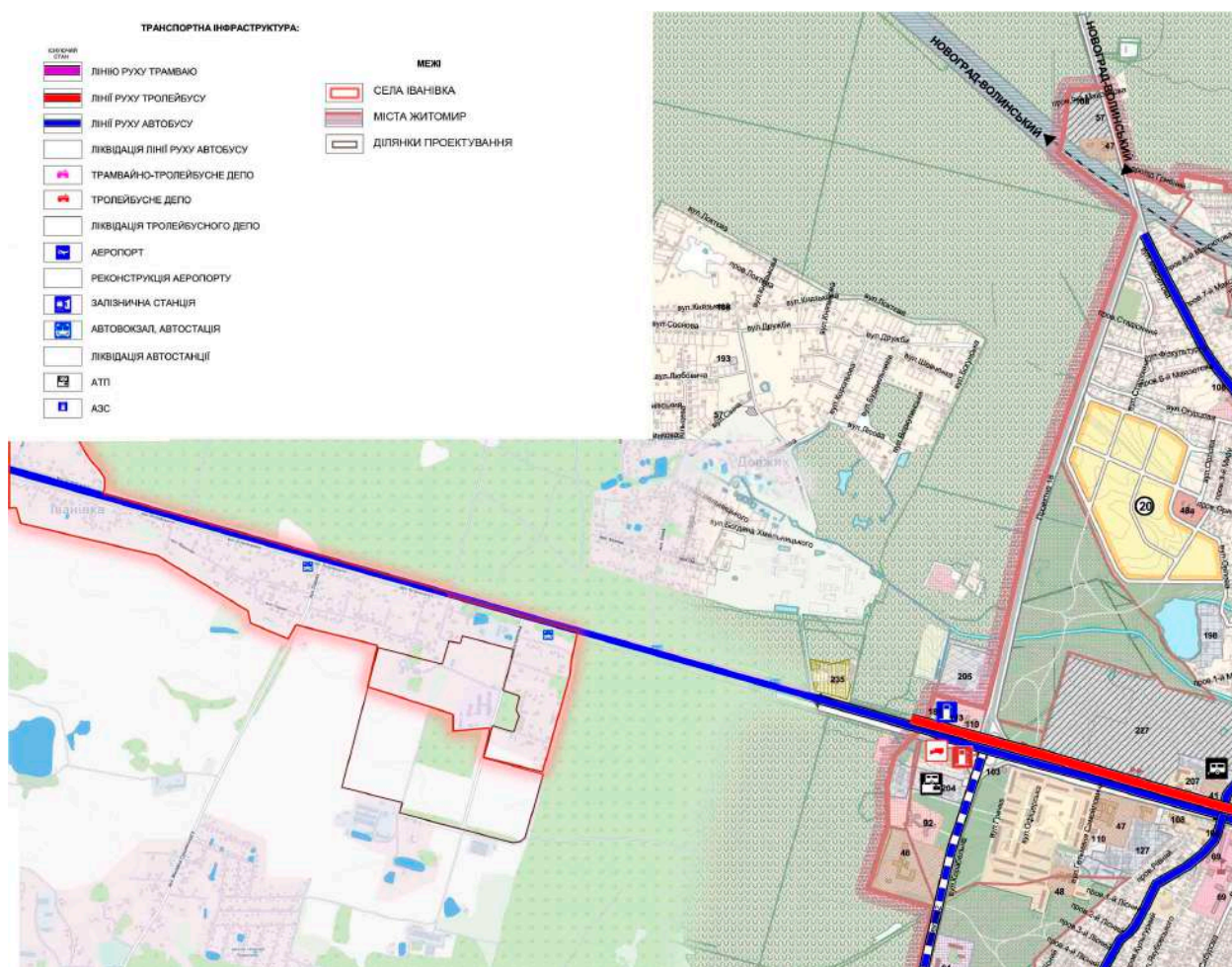

Рис. 3.1.2.2. Схема руху пішоходів і транспорту

Місця локалізації типових ситуацій життєдіяльності

Аналіз сучасного стану території навколо Житомирського геріатричного пансіонату дозволяє виявити особливості розташування об'єктів різного призначення та визначити, як це впливає на життєдіяльність мешканців та відвідувачів.

Наразі доступ до повсякденних послуг для мешканців пансіонату обмежений і здебільшого залежить від внутрішньої інфраструктури установи. Хоча на території пансіонату є основні засоби для задоволення базових потреб, можливості для різноманіття дозвілля, особливо зовнішнього, суттєво обмежені.

Старий фруктовий сад та прилеглі зелені насадження виконують важливу рекреаційну функцію, однак їхня доступність та утримання є недостатнім. Відсутність належного догляду за цими територіями знижує їхню привабливість та функціональність для відпочинку та оздоровлення.

Щодо велосипедних поїздок, наразі на території та в її найближчому оточенні відсутня спеціалізована інфраструктура, яка б сприяла безпечному велосипедному руху. Це обмежує можливості для активного дозвілля мешканців та відвідувачів, особливо з огляду на зростаючий інтерес до велосипедного спорту.

Місця для зустрічей та соціальної взаємодії обмежені внутрішніми просторами пансіонату, що не завжди забезпечують відкрите та комфортне середовище для спілкування. Відсутність влаштованих зовнішніх майданчиків для спільних зібрань та заходів зменшує можливості для реалізації соціального потенціалу спільноти.

3.1.3. Просторовий аналіз містобудівного об'єкта

Композиційний аналіз природного ландшафту

В процесі аналізу природного ландшафту території, було виявлено просторові осі ділянки та архітектурно-планувальні осі, в декількох випадках вони співпадають, найчастіше це прослідковується у північному напрямку, де планувальний каркас забудови кріпиться на головну планувальну вісь – автомобільну дорогу міжнародного значення М-06-02. Така тенденція обумовлена періодизацією та розвитком території села Іванівка, а в деяких випадках і техногенними змінами ландшафту.

Рельєф ділянки – неоднорідний, спостерігається спадання з північного сходу до південно західної частини.

Матеріальні точки майже не утворюють зв'язки, вододіли та тальвеги слабо виражені (рис. 3.1.3.1)

МАТЕРІАЛЬНА ВІСЬ

ПРОСТОРОВА ВІСЬ

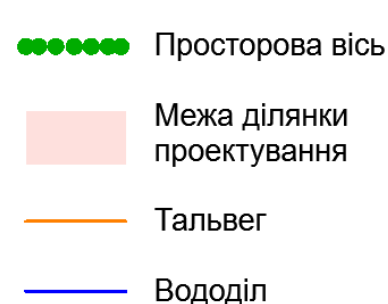
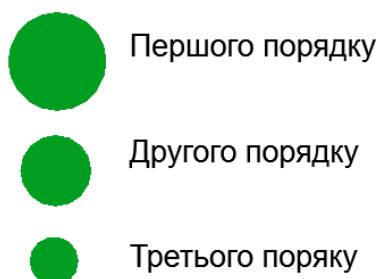
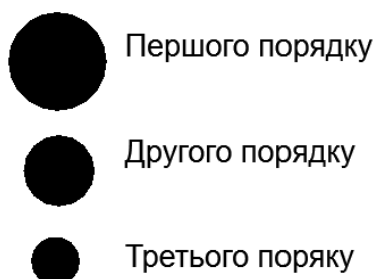

Рис. 3.1.3.1. Композиційний аналіз природного ландшафту

Композиційний аналіз техногенного ландшафту

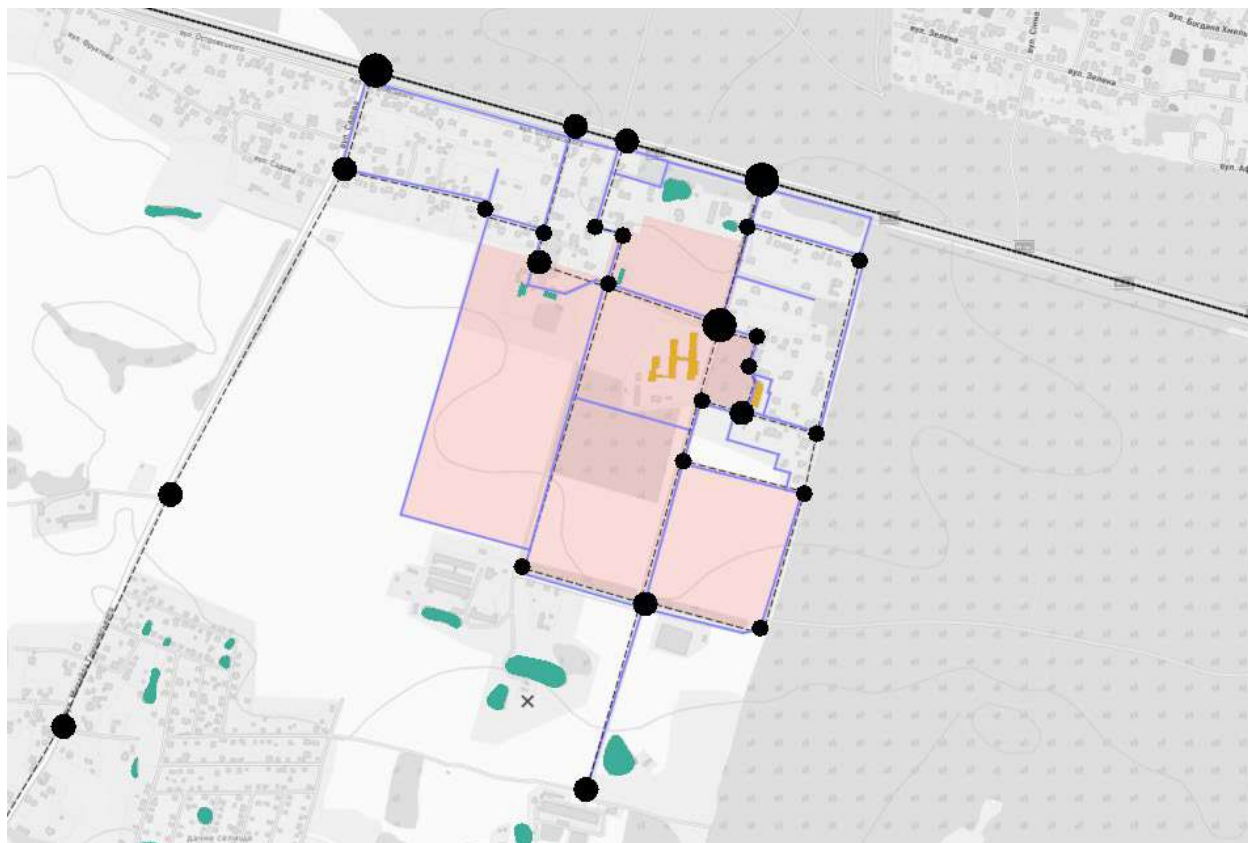
В рамках композиційного аналізу техногенного ландшафту території навколо Житомирського геріатричного пансіонату важливо відзначити, що визначені планувальні осі по більшій своїй частині співпадають з найчастішими маршрутами пішоходів. Це співвідношення впливає на формування зв'язного та зрозумілого просторового середовища.

Система планувальних осей, які формуються довкола головних центрів діяльності, виокремлює основні домінанти на території. Ці домінанти, представляють собою ключові об'єкти або вузлові точки, навколо яких організовується повсякденне життя місцевої спільноти. Централізація діяльності навколо таких домінант сприяє створенню чітко виражених публічних просторів, які відіграють роль місць для зустрічей, обміну та соціальної взаємодії.

Структура аналізованої території наближена до поняття гіпподамової системи, де просторове розміщення та організація забудови здійснюються згідно з чіткою сіткою вулиць та проїздів. Це створює пропорційність і порядок в межах існуючої забудови, сприяючи кращій орієнтації в просторі та ефективному використанню земельних ресурсів.

У композиційному аспекті, така система планування сприяє раціональному розподілу функціональних зон, ефективному розміщенню об'єктів інфраструктури та забезпеченню доступності всіх територій. Водночас, це дозволяє інтегрувати природні та рекреаційні елементи в загальний контекст забудови, створюючи гармонійне поєднання природних та техногенних ландшафтів.

Важливим аспектом також є забезпечення пропорційності не лише в межах забудови, але й у формуванні відкритих та зелених просторів (рис. 3.1.3.2).

ПРОСТОРОВИЙ ВУЗЕЛ		ПРОСТОРОВА ВІСЬ		
	Першого порядку		Першого порядку	 Рядова забудова
	Другого порядку		Другого порядку	 Межа ділянки проектування
	Третього порядку		Третього порядку	 Акценти
			Рух пішоходів	 Домінанти

Рис. 3.1.3.2. Композиційний аналіз техногенного ландшафту

Аналіз умов візуального сприйняття

В рамках аналізу умов візуального сприйняття території навколо Житомирського геріатричного пансіонату було виявлено декілька ключових особливостей:

Слабо розвинена система забудови на південь від головної дорожньої осі. Збудова, яка розташована далі від головної дорожньої осі на південь, характеризується слабким розвитком. Ця особливість створює візуально порожній простір, який не сприяє формуванню зв'язного та гармонійного візуального середовища. Недостатня насиченість та різноманітність забудови у

цьому районі можуть впливати на загальне сприйняття території як незавершеної чи недостатньо розвиненої.

Необхідність доповнення та насичення порожнього простору. Враховуючи аналіз маршрутів руху мешканців та діяльності населення, виникає необхідність у доповненні та насиченні порожнього простору. Сформовані просторові вузли та зони активності можуть слугувати основою для розробки нових елементів забудови та ландшафтного дизайну, що зможуть збагатити візуальний образ території та забезпечити більшу привабливість та комфорт для її користувачів.

Однотипність забудови та виняток у вигляді житлового будинку. Забудова навколо ділянки здебільшого однотипна та представлена в основному регулярною забудовою садибного типу. Втім, винятком є житловий будинок у 5 поверхів за адресою вул. Інтернатна, 8, який виокремлюється серед інших будівель і може виступати як візуальна орієнтирна точка на території (рис. 3.1.3.3).

Рис. 3.1.3.3. Композиційний аналіз забудови та умов візуального сприйняття

3.1.4. Еволюційно-генетичний аналіз урбанізованого середовища

Еволюційно-генетичний аналіз розпланування містобудівного об'єкта

Ключовою подією в історії села Іванівка стало заснування Житомирського геріатричного пансіонату у 1959 році. Ця подія стала поворотним моментом не лише для села, а й для регіону в цілому, змінивши сприйняття та важливість села в контексті соціальної інфраструктури області.

Побудова пансіонату ініціювала розширення та реорганізацію місцевого простору. Введення нової соціальної інфраструктури спричинило зміни у розплануванні, зокрема, у розвитку дорожньої мережі та комунальних послуг, спрямованих на задоволення потреб пансіонату та його мешканців.

Створення пансіонату вплинуло на село Іванівка не тільки фізично, але й соціально. Село стало важливим центром догляду за літніми людьми, привертаючи увагу медичних працівників, соціальних працівників та волонтерів з різних регіонів.

До 1959 року: Іванівка була типовим сільським населеним пунктом з основним фокусом на сільському господарстві.

Після 1959 року: Заснування пансіонату стало стимулом до розвитку інфраструктури та послуг, включаючи транспортне забезпечення, медичне обслуговування та розвиток громадських просторів.

Еволюційно-генетичний аналіз існуючої забудови

Село Іванівка має довгу історію розвитку, що починається зі скромних поселень, які з часом перетворилися на велике сільське господарство та соціальну інфраструктуру. Заснування Житомирського геріатричного пансіонату у 1959 році стало значним етапом, що вплинуло на подальший розвиток села.

Початкова забудова села була характерна для багатьох сільських населених пунктів регіону: розкидані садиби фермерських господарств, обмежена кількість громадських будівель. Побудова пансіонату ініціювала збільшення громадських та житлових споруд, а також розвиток інфраструктури.

До 1959 року: Забудова складалася переважно з одноповерхових житлових будинків та господарських споруд.

1959-1980 роки: З появою пансіонату та зростанням населення з'явилися нові житлові комплекси, соціальні та медичні установи.

Після 1980 року: Село поступово набувало сучасних рис, з розвитком інфраструктури та збільшенням кількості громадських просторів.

Соціально-економічні зміни в Україні, перехід до ринкової економіки, а також локальні потреби населення вплинули на темпи та напрямки розвитку забудови села.

На сьогодні забудова села Іванівка представлена сумішшю традиційної сільської архітектури та сучасних будівель. Це відображає еволюцію села з погляду адаптації до сучасних потреб та збереження історичної спадщини (рис. 3.1.4.1).

Рис. 3.1.4.1. Приклади забудови с. Іванівка, Житомирської області

Аналіз способів кодування інформації значимої для місцевого населення

Герб Житомирської області є значущим символом, що відображає її історію, особливості, традиції та приналежність до держави України. Затверджений 11 квітня 2003 року, цей герб представляє собою складну геральдичну композицію, яка має глибоке символічне значення [34].

Герб Житомирської області складається з щита із червоним полем, що є традиційним для геральдики символом мужності та великодушності. В центрі розміщений герб міста Житомира, що представляє срібну міську браму з відкритими воротами та трьома вежами на синьому полі, символізуючи чесність, вірність, досконалість і духовність.

Поперечний і вертикальний золотий нитяний хрест в гербі символізує давні традиції християнської духовності регіону, підкреслюючи його роль як однієї з колисок слов'янства і українського народу.

Обрамлення щита золотим вінком з житніх колосків, шишок і листя хмелю та квіток льону несе в собі "промовисту" назву Житомирщини, вказуючи на важливість аграрного сектору для економіки регіону. Синьо-жовті стрічки, що перевивають вінок, символізують кольори державного прапора України, підкреслюючи приналежність області до української держави.

З'єднана мурована і рослинна корона на гербі символізує єдність міст і сіл Житомирщини, а малий Державний Герб України, вміщений на вінку, підкріплює державний статус області.

Золота міська корона з трьома мурованими зубцями і трьома житніми колосками, що спирається на житній сніп, відображає процвітання та багатство регіону, а також його сільськогосподарську спрямованість (рис. 3.1.4.2).

Рис. 3.1.4.2. Геральдика Житомирської області [34]

Логотип міста Житомир, створений рекламною агенцією «Doris Advertising», є втіленням декількох ключових ідей та вимог до сучасного дизайну. По-перше, він втілює в собі історичну пам'ять міста та його жителів, використовуючи геометричну фігуру, що є ключовою в місцевих орнаментах і символізує світовідчуття жителів Житомирського Полісся. По-друге, логотип відповідає сучасним естетичним нормам, поєднуючи в собі симетричність, динаміку і масивність форми літери Ж, що є першою літерою назви міста (рис. 3.1.4.3) [35].

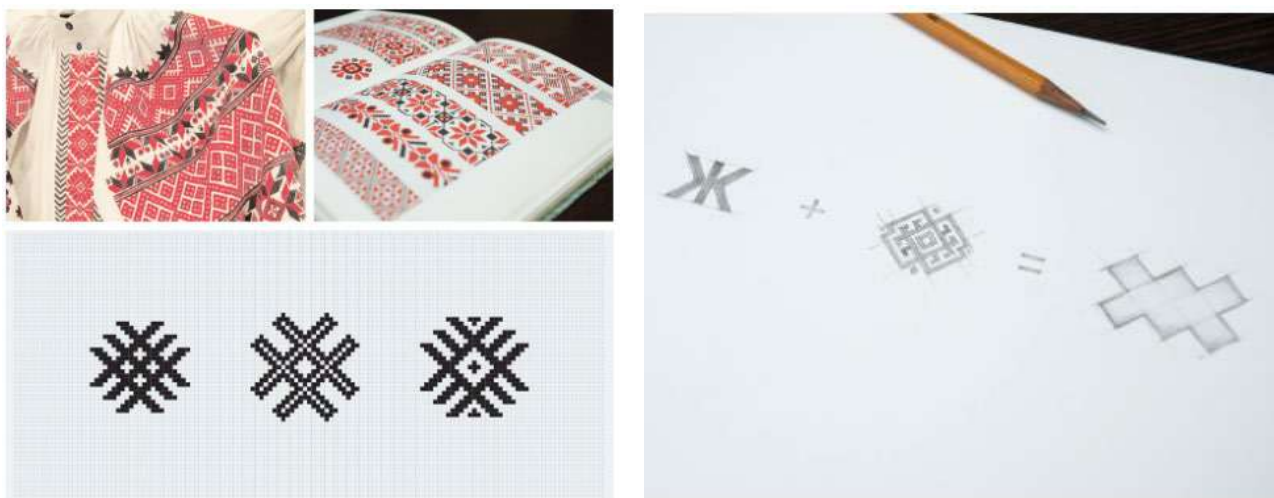

Рис. 3.1.4.3. Логотип міста Житомир [35]

3.1.5. Асоціативно-образний аналіз урбанізованого середовища

Семантика просторів і об'єктів, розташованих на ділянці

Під семантичним аналізом слід розуміти комплексний погляд на територію села Іванівка, а не тільки окрему ділянку проектування. В центрі уваги аналізу — Житомирський геріатричний пансіонат як головна домінанта аналізованого середовища, відіграючи ключову роль у формуванні соціального та культурного контексту села, що розташований на східній околиці села. Водночас, вивчаючи територію в цілому, можна виявити основний містобудівний об'єм, розташований у центральній частині села, що включає: Іванівську сільську раду, Іванівську загальноосвітню школу I-III ступенів, Церкву ікони Божої Матері "Живоносного джерела", фабрику по виготовленню меблів та побутових товарів з лози "МРІЯ", та котлозавод "Бент-Айрон" (рис. 3.1.5.1).

Рис. 3.1.5.1. Наявна забудова центральної частини с. Іванівка

Аналізована територія, відзначається двома основними семантичними просторами з різним напрямленням, розташованими в межах одного села. Перший простір — це соціально-культурний центр, до якого входять освітні, релігійні та управлінські інституції. Вони формують соціальний каркас села, визначають його культурну ідентичність та сприяють згуртуванню громади. Саме тут концентруються основні публічні заходи та повсякденне життя місцевих жителів. Перший простір також можна пов'язати із промисловістю та виробництвом, що включає фабрику "МРІЯ" та котлозавод "Бент-Айрон". Ці об'єкти демонструють економічний аспект життя села, створюючи робочі місця та сприяючи економічному розвитку. Вони є важливою частиною місцевої інфраструктури, вносячи вклад у матеріальне добробут села та забезпечуючи його жителів необхідними товарами та послугами.

До другого простору раціонально буде віднести саме Житомирський геріатричний пансіонат, який в свою чергу демонструє суто інше проявлення семантики в межах одного населеного пункту.

Ставки в Іванівці, які здебільшого використовуються для поливу, не лише служать практичним цілям, але й виконують естетичну функцію, вносячи значний вклад у семантику місцевих просторів. Водні дзеркала ставків додають ландшафту особливої привабливості, створюючи мальовничі види та сприяючи відпочинку та релаксації місцевих жителів та гостей села. Вони стають місцем зустрічі для сімейних прогулянок, риболовлі або просто спостереження за природою, викликаючи позитивні емоції та відчуття єднання з природою.

Окрім того, ставки є важливим елементом місцевого екосистемного балансу, служачи домівкою для численних видів флори та фауни. Вони відіграють ключову роль у підтримці біорізноманіття та стають природними "легенями" села, сприяючи покращенню екологічного стану території.

Емоційне забарвлення реакцій людини на оточення

Аналіз емоційного забарвлення реакцій людини на оточення, зокрема, на пустуючу територію навколо ділянки Житомирського геріатричного пансіонату, виявляє глибокий вплив середовища на психологічний стан індивіда. Покинуті

території, особливо коли вони оточують соціально значущі об'єкти як пансіонат, часто викликають відчуття занепокоєння, втрати, а іноді й меланхолії серед місцевих жителів та відвідувачів.

Перше та найбільш відчутне емоційне враження, яке виникає при спостереженні за порожньою територією — це відчуття відсутності, порожнечі. Люди схильні відчувати сум за невикористаним потенціалом, занепадом того, що колись було джерелом життя та активності. Поряд із цим, реакція на покинуті простори може викликати роздуми про минущість та вразливість людського буття.

Другий аспект — це сприйняття покинутих місць як символ забуття та недбалості. Такі території можуть викликати роздуми про важливість збереження історії, культурної спадщини та соціальної відповідальності перед майбутніми поколіннями. На емоційному рівні це може спонукати до почуття співчуття та бажання втрутитися, аби відновити та оживити ці простори.

Третій важливий емоційний компонент пов'язаний зі сприйняттям покинутих територій як простору можливостей. Для деяких індивідів, особливо тих, хто займається творчістю або громадською діяльністю, пусті ділянки викликають відчуття невикористаного потенціалу та можливостей для перетворення. Емоційна реакція в цьому контексті може бути більш оптимістичною, орієнтованою на майбутнє, з відчуттям надії та інспірації.

Асоціації, пов'язані з досліджуванним середовищем

В ході дослідження було вивчено багатогранні аспекти, які формують унікальність села Іванівка, включаючи архітектурну особливість забудови, що виражається через прості, але водночас витончені фасадні рішення, формовані квадратами та прямокутниками. Також було розглянуто геральдичні символи місцевості, зокрема динамічний та яскравий логотип Житомира, що складається з простих геометричних фігур, символізуючих рух та взаємозв'язок.

Ця різноманітність і динаміка, що характеризують місцеве середовище, спонукає до асоціації з пазлом. Ця метафора видається дуже влучною, особливо при розгляді наявної території проектування нового житлового містечка навколо

Житомирського геріатричного пансіонату. Кожен елемент цієї "мозаїки" – будь то архітектурні особливості, кольорова палітра логотипу міста, чи призначення окремих просторів – служить окремим фрагментом загальної картини, що втілює ідеальне рішення для відповіді на потреби та очікування місцевої спільноти.

Процес проектування передбачає не лише архітектурну гармонію та функціональну доцільність, але й відображає глибоке розуміння культурних, історичних та природних особливостей регіону. Такий підхід дозволяє створити житловий простір, де кожен новий мешканець зможе знайти своє місце, внести свій унікальний вклад у розвиток громади, зберігаючи при цьому зв'язок з історичною спадщиною та природним середовищем.

Для кожного нового мешканця, який вирішує оселитися у геронтологічно орієнтованому середовищі, цей крок стає не лише переїздом, але й значущим етапом у житті, що символізує початок нового етапу життя. Це новий "пазл" у загальній картині життєвого шляху, де кожен етап відображає пошук особистісного зростання, сенсу та гармонії зі своїм здоров'ям. Включення кожного нового мешканця до цієї спільноти сприяє створенню багатогранної, динамічної та взаємопов'язаної громади, де знаходять відгук найрізноманітніші потреби та бажання, формуючи разом цілісне та збалансоване середовище для життя (рис. 3.1.5.2).

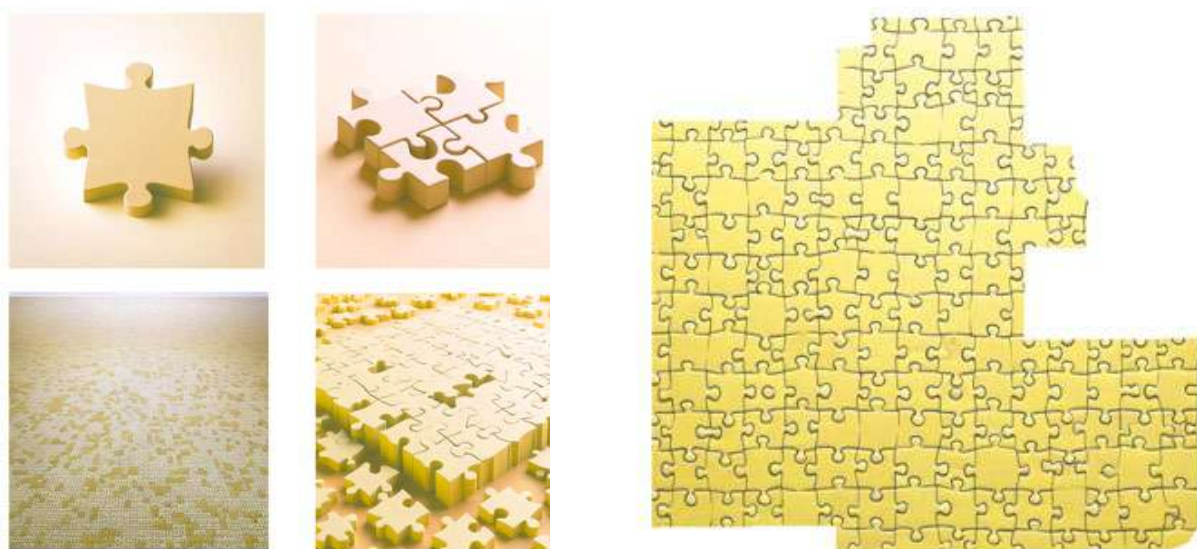

Рис. 3.1.5.2. Перші асоціації. Образ пазла

3.2. Архітектурно-планувальне рішення геронтологічного поселення

У відповідь на суспільні виклики, пов'язані із старінням населення, та віддзеркалюючи глобальні тенденції до створення інклюзивних та адаптованих до потреб літніх людей середовищ, запропонована концепція геронтологічного містечка у с. Іванівка покликана вибудувати засади сталого та функціонального простору для здорового, активного та щасливого старіння. Розвиток містечка базується на засадах глибокого знання соціальних, психологічних та фізіологічних потреб літнього населення та передбачає створення умов для повноцінного життя, що сприяє самостійності, безпеці та соціальній активності його мешканців.

Основоположним принципом організації типологічного середовища є інтеграція сучасних містобудівних підходів із збереженням та висвітленням культурної ідентичності Житомирської області. Використання геральдичних особливостей місцевості у формоутворенні містечка спрямоване на підвищення естетичної привабливості, просторової насиченості та чіткого упорядкування всіх складових проектного середовища.

Соціонічна модель людини лягла в основу зонування містечка, де кожна з квадрат — адаптована до потреб та вподобань різних соціотипів — створює збалансовану та гармонійну систему взаємодій, забезпечує розвиток особистості та соціальне благополуччя мешканців.

Особливу увагу приділено забезпеченню доступності та зручності інфраструктури для людей з обмеженими можливостями, використанню безбар'єрного середовища, а також застосуванню передових технологій для підтримки повсякденного комфорту та здоров'я мешканців.

3.2.1. Просторово-планувальна організація території

Проектування геронтологічного містечка в межах села Іванівка в Житомирській області передбачає комплексний підхід до організації житлової, соціальної, медичної та рекреаційної інфраструктури. Територія проектування, що складає 39,36 Га, визначена з урахуванням потреб старшого покоління та з метою створення оптимальних умов для їх повноцінного життя та взаємодії.

Проектом першочергово передбачається реорганізація існуючого Житомирського геріатричного пансіонату із подальшою зміною функціонального використання, оновлений заклад набуде статусу - інформативного готелю з оздоровчою направленістю. Ці зміни стануть основою для розвитку нового геронтологічного поселення. Планування забудови території орієнтується на створення комфортного, безпечного та інклюзивного середовища для активних дорослих осіб з різними можливостями.

Забудова містечка складається з малоповерхових житлових будинків, переважно 1-3 поверхи, що дозволяє забезпечити легкий доступ до помешкань для всіх мешканців, включаючи тих, хто має обмежені можливості пересування.

Господарська діяльність у містечку буде організована за принципами соціонічної моделі, яка враховує психологічні особливості та типи особистостей мешканців, поділених на чотири квадри (рис. 3.2.1.1).

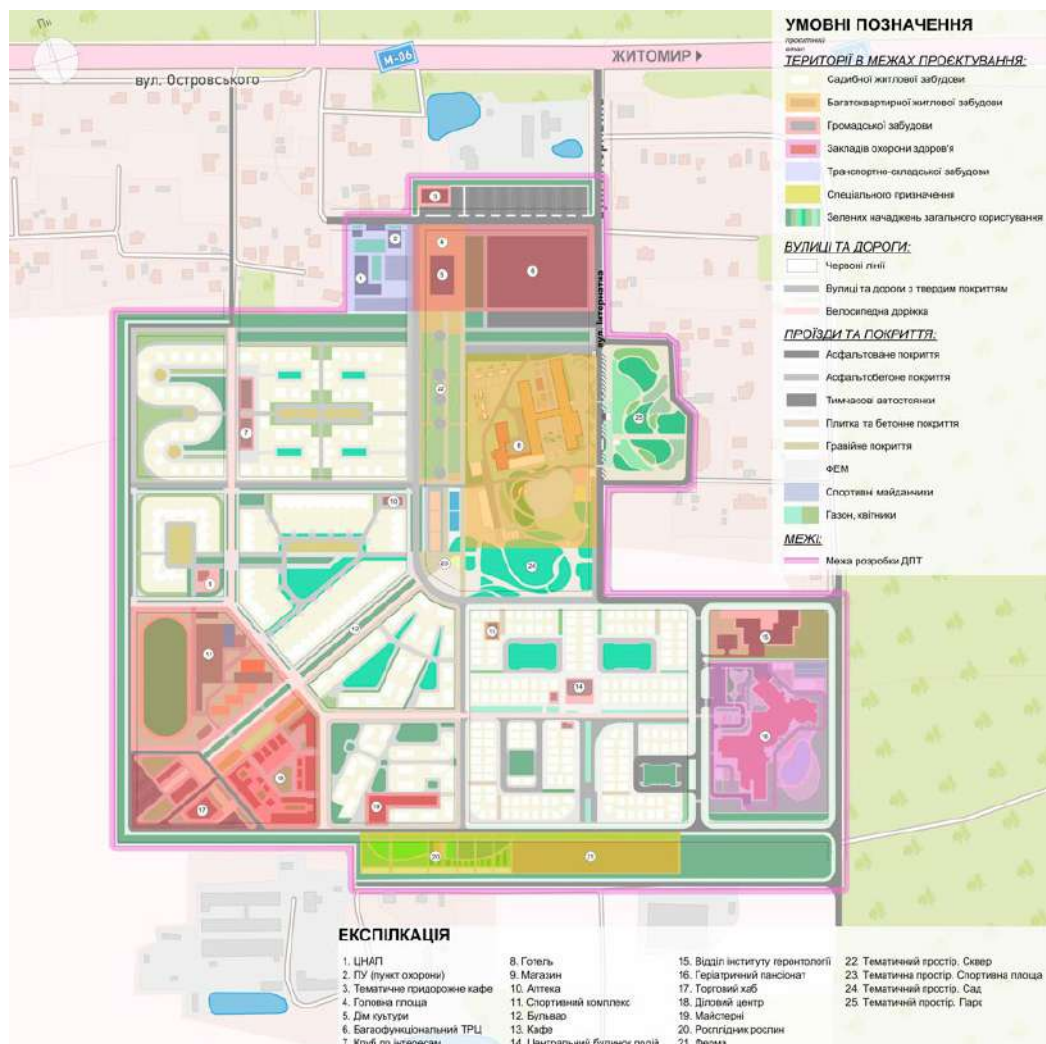

Рис. 3.2.1.1. Проектний план геронтологічного містечка

Просторова організація системи торгівлі, культури, спорту та дозвілля

У плануванні простору геронтологічного містечка в селі Іванівка передбачено створення збалансованої системи торгівлі, культури, спорту та дозвілля.

Комерційна інфраструктура геронтологічного містечка організована так, щоб жителі мали легкий доступ до основних товарів і спеціалізованих продуктів.

Культурне життя поселення зосереджене в культурно-освітньому центрі.

Спортивні та оздоровчі зони в містечку складаються зі спортивного комплексу, що включає басейн, тренажерні зали, стадіон. Спеціально облаштовані треки для велосипедистів, скандинавської ходьби та бігу пролягають через зони озеленення і оснащені місцями для відпочинку та релаксації.

Різноманітні форми відпочинку організовано так, щоб забезпечити мешканцям комфортні умови для соціалізації та релаксації.

Просторова організація системи оздоровчо-рекреаційних об'єктів

Оздоровчі об'єкти передбачають будівництво центру з повним спектром послуг. Рекреаційна зона включає паркові алеї, місця для пікніків та активного відпочинку, зони для спостереження. Також передбачено створення тематичних садів та ботанічних колекцій.

Просторова організація системи адміністративних, комунальних та інших соціальних послуг

Центральні адміністративні структури забезпечують доступність управління, соціальних служб та місць для громадської активності.

Комунальні послуги охоплюють екологічні системи енергопостачання та водообігу, а також утримання інфраструктури з акцентом на екологічність і енергоефективність.

Соціальні послуги включають медичний центр, культурні та освітні установи.

Інтеграція містечка з навколишнім середовищем передбачає взаємодію з прилеглими територіями та забезпечення доступу до зовнішніх ресурсів.

3.2.2. Функціональне зонування території

Функціональне зонування території передбачає виділення ділянок під житлові комплекси, які будуть спроектовані з урахуванням потреб мешканців, в тому числі і маломобільних груп населення, для їх безперешкодного переміщення між ключовими точками містечка. Розвиток інфраструктури включає створення медичного центру, центру прикладання праці, спортивного центру, торігівельно-розважального центру та зон соціокультурної взаємодії (рис. 3.2.2.1).

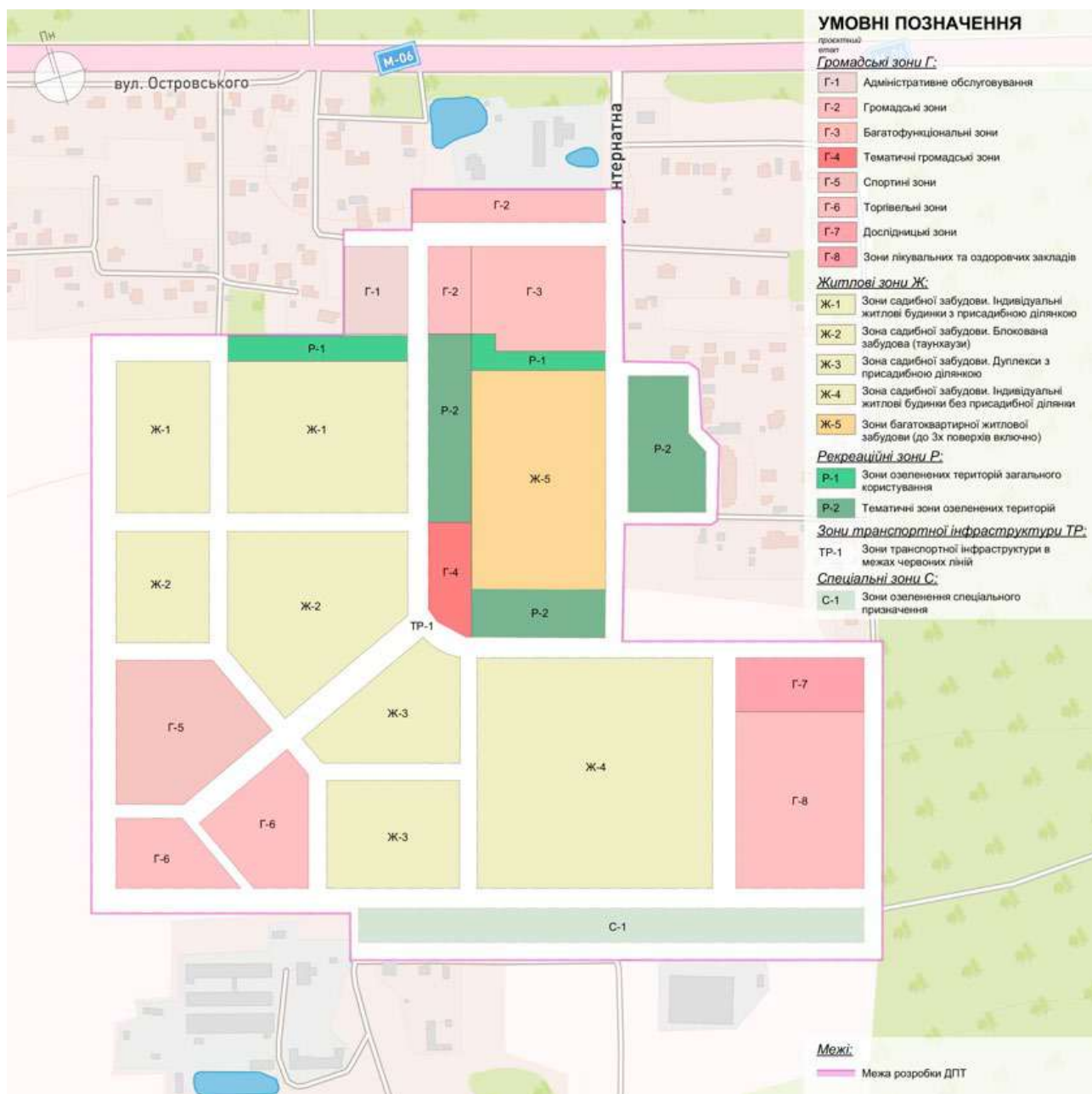

Рис. 3.2.2.1. План функціонального зонування території

3.2.3. Транспортна мобільність та інфраструктура

Транспортна доступність та внутрішня мобільність забезпечується через планування широких доріжок, адаптованих для переміщення на гіроскутерах та електромобілях. Влаштовані окремі шляхи для пішоходів та велосипедних доріжок (рис. 3.2.3.1).

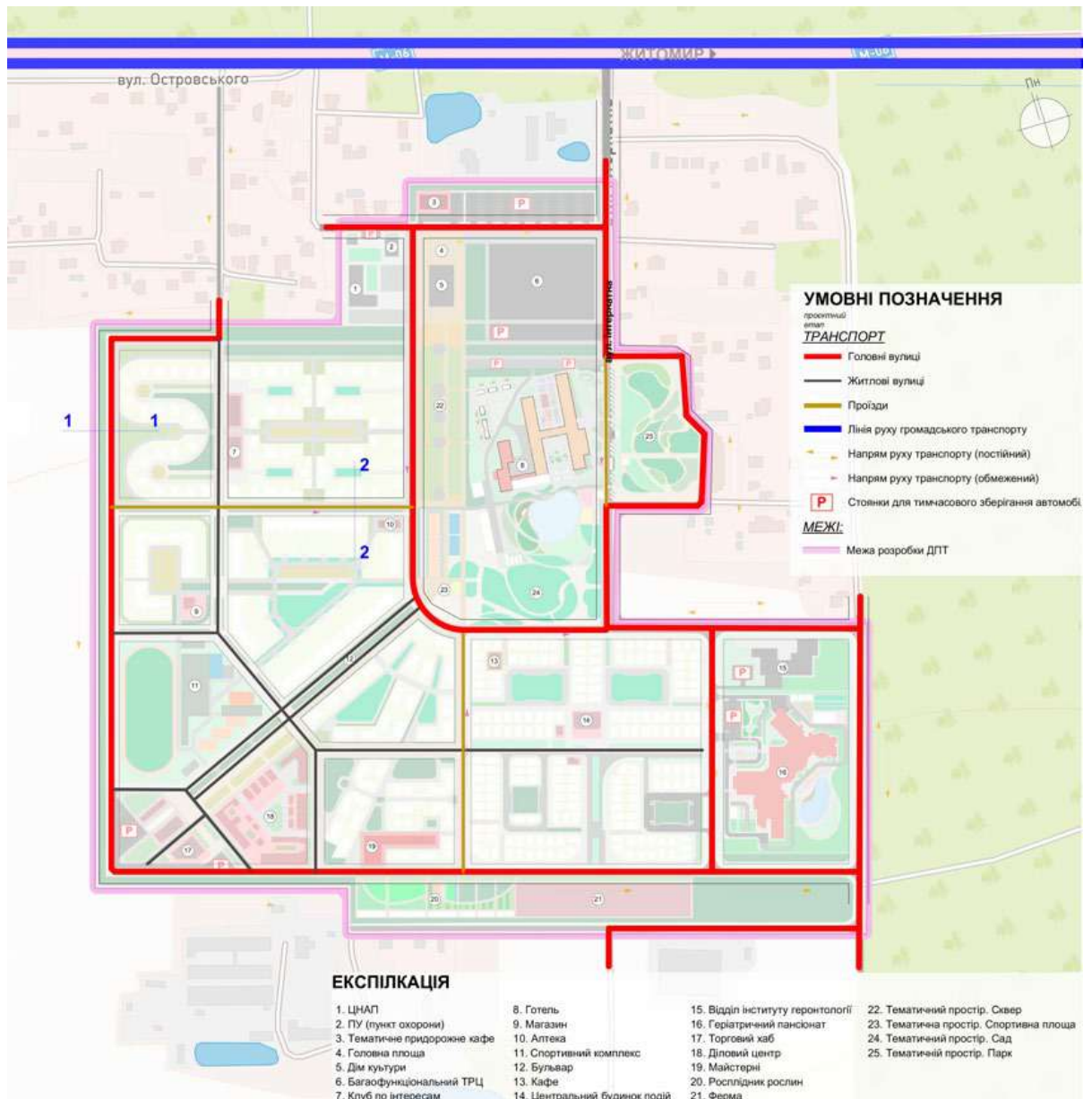

Рис. 3.2.3.1. Схема транспортної мобільності та інфраструктури

3.2.4. Інженерне забезпечення території

Водопостачання та каналізація: Впровадження сучасних технологій у системи водозабору та водопостачання. Влаштування каналізаційної мережі та очисних споруд, включаючи інтеграцію систем збору біогазу та їх використання у когенеративних технологіях для виробництва енергії.

Електропостачання: Збільшення енергонезалежності містечка здійснюватиметься через створення екологічно чистих електростанцій та встановлення систем акумулювання електроенергії.

Газопостачання та теплопостачання: Планове оновлення систем газопостачання і централізованого теплопостачання.

Телекомунікації: Забезпечення надійної та швидкої телекомунікаційної інфраструктури. Планове оновлення телекомунікаційних мереж включає в себе розвиток широкопasmового інтернет-зв'язку, цифрової складової та інших засобів зв'язку (рис. 3.2.4.1).

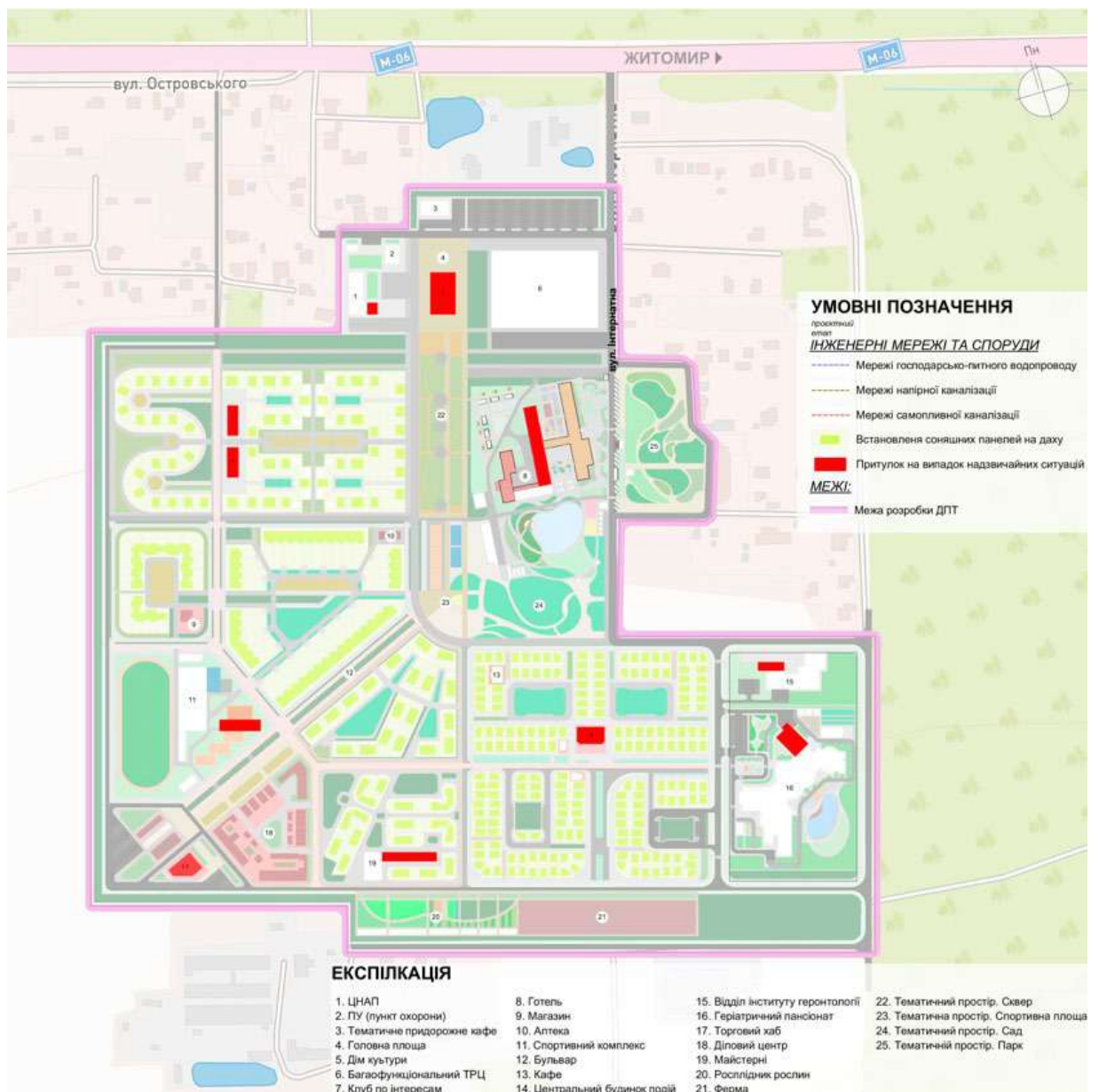

Рис. 3.2.4.1. Схема інженерного забезпечення території та інженерно-технічних заходів цивільного захисту

3.3. Благоустрій і озеленення території геронтологічного поселення

3.3.1. Загальна характеристика благоустрою та озеленення території геронтологічного поселення

Розробка благоустрою та озеленення території геронтологічного поселення у селі Іванівка базується на принципах і закономірностях, зазначених під час формування загальної концепції проекту. Комплексний підхід у цьому контексті цілеспрямовано перевищує естетичний та візуальний аспект, адже він відіграє ключову роль у визначенні структурних елементів поселення та їх взаємозв'язків.

Процес проектування включає детальний аналіз існуючих зон і осередків, що вплинули на остаточну структуру та планування містечка. Завдяки цьому аналізу було можливо виявити основні осі розвитку, просторові конфігурації, а також ключові домінанти, які відображають ідентичність середовища. Це дозволяє мешканцям не просто насолоджуватися візуально привабливим простором, але й сприяє їх здоровому, щасливому та активному старінню.

Організація благоустрою геронтологічного містечка розглядається як самостійна модель, яка керується сформованими вимогами та принципами щодо реалізації. Використання комплексного підходу до благоустрою та озеленення допомагає не тільки окреслити фізичні межі містечка, але й врахувати особливості діяльності, вподобань та можливостей його мешканців.

3.3.2. Фрагмент детального розвитку та благоустрою території

Для наочної ілюстрації значення благоустрою та озеленення у даному проекті, акцентується увага на ретельному розробленні та реалізації проектних рішень щодо території колишнього Житомирського геріатричного пансіонату. Проектом передбачена реорганізація окресленої території та надання їй нового функціонального призначення – інформаційний готель з геронтологічною направленістю. Цей перехід відбиває глибоке розуміння та залучення до детального планування, що є критичним для вдалої інтеграції нових функцій в існуюче середовище. Процес включає комплексний підхід до благоустрою, що передбачає не лише естетичне оновлення, а й забезпечення функціональної

адаптивності та комфорту для та гостей геронтологічного містечка, відповідно до їхніх потреб і очікувань.

Характеристика існуючого планування і забудови

Структура планування ділянки проектування складається з трьох функціональних зон: житлова забудова, громадська зона та господарська зона.

Наразі, громадська зона (площа) займає менше 10% від загальної площі ділянки. Частина господарської зони перебуває в занепаді та потребує реновації та функціонального збагачення (рис. 3.3.2.1).

Рис. 3.3.2.1. Існуюче функціональне зонування ділянки проектування

Забудова ділянки проектування складається з житлового блоку, громадського блоку (їдальня), комунально-складського блоку та господарського блоку. Проектом передбачено реновацію території геріатричного пансіонату та надання функції готелю з геронтологічною спрямованістю.

Аналіз існуючого благоустрою та озеленення ділянки проектування

Існуючий варіант благоустрою ділянки проектування потребує комплексної реорганізації через зміну функціонального призначення закладу та неналежне використання території, на ділянці присутній фруктовий сад який згідно проектних рішень буде збережено (рис. 3.3.2.2).

Рис. 3.3.2.2 Ортофотофіксація ділянки проектування

Проектні пропозиції щодо благоустрою та озеленення території

Тема: громадський простір здоров'я та довголіття

Ідейна спрямованість: громадський простір пізнавальної спрямованості

Мета: створення інтелектуального та інноваційного громадського простору для задоволення фізичних та соціальних потреб відвідувачів, їх розвитку та самореалізації

Предмет: пізнання процесу старіння

Об'єкт: думки та міркування людини, щодо влаштування свого старіння

Тип: спеціалізований пізнавальний громадський простір обмеженого використання

«Центр Геронтологічного Розвитку та Здоров'я» - відображає основні цілі та функції громадського простору, а саме, створення умов для пізнання, розвитку та підтримки здоров'я серед відвідувачів. "Центр" підкреслює роль об'єкта як центрального та важливого в університеті геронтології.

Проектований громадський простір розділено на 8 тематичних зон, кожна з яких втілює в собі концепцію та філософію, спрямовані на різні аспекти життя та розвитку свідомості (рис. 3.3.2.3).

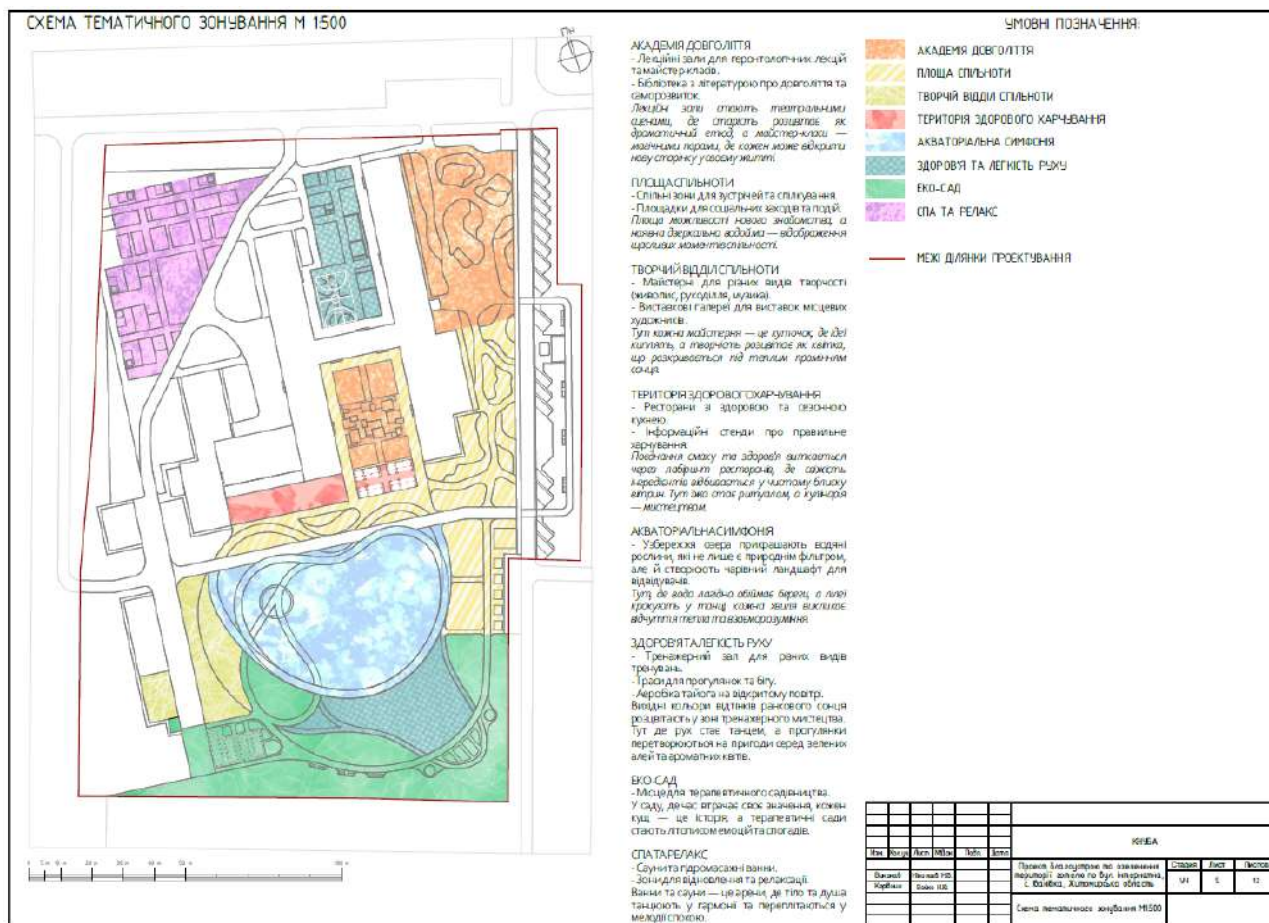

Рис. 3.3.2.3. Схема тематичного зонування

Генеральний план детально пророблений, враховуючи стратегічне розташування різноманітних зон і забезпечуючи логічний та безперешкодний потік відвідувачів по всій території готелю (рис. 3.3.2.4).

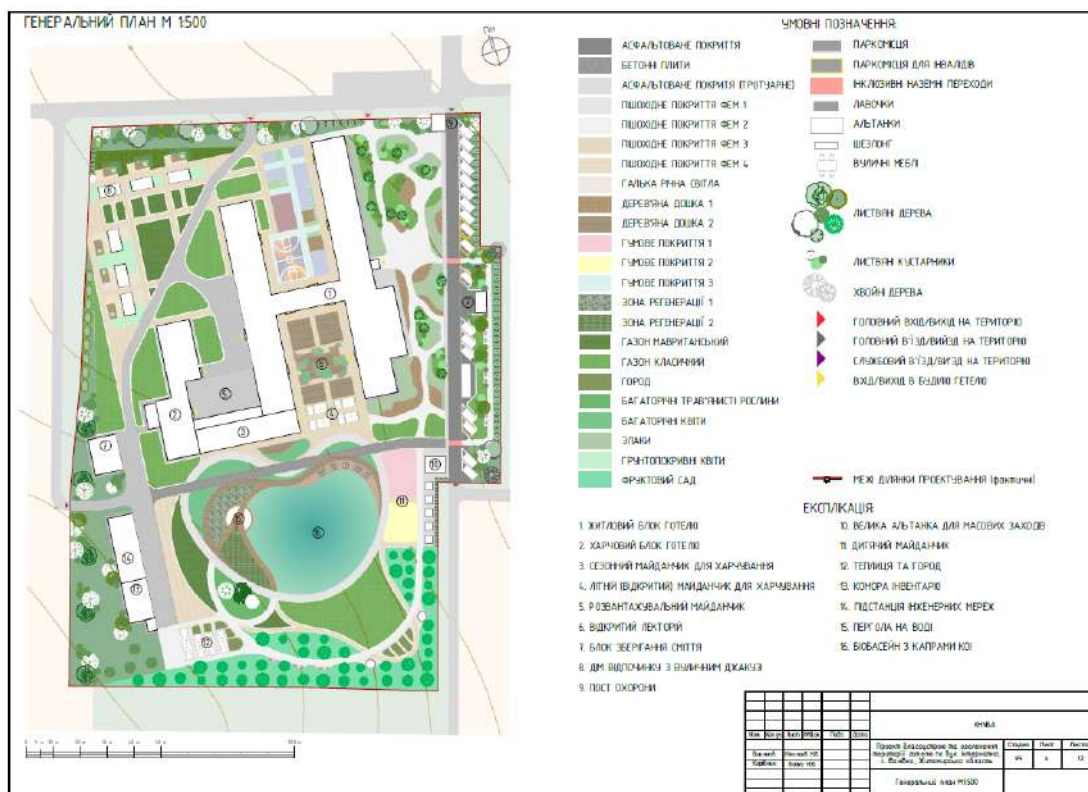

Рис. 3.3.2.4. Генеральний план

Вертикальне планування враховує рельєф території, створюючи інклюзивний та безперешкодний маршрут, який охоплює всі функціональні зони території готелю (рис. 3.3.2.5).

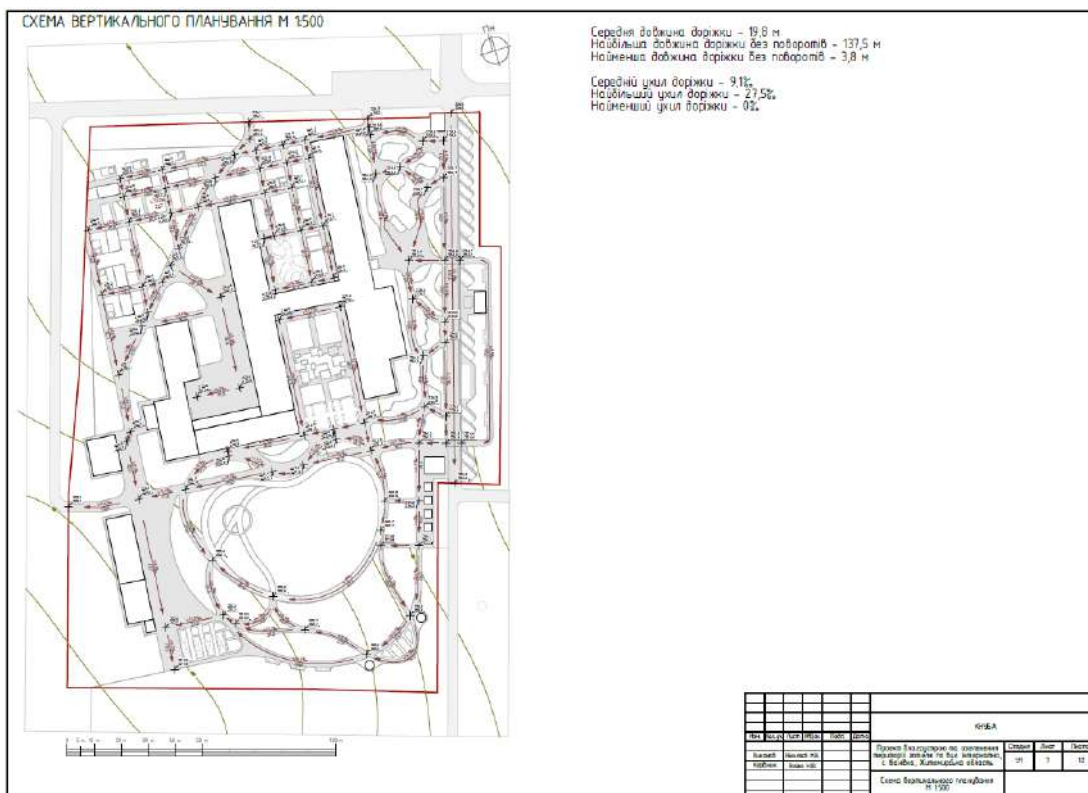

Рис. 3.3.2.5. Схема вертикального планування

Ландшафтне оформлення території включає різноманіття рослин, які гармонійно вписуються у тематику кожної зони. Це створює природний настрій та сприяє екологічній рівновазі, відповідно до функції кожної зони (рис. 3.3.2.6).

Рис. 3.3.2.6. Дендроплан

Техніко-економічні показники

Площа ділянки: 2,87 Га

Площа покриттів різного типу: 1,9 га

Площа озеленення: 0,97 Га

Середня довжина доріжки: 19,8 м

Найбільша довжина доріжки без поворотів: 137,5 м

Найменша довжина доріжки без поворотів: 3,8 м

Середній ухил доріжки: 9,1 ‰

Найбільший ухил доріжки: 27,5 ‰

Найменший ухил доріжки: 0 ‰

Висновки до розділу 3

Історико-культурний аналіз вказує на те, що сучасний стан Житомирського геріатричного пансіонату відображає загальну проблему багатьох подібних установ в Україні. Відсутність адекватного фінансування та уваги з боку держави та суспільства – перешкоджає реалізації історичної вартості та потенціалу цих місць.

Структурно-функціональний аналіз показує, що основними складовими території пансіонату є сільськогосподарські землі, житлова забудова, старий фруктовий сад та зелені насадження. Пансіонат виступає центральним елементом, навколо якого організоване функціональне зонування для забезпечення потреб мешканців та створення комфортного простору.

Композиційний аналіз техногенного ландшафту території навколо Житомирського геріатричного пансіонату виявив ключові характеристики, включаючи планувальні осі, які співпадають з основними маршрутами пішоходів, та структуру, наближену до гіпподамової системи.

Еволюційно-генетичний аналіз підкреслює значення заснування пансіонату у 1959 році, яке стало каталізатором розвитку регіону та перетворило Іванівку на центр догляду за літніми людьми. Збудова пансіонату змінила обличчя села та зробила його важливим місцем з розвинутою інфраструктурою на момент заснування.

Асоціативно-образний аналіз показує, що емоційні реакції мешканців впливають на їхній взаємозв'язок з середовищем, а різноманіття та динаміка місцевого середовища формують асоціативний ряд, який сприяє гармонійному розвитку житлових масивів.

Для організації експериментального геронтологічного поселення була обрана ділянка у селі Іванівка Житомирської області, розміщена поряд з існуючим Житомирським геріатричним пансіонатом, який має застарілу інфраструктуру та потребує модернізації та розширення.

Пропонується реорганізувати Житомирський геріатричний пансіонат та створити навколо нього повноцінне геронтологічне містечко, архітектурне

середовище якого сприятиме продовженню періоду насиченого та самодостатнього життя його мешканців незалежно від їх фізичного стану. Ефективність життєдіяльності поселення планується підвищити за рахунок використання соціонічної моделі функціонального-просторової організації території згідно з психологічними потребами різних типів особистостей. Відповідне зонування, формоутворення та ідентичність містечка будуть досягнуті через геральдику та символіку прилеглої місцевості.

Створення геронтологічного містечка в Іванівці дозволить вирішити проблему соціальної ізоляції літніх людей, забезпечивши їм комфортні умови для проживання, соціальної активності та медичного обслуговування. Впровадження інноваційних рішень, таких як соціонічна модель та інтеграція з місцевою спільнотою, сприятиме створенню інклюзивного та функціонально багатого середовища, що стане прикладом для подальших розробок у цій сфері.

Комплексний підхід до благоустрою та озеленення території геронтологічного поселення в селі Іванівка формує цілісну та самодостатню модель, яка відповідає загальній концепції проекту. Він дозволяє гармонійно інтегрувати структурні елементи поселення, їхню функціональну адаптивність та взаємозв'язок, створюючи комфортне середовище для активного та здорового старіння мешканців.

Реорганізація території колишнього Житомирського геріатричного пансіонату в інформаційний готель із геронтологічним спрямуванням підкреслює глибоке розуміння просторового планування та залучення до детального проектування. Новий дизайн орієнтований на гармонійне поєднання естетики та функціональної гнучкості. Ретельно структурована громадська зона, «Центр Геронтологічного Розвитку та Здоров'я».

Проект детально розробляє 8 тематичних зон, які відображають концепцію та філософію багатогранного розвитку свідомості та самореалізації. Ці зони слугуватимуть як інтелектуальними, так і фізичними просторами для мешканців та відвідувачів, підтримуючи їхній здоровий та активний спосіб життя.

РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

4. 1. Художня концепція містобудівного об'єкта

4.1.1. Вербальний опис художньої концепції містобудівного об'єкта

Запропонована художня концепція має на меті упорядкування двох головних факторів, що стосуються розвитку геронтологічного містечка. Це місце призначене для людей, які прагнуть забезпечити собі здорове старіння в комфортному та підтримуючому середовищі.

Перший фактор – це формоутворення, яке ґрунтується на асоціативно-образному аналізі урбанізованого середовища. Аналіз виявив тісний взаємозв'язок геральдичної складової місцевості та обраного середовища під геронтологічне містечко. В подальшому розвитку концепції було висунуто пропозиції використати образ герба Житомирської області, що має характерний поділ, відповідно до символіки, на чотири різні об'єми. Кожен з цих об'ємів має свою змістовну складову, що відображає специфічні потреби та функції у містечку. Використання образу Житомирського логотипу додатково підсилило первісну модель, надавши структурі більш виразного, цікавого характеру та адаптивності, використовуючи образ пазлу.

Другий фактор – це люди, а саме мешканці перспективного містечка. Для упорядкування та розуміння того, хто буде проживати у цьому містечку, було прийнято рішення пов'язати концепцію з соціонічною моделлю людини. Було виділено чотири окремі квадри з закономірною послідовністю взаємодії між ними у проєктованому середовищі. Таке рішення дозволило організувати взаємопов'язаний підсилюючий зв'язок між двома факторами художньої концепції, що сприяє створенню збалансованого та взаємопідтримуючого житлового середовища.

Цей підхід не лише втілює архітектурну та функціональну гармонію, але й відображає глибоке розуміння культурних та соціальних потреб мешканців, створюючи основу для їхнього здорового та активного старіння.

4.1.2. Зображення художньої концепції містобудівного об'єкта

Художню концепція містобудівного проекту, вбирає в себе різноманіття ідеї геронтологічного містечка та його інтеграцію із культурними і соціальними аспектами села Іванівка. Кожен розділ пазла символізує ключові складові проекту: формоутворення, інтеграцію з навколишнім середовищем, соціонічну модель людини та зонування містечка, що відображають соціальну динаміку його мешканців. Кожен колір у пазлі представляє різні аспекти середовища.

Концепція відображає бачення проекту як цілісного, багатофункціонального середовища, яке призначене для забезпечення якісного життя та здорового старіння, заохочуючи до створення спільноти, де кожен зможе знайти своє місце та внести свій вклад у життя громади (рис. 4.1.2.1).

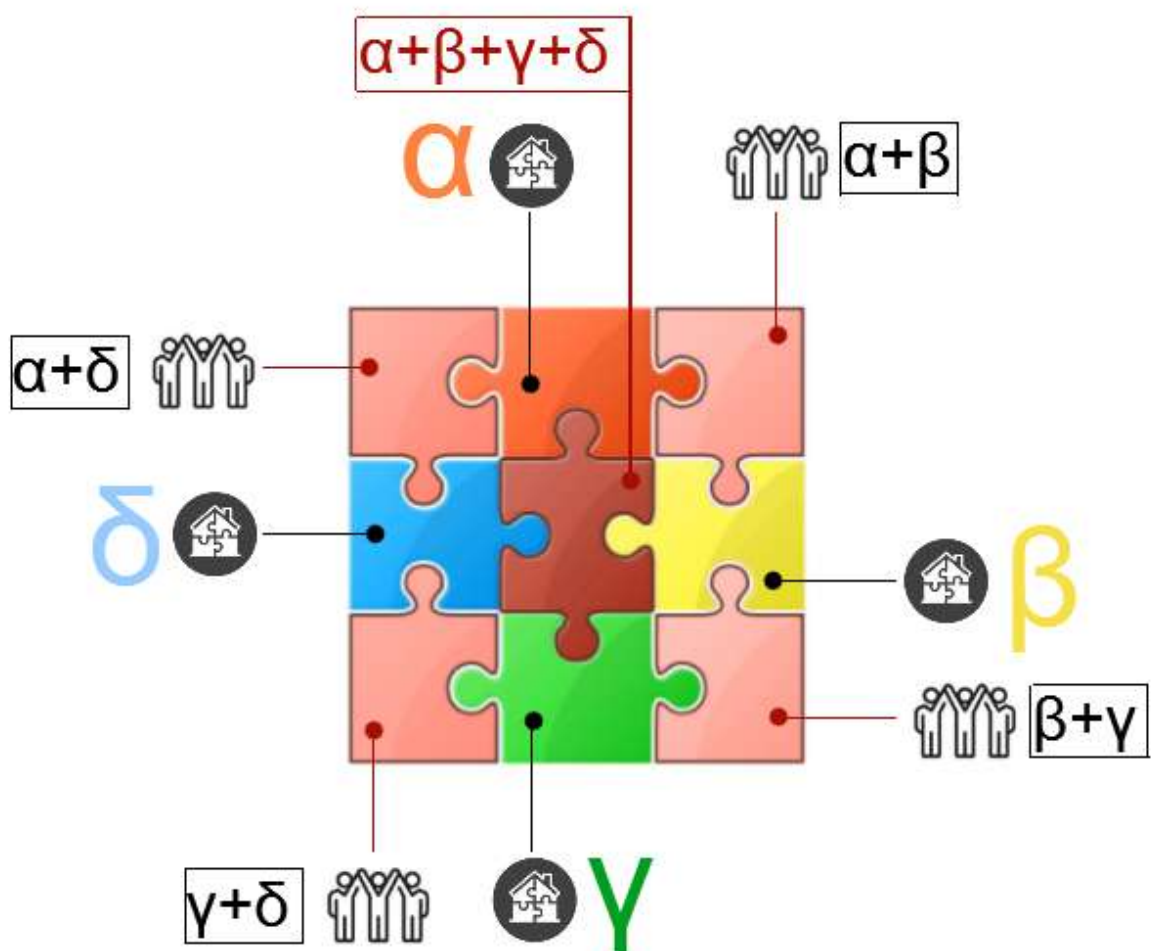

Рис. 4.1.2.1. Зображення художньої концепції

4. 2. Енерго-інформаційне моделювання містобудівного об'єкта

4.2.1. Тематичне зонування ділянки

Тематичне зонування ділянки експериментального геронтологічного поселення передбачає розподіл території на різноманітні зони, ретельно спроектовані з урахуванням потреб мешканців та символічної складової місцевості. Концепція тематичного зонування адаптивна і здатна застосовуватися в різних регіонах при розробці типологічних проектів. Вона базується на принципах гнучкого поєднання різних житлових секторів (чотири зони, кожна відповідає окремому типу особистості), місць соціокультурної взаємодії (чотири другорядні зони та одна головна, яка представлена центром соціокультурної взаємодії), зелених зон (транзитних та просторових), медичної зони та відкритої, запрошуючої зони поселення. Така структурована організація сприяє формуванню гармонійного середовища для активного та здорового старіння, стимулює соціальну взаємодію та задовольняє різноманітні фізичні, емоційні та соціальні потреби мешканців (рис. 4.2.1.1).

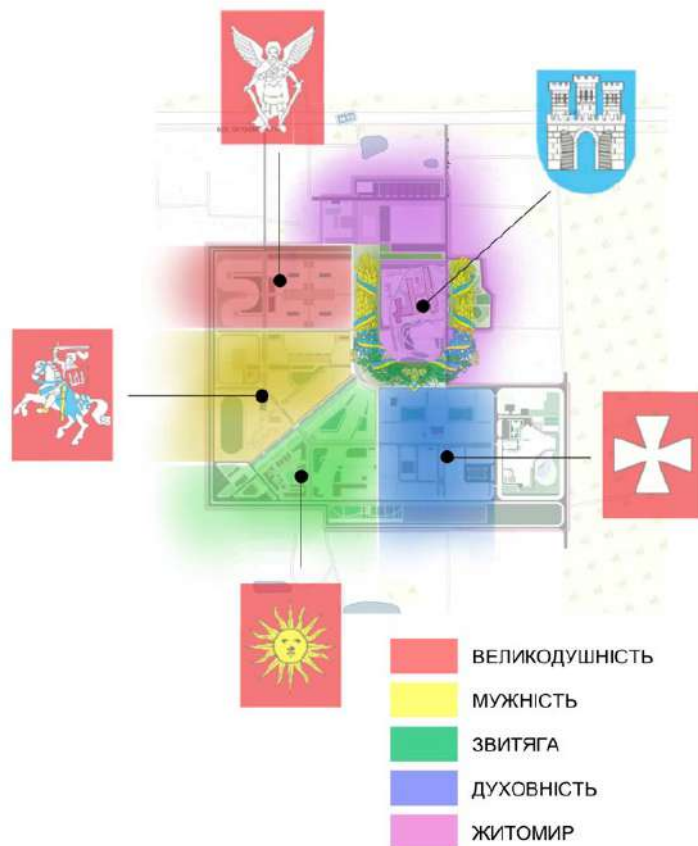

Рис. 4.2.1.1. Тематичне зонування території

4.2.2. Сценарне моделювання урбанізованого середовища

Сценарне моделювання середовища базується на особливостях функціональних процесів та потребах мешканців або відвідувачів поселення. Такий підхід забезпечує різноманітні сценарії просторової організації території, де створюються зони активного, пасивного та змішаного типу для мешканців поселення, прилеглих територій та гостей. Простори активного типу сприяють фізичній активності та соціальній взаємодії, тоді як зони пасивного відпочинку призначені для релаксації та відновлення. Змішані зони поєднують обидві функції, забезпечуючи комплексні можливості для задоволення різноманітних інтересів та потреб мешканців і гостей, формуючи тим самим гармонійне середовище для соціалізації, фізичної активності та культурного розвитку (рис. 4.2.2.1).

Рис. 4.2.2.1. Схема об'ємно-просторової організації архітектурного середовища

2.2.3. Програмування емоційних реакцій людини на оточення

Програмування емоційних реакцій людини на оточення передбачає виділення на ділянці проектування 14 ключових точок, які сприяють формуванню у мешканців та відвідувачів поселення особливих емоційних переживань. Ці точки, розташовані в зонах скупчення та відвідування, ретельно сплановані для стимулювання емоційного відгуку завдяки своєму дизайну, функціональним особливостям та естетичному впливу. Для ефективного аналізу реакцій розроблено графік оцінки емоційних переживань в момент перебування у вказаних зонах, що враховує їхні індивідуальні особливості та призначення (рис. 4.2.3.1).

Рис. 4.2.3.1. Схема об'ємно-просторової організації архітектурного середовища

4. 3. Просторово-часове моделювання містобудівного об'єкта

4.3.1. Часове моделювання функціональних процесів

Часове моделювання функціональних процесів базується на розмежуванні між тривалим та короткочасним перебуванням у різних частинах поселення. Постійне проживання мешканців у житлових одиницях є найбільш тривалим і стабільним. Відвідувачі, які тимчасово проживають у готелях, теж зупиняються тут на відносно тривалій час. Менш тривале перебування характерне для адміністративного центру, торговельних і розважальних закладів, культурних та спортивних центрів, медичного центру а також місць прикладання праці. Паркові території, хоч і відкриті для більш тривалого користування, все ж частіше стають місцем короткочасного відпочинку. Таке розмежування дозволяє ефективно організувати функціональні процеси, оптимізуючи потоки мешканців і відвідувачів відповідно до характеру їхнього перебування. Це сприяє збалансованому використанню інфраструктури поселення, створюючи комфортне та функціональне середовище (рис. 4.3.1.1).

Рис. 4.3.1.1. Схема об'ємно-просторової організації архітектурного середовища

4.3.2. Об'ємно-просторова композиція містобудівного об'єкта

Відповідно до проектних пропозицій, житлова забудова організована переважно у формі садибного типу з індивідуальними будинками та блокованими односекційними будинками малої поверховості, що не перевищує трьох поверхів.

Громадська забудова також дотримується принципів малої поверховості. Це стосується планованих будівель комунального, культурного та соціального призначення. Такий підхід дозволяє забезпечити кращу адаптацію до потреб старшого покоління та зберегти масштабність та відкритість простору.

Будівлі виробничого призначення в рамках містечка також відповідають вимогам невисокої поверховості, не перевищуючи трьох поверхів.

Планувальний каркас містечка базується на образі герба Житомирської області (рис. 4.3.2.1).

Рис. 4.3.2.1. Схема об'ємно-просторової організації архітектурного середовища

4.3.3. Підбір засобів виразності урбанізованого середовища

Підбір засобів виразності урбанізованого середовища передбачає ретельне проектування кожного композиційного центру відповідно до тематичної зони, в якій він розташований. Це дозволяє створити гармонійний взаємозв'язок між структурними елементами поселення, підкреслюючи їхню функціональну та естетичну цілісність. Кожна тематична зона отримує характерні засоби виразності: архітектурні форми, матеріали, озеленення, світлове оформлення та інші елементи, які не лише підпорядковують композиційні центри тематиці, але й сприяють створенню унікальної атмосфери (рис. 4.3.3.1).

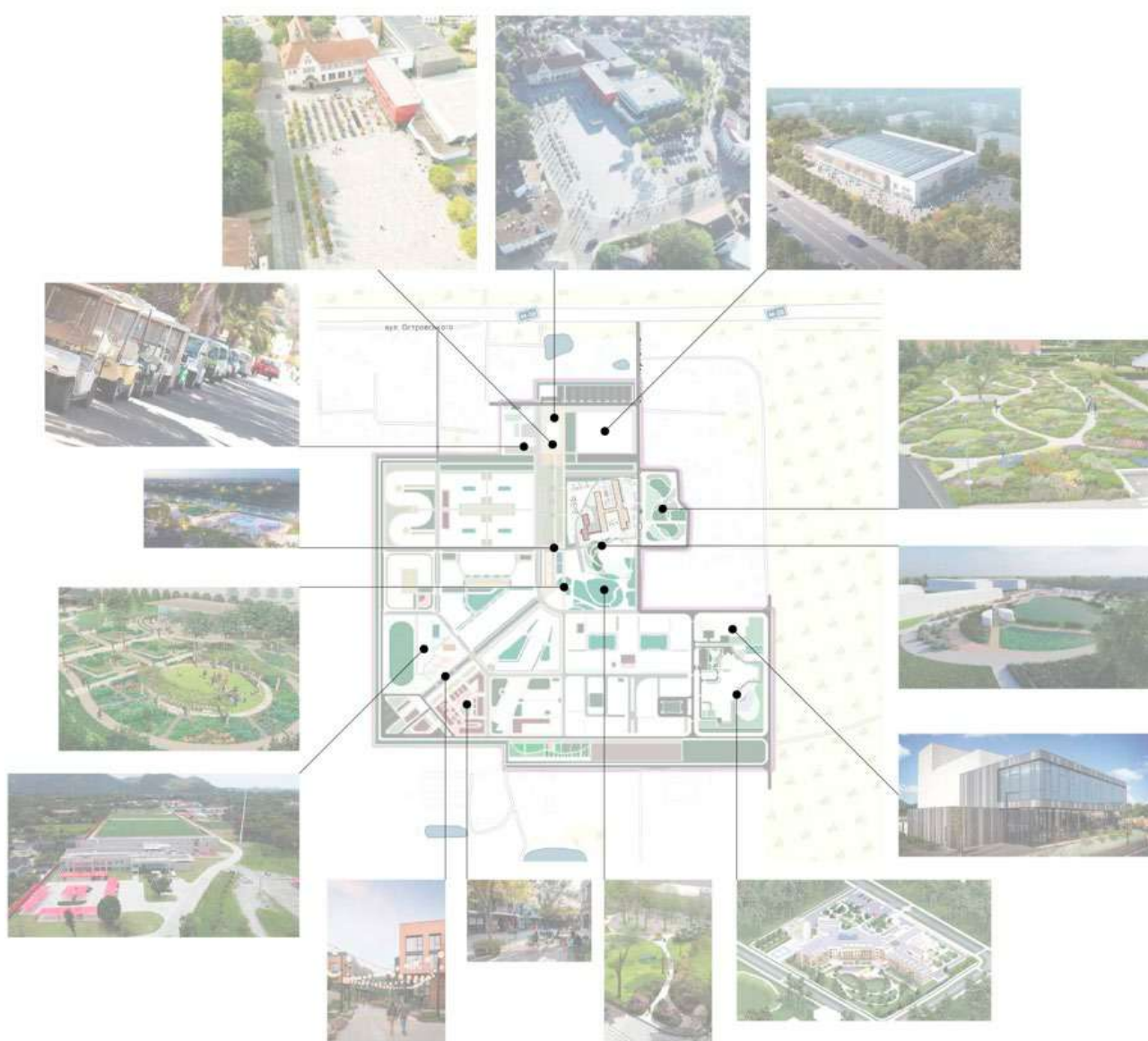

Рис. 4.3.3.1. Схема концептуального вирішення засобів виразності середовища

Висновки до розділу 4

Запропонована концепція поєднує два ключових фактори: формоутворення та мешканців. Перший фактор базується на символічному аналізі урбанізованого середовища, де використовується образ герба Житомирської області для надання характерного поділу головні та другорядні зони, кожна з яких відповідає конкретним потребам і функціям містечка. Другий фактор фокусується на мешканцях, пов'язуючи концепцію з соціонічною моделлю людини, що дозволяє забезпечити гармонійний взаємозв'язок між різними групами населення та сприяє формуванню підтримуючого середовища.

Тематичне зонування забезпечує адаптивну концепцію, яка легко застосовується в різних регіонах. Воно враховує особливості місцевості та соціокультурні потреби мешканців. Основні тематичні зони включають житлові квартали, місця соціокультурної взаємодії, зелені території, медичну, адміністративну та запрошуючу (вхідну) зони, що разом створюють гармонійне середовище для активного старіння та стимулюють соціальну взаємодію. Сценарне моделювання простору формує різні зони відпочинку, забезпечуючи варіативність сценаріїв для мешканців поселення, прилеглих територій та відвідувачів.

Часове моделювання розрізняє тривале та короткочасне перебування. Житлові одиниці забезпечують тривале проживання мешканців, тоді як адміністративні, культурні, торговельні та спортивні центри обслуговують менш тривалі візити. Паркові території зазвичай використовуються для короткочасного відпочинку. Планувальний каркас містечка базується на символіці герба Житомирської області, де кожен структурний елемент підкреслює гармонійний зв'язок між функціональними зонами та сприяє естетичній цілісності. Кожен композиційний центр підпорядковується відповідній тематичній зоні, гармонійно підкреслюючи функціональні та естетичні характеристики містечка. Архітектурні форми, матеріали, озеленення та світлове оформлення працюють разом, щоб створити цілісне та зручне середовище для мешканців і відвідувачів, підкреслюючи тематичну виразність.

РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Цивільний захист в Україні представляє собою комплексну державну систему, яка включає в себе різноманітні органи управління, сили, а також засоби, що забезпечують ефективний захист населення від різних видів надзвичайних ситуацій, включаючи техногенні, екологічні, природні, а також воєнні загрози [36].

Основні завдання цивільного захисту:

- Збір та аналіз інформації: Це включає збір, аналітичну обробку інформації про надзвичайні ситуації та їх потенційні наслідки.
- Прогнозування наслідків: Оцінка соціальних та економічних наслідків, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.
- Нагляд та контроль: Здійснення постійного нагляду та контролю у сфері цивільного захисту для забезпечення дотримання встановлених норм та стандартів.
- Запобіжні заходи: Розробка та впровадження заходів, спрямованих на запобігання надзвичайним ситуаціям.
- Ресурсне забезпечення: Створення запасів матеріальних ресурсів, необхідних для реагування на надзвичайні ситуації.
- Наукові та технічні програми: Розроблення науково-технічних програм для попередження та мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій.
- Оперативне інформування населення: Своєчасне повідомлення населення про ризики та заходи реагування на надзвичайні ситуації.
- Захист населення: Організація захисту населення, надання невідкладної допомоги потерпілим.
- Ліквідація наслідків: Виконання робіт по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
- Підготовка населення: Навчання населення методам захисту та проведення відповідних тренувань.
- Міжнародна співпраця: Розвиток міжнародного співробітництва у сфері цивільного захисту.

Надзвичайна ситуація (НС) – це обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті [36].

Загальні ознаки НС:

- небезпека для життя і здоров'я великої кількості людей;
- чималі пошкодження екологічного балансу;
- повне або часткове припинення господарської діяльності;
- суттєві матеріальні та економічні збитки;

За масштабом поширення, (НС) поділяють на:

- загальнодержавний;
- регіональний;
- місцевий;
- об'єктовий.

Відповідно до характеру подій, (НС) класифікують наступним чином:

- Природного характеру. Загрозливі метеорологічні, геологічні, гідрологічні явища, деградація надр чи ґрунтів, зміна стану повітряного басейну, природні пожежі, інфекційна захворюваність людей, сільськогосподарських тварин, масове ураження сільськогосподарських рослин хворобами, зміна стану водних ресурсів та біосфери.
- Соціально-політичного характеру. Пов'язані з незаконними діями терористичного і антиконституційного спрямування; виконання або реальна загроза терористичного акту (збройний напад, захоплення і утримання стратегічних об'єктів, ядерних установок і матеріалів, систем зв'язку та телекомунікацій, напад чи замах на екіпаж повітряного чи морського судна),

викрадення (спроба викрадення) чи знищення суден, встановлення вибухових пристроїв у громадських місцях, зникнення (крадіжка) зброї, виявлення застарілих боєприпасів.

- Техногенного характеру. Транспортні інциденти (катастрофи), пожежі, нереалізовані вибухи чи їх загроза, аварії з викидом (загрозою викиду) небезпечних радіоактивних, хімічних, біологічних речовин, несподіване руйнування споруд та будівель, аварії на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічні аварії на дамбах, греблях.
- Воєнного характеру. Стосуються з наслідками імплементації зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори шкоди населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, сховищ і складів токсичних і радіоактивних відходів та речовин.

5. 1. Коротка характеристика об'єкту проектування

5.1.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт

Ділянка проектування знаходяться в східній частині с. Іванівка на території з переважною забудовою об'єктами малоповерхової житлової забудови та територіями для ведення городництва.

Ділянки проектування згідно з фізико-географічним районуванням України належить до Поліського регіону; за природними умовами і ландшафтною характеристикою є характерною і типовою для Полісся.

На території проектування присутні зелені насадження. Територія проектування розміщена в Житомирському районі, який знаходиться в двох фізико-географічних зонах Полісся та Лісостепу, згідно ДСТУ-Н Б В.1.1 – 27:2010 «Будівельна кліматологія» [37], відноситься до І кліматичного району, який характеризується наступними даними:

- середньомісячна температура – +7,2°C;
- абсолютна мінімальна температура – від -37 до -40 °C;
- абсолютна максимальна температура – від +37 °C до +40 °C;
- найбільш холодний місяць – січень з середньою температурою -5,9 °C;
- найбільш спекотний місяць – липень з середньою температурою +19 °C;

- розрахункова температура зовнішнього повітря – $-22\text{ }^{\circ}\text{C}$;
- термін періоду з середньодобовою температурою $+7,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ – 187 діб;
- термін періоду з середньодобовою температурою менше $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ – 118 діб;
- відносна вологість на 13 годину в січні – 83%, липні – 69%;
- кількість опадів на рік – від 550 до 700 мм;
- пріоритетний напрямок вітру взимку – північно-західний, західний, влітку – західний, максимальна з середніх швидкостей вітру за румбами – 4,3 м/с;
- нормативна глибина промерзання супіску та пісків - 108 см.

Ділянки ґрунтовими водами не підтоплюється.

Територія відноситься до сприятливих для будівництва (реконструкції).

5.1.2. Характеристика об'єкту проектування

Ділянка проектування знаходиться в селі Іванівка, Березівської територіальної громади, Житомирської області, що лежить поза межами територій, на яких ведеться регулювання забудови. Ділянка геронтологічного містечка знаходиться поряд з вул. Інтернатною.

Земельна ділянка відведена під проектування геронтологічного містечка і межує з:

На півночі – територією садибної забудови, що в свою чергу виходить до Новоград-Волинського шосе, що є дорогою міжнародного значення (М-06);

На сході – вул. Інтернатною, територією Житомирського геріатричного пансіонату та територією садибної забудови;

На півдні – територією сільськогосподарських угідь;

На заході – територією сільськогосподарських угідь та територією садибної забудови.

На території виділеній для проектування відсутня забудова, на прилеглих території розміщені будівлі та споруди малоповерхової житлової забудови та заклад охорони здоров'я. Транспортний зв'язок території проектування з існуючими кварталами малоповерхової житлової забудови, громадським центром забезпечується існуючими вулицями, провулками, місцевими проїздами.

На території ділянки під забудову відсутні інженерні комунікації.

Площа ділянки проектування – 39,35 Га.

Існуючий рельєф максимально зберігається, територія достатньо інсолюється, що забезпечує найбільший комфорт у проживання населення, достатню провітрюваність території, видалення вихлопних газів автомобілів. Існуючі (цінні) зелені насадження мають бути збережені. Дошові, талі води з усії та забудованої території при допомозі вертикального планування розподіляються по рельєфу місцевості. Для захисту ґрунтів від навколишнього зволоження виконати водовідведення з усії території в комплексі. Вільна від забудови і проїздів ділянка підлягає озелененню (рис. 5.1.2.1).

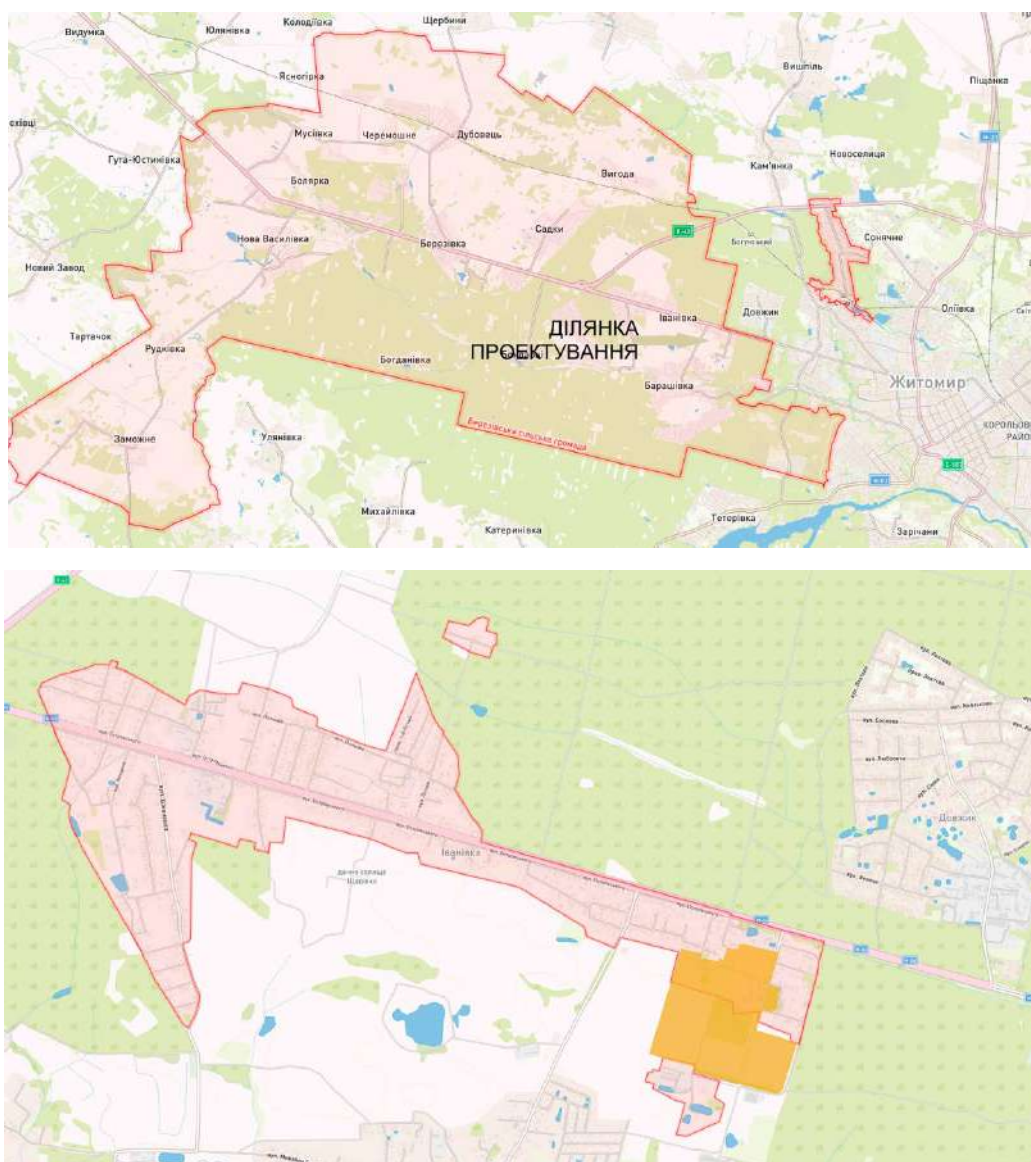

Рис. 5.1.2.1. Схема розміщення ділянки проектування

5. 2. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту

5.2.1. Природні надзвичайні ситуації. Пожежа

Пожежа - неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для істот та навколишнього природного середовища;

Пожежна безпека - відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю;

Пожежна охорона - вид діяльності, який полягає у запобіганні виникненню пожеж і захисті життя та здоров'я населення, матеріальних цінностей, навколишнього природного середовища від впливу небезпечних чинників пожежі;

Пожежна обстановка — це масштаби і щільність ураження пожежами населених пунктів, об'єктів і лісових масивів, що впливає на життєдіяльність населення, роботу об'єктів народного господарства, організацію та проведення рятувальних і невідкладних робіт.

Оцінка пожежної обстановки складається з попередньої оцінки можливої пожежної обстановки, зробленої завчасно в умовах мирного часу, початкової оцінки обстановки після одержання даних про координати застосування запалювальної зброї, центру вибуху, його потужності та виду, напрямку і швидкості вітру, з метою визначення пожежної обстановки на маршрутах введення і розподілу сил для виконання рятувальних робіт; уточнення пожежної обстановки на основі розвідувальних даних повітряної, загальної наземної і спеціальної пожежної розвідки для прогнозування пожеж, особливо на маршрутах введення, в районах проведення рятувальних робіт і виявлення загрози для особового складу формувань і населення в таких ситуаціях.

Оцінка обстановки об'єкта передбачає оперативну дію рятувальних служб під час небезпеки та збільшує шанс на виживання та евакуацію людей.

Аналіз території проводиться з метою визначення обстановки, масштабів і меж беззупинного розповсюдження елементів горіння та хімічного забруднення.

Необхідно встановити:

- кількість мешканців комплексу
- наявність персоналу
- місця потенційного перебування людей, які можуть потрапити у небезпечну зону
- вибухонебезпечні пристрої
- загрозу розповсюдження вогню на інші території
- наявність спеціальних засобів гасіння пожежі (табл. 5.2.1.1)

Ступінь вогнестійкості будівлі	Максимальна умовна висота (або поверховість)	Площа протипожежного відсіку, м ² , в будівлі				
		одноповерховому	двоповерховому	3-5-поверховому	6-9-поверховому	умовною висотою, більше 26,5 м
I	73,5 м	6000	5000	5000	5000	2500
II	47 м	6000	4000	4000	4000	2200
III	5 етажів	3000	2000	2000	-	-
IIIa, IIIб	1 етаж	2500	-	-	-	-
IV	2 етажа	2000	1400	-	-	-
IVa	1 етаж	800	-	-	-	-
V	2 етажа	1200	800	-	-	-

Табл. 5.2.1.1. Ступінь вогнестійкості будівель

Аналіз статистики пожеж, що мали місце в Україні, свідчить про різноманітність причин їх виникнення. Фактори ризику охоплюють широкий спектр чинників, включаючи людську помилку, технічні несправності, умисні дії, погодні умови, недотримання стандартів пожежної безпеки, громадські заворушення та терористичні акти.

5.2.2. Прийняття рішення з питань цивільного захисту на об'єкті проектування

Аналізуючи територію проектування робимо висновок, що найбільш ймовірна небезпечна надзвичайна ситуація для даного об'єкту – ймовірність пожежі.

Розміщення окремого пожежного депо на території проектного об'єкту не передбачається. Даний об'єкт розташовується в межах району виїзду пожежно-рятувального підрозділу м. Житомир (2 ДПРЧ, яка розташована в м. Житомир по вул. Героїв Пожежників, 67Б), який розташований на відстані 8,4 км від найбільш віддаленої будівлі проектного об'єкту по дорогах загального користування. Розрахунковий час прибуття ПРП становить 14,0 хв. при нормативі 20 хв (рис. 5.2.1.2)

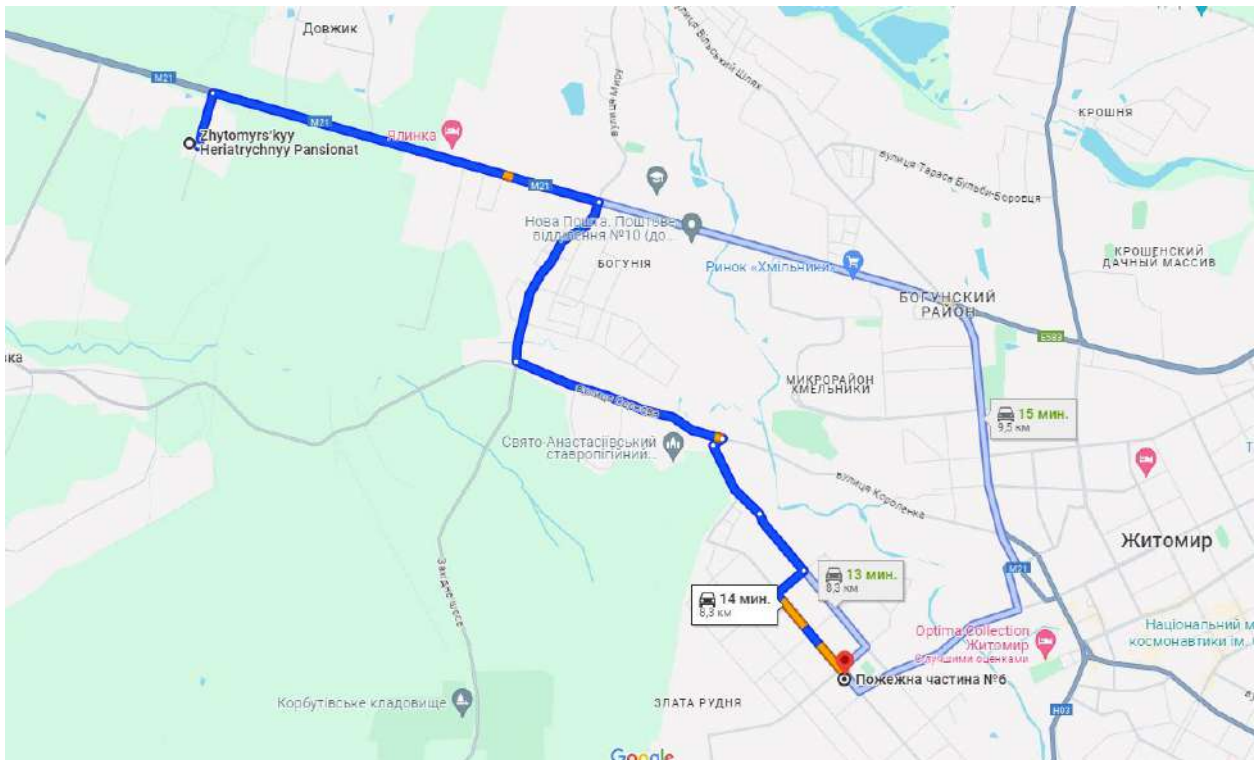

Рис. 5.2.1.2. Розташування від об'єкту проектування до державної пожежно-рятувальної частини.

5.3. Розрахунок заходу Цивільного захисту

5.3.1 План дій при евакуації мешканців та відвідувачів з об'єкту що проектується

Евакуація - організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Від особливостей надзвичайної ситуації встановлюються такі види евакуації:

- обов'язкова, негайна евакуація є терміновим заходом, якщо надзвичайна подія;
- загальна (будівля або населений пункт звільняються повністю);
- часткова (звільняється частина приміщення);
- тимчасова (проводиться при порівняно невеликій, тимчасовій загрозі);
- безповоротна.

Евакуаційні заходи передбачають завчасну розробку планів евакуації, підготовку зон і районів розміщення для нормальної життєдіяльності евакуйованого населення; підготовку всіх видів транспорту; створення необхідних структур і органів управління на період евакуації; проведення комплексу заходів для охорони громадського порядку і підтримання організованості серед населення.

У плані евакуації потрібно вказати: шляхи евакуації, евакуаційні виходи, що забезпечують організований рух людей назовні з приміщень, де є ймовірність впливу на них небезпечних факторів пожежі; розташування первинних засобів пожежогасіння, пожежних сповіщувачів, телефонів тощо; порядок дій під час пожежі.

Детальний план евакуації людей з будівлі необхідно розмістити у помітних місцях (наприклад, на інформаційних стендах, закріплених на стіні) на кожному поверсі.

Процес евакуації мешканців геронтологічного містечка в селі Іванівка, у випадку пожежі можна розбити на кілька ключових етапів:

1. Ідентифікація загрози та оголошення евакуації

- Виявлення надзвичайної ситуації (пожежі) та оцінка її масштабів.
- Прийняття рішення про евакуацію відповідними органами місцевої влади або службами цивільного захисту.
- Оголошення про евакуацію за допомогою всіх доступних засобів масової інформації, включаючи сирени, радіо, телебачення, мобільні додатки тощо.

2. Мобілізація ресурсів

- Залучення служб цивільного захисту, пожежної охорони, медичних служб, поліції та інших необхідних служб.
- Підготовка транспорту для евакуації мешканців та матеріально-технічних засобів.

3. Евакуація

- Евакуація населення до приймальних евакуаційних пунктів (ПЕП), які розташовані за межами зони надзвичайної ситуації (рис. 5.3.1.1).

- Організація збірних евакуаційних пунктів (ЗЕП), де мешканці можуть зібратися для подальшої евакуації (рис. 5.3.1.2).
- Забезпечення населення, особливо вразливих категорій (діти, літні люди, люди з інвалідністю), необхідною допомогою та підтримкою під час евакуації.

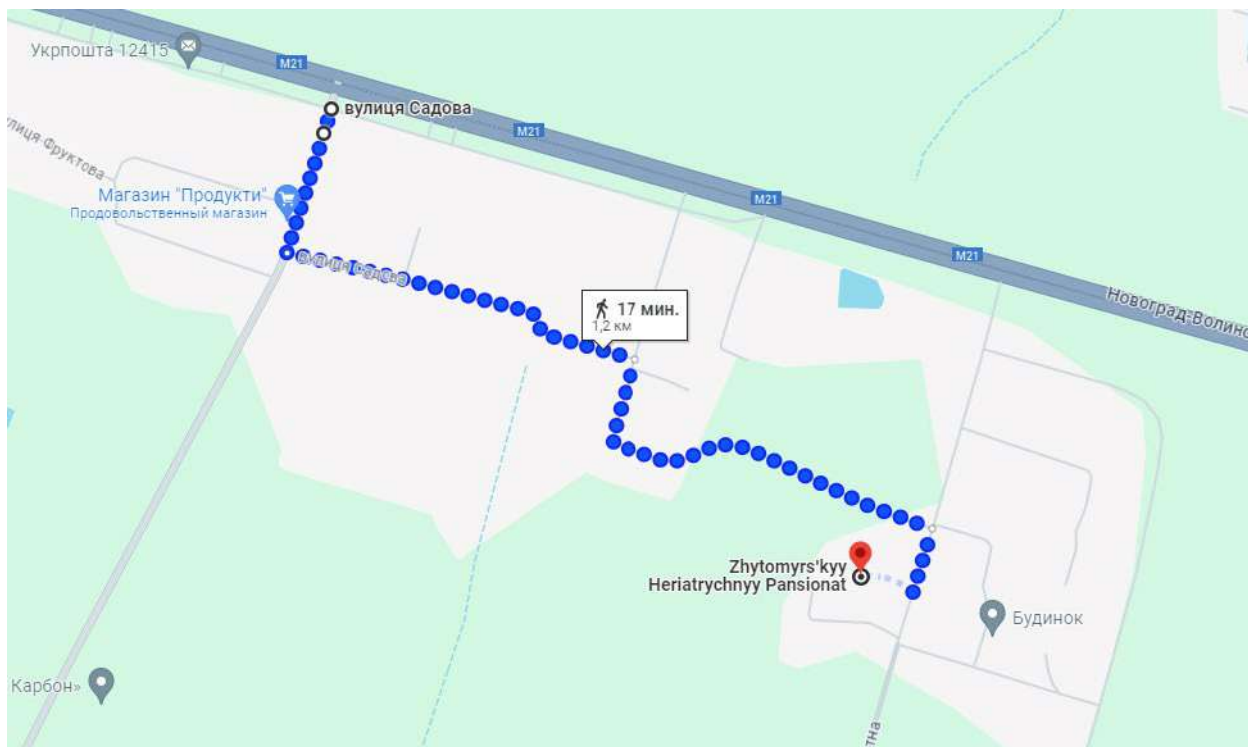

Рис. 5.3.1.1. Схема шляху до ПЕП пішки

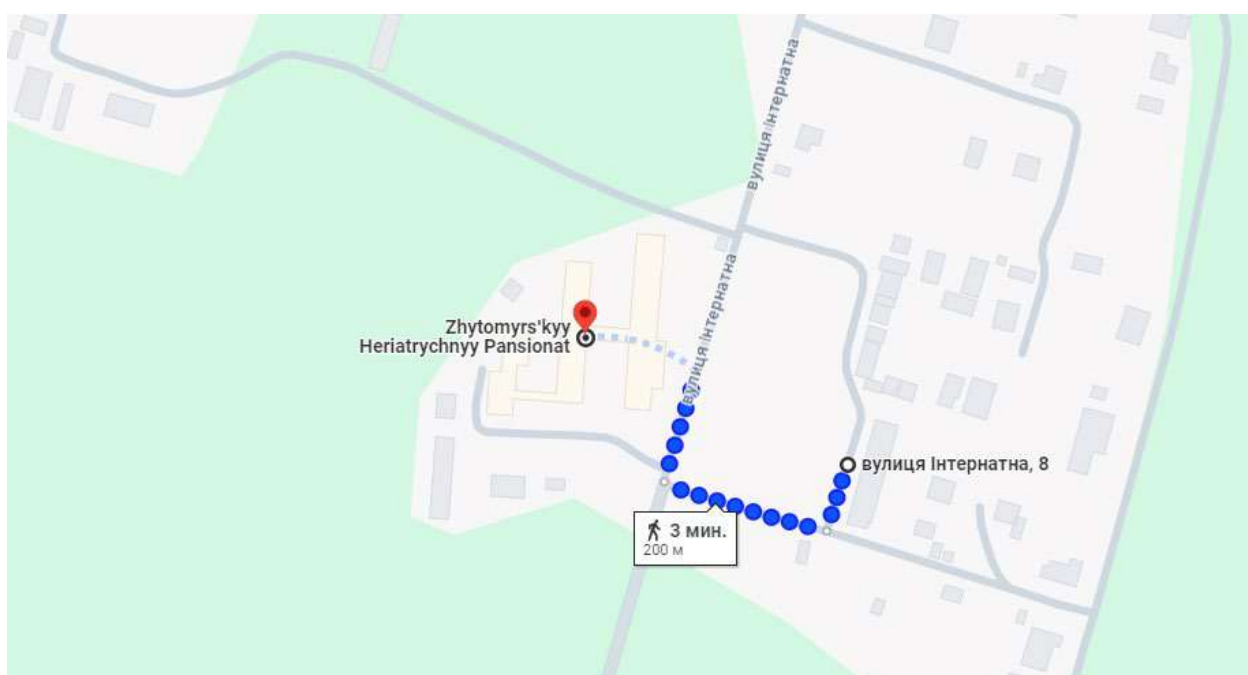

Рис. 5.3.1.2. Схема шляху до ЗЕП пішки

4. Розміщення евакуйованих

- Організація тимчасового розміщення в ПЕП, включаючи забезпечення житлом, харчуванням, медичною допомогою та психологічною підтримкою.
- Реєстрація евакуйованих осіб для забезпечення контролю за їх розміщенням та наданням необхідної допомоги.

5. Підтримка та відновлення

- Проведення заходів з підтримки та соціальної адаптації евакуйованих осіб.
- Оцінка збитків та розробка заходів щодо відновлення населеного пункту після ліквідації надзвичайної ситуації.

6. Інформування населення

- Постійне інформування населення про стан справ, заходи безпеки та етапи відновлення через доступні канали зв'язку.

Ключові аспекти:

- Взаємодія та координація між різними службами та органами влади є критично важливою для ефективної евакуації.
- Швидкість та ефективність евакуаційних заходів можуть значно знизити ризик для життя та здоров'я людей.
- Підготовленість населення до надзвичайних ситуацій, знання основних правил поведінки та маршрутів евакуації також грають важливу роль.

Висновки до розділу 5

З огляду на незаперечну цінність людського життя, як підтверджено історичним досвідом, ключовим аспектом цивільного захисту при проектуванні житлових кварталів є ідентифікація пожежі як однієї з найімовірніших загроз. Ефективна евакуаційна стратегія, що охоплює резидентів, відвідувачів та співробітників житлового комплексу, передбачає ретельний аналіз потенційних ризиків, специфічних для даної локації. Важливою складовою цього процесу є також оцінка існуючої інфраструктури та визначення місць розташування евакуаційних та збірних пунктів.

У випадку виявлення ознак пожежі, негайне переміщення до найближчих пунктів евакуації є критичним. З архітектурної перспективи, на стадії проектування обов'язковим є дотримання встановлених протипожежних стандартів та норм, включно з державними будівельними нормами (ДБН), що діють на території України, для забезпечення безпеки мешканців та відвідувачів об'єкта.

Таким чином, комплексний підхід до планування житлових комплексів, який включає ретельний аналіз безпекового середовища, попередню оцінку потенційних ризиків, а також розробку і реалізацію ефективних евакуаційних маршрутів та процедур, є життєво важливим для забезпечення захисту життя та здоров'я людей у випадку пожежі.

ВИСНОВКИ

1. Теоретичні передумови розгляду геронтологічних поселень включають глибокий аналіз соціальних, медичних та психологічних аспектів старіння, що дозволяє ідентифікувати ключові потреби старіючого населення. Вивчення теоретичних баз допомагає розробляти принципи створення безпечного, комфортного та стимулюючого середовища, що сприяє збереженню самостійності та активності серед мешканців.
2. Досвід проектування демонструє практичне застосування цих принципів через аналіз існуючих геронтологічних поселень та спеціалізованих центрів. Використання інноваційних архітектурних рішень та технологій сприяє створенню адаптованого середовища, яке враховує особливості фізичного стану та потреби людей, забезпечуючи їх залученість та комфорт.
3. Фактори та умови формування геронтологічних поселень вимагають комплексного підходу, враховуючи географічне розташування, кліматичні особливості, доступність інфраструктури та якість послуг. Глибокий аналіз цих факторів і умов вказує на багатогранність та складність процесу створення геронтологічних поселень.
4. Основні принципи організації таких поселень охоплюють поліфункціональність, доступність і безбар'єрність, сталість використання ресурсів, соціально-культурну інтеграцію та технологічну підтримку через інновації, що підвищують якість життя мешканців.
5. Вимоги щодо формування середовища геронтологічних поселень відображають взаємодію люди з матеріальною складовою та систематизовані таким чином, щоб забезпечити активне сприяння соціальному, культурному та фізичному розвитку їх мешканців. Особлива увага в окреслених поселеннях приділяється естетичній привабливості та інформативності середовища, що не тільки поліпшує добробут мешканців, але й сприяє їхньому психологічному комфорту.
6. Модель геронтологічного поселення не лише відповідає безпосереднім запитам своїх мешканців, але й служить прикладом для розробки подібних

проектів у всіх регіонах України, враховуючи регіональні культурні особливості та вимоги, забезпечуючи гідне здорове та активне старіння.

7. Історико-культурний, структурно-функціональний, композиційний, еволюційно-генетичний та асоціативно-образний аналізи території прилеглої до Житомирського геріатричного пансіонату (в подальшому – територія експериментального геронтологічного поселення) виявили низку системних проблем та особливостей цієї місцевості. Відсутність належного фінансування та підтримки заважає реалізувати потенціал пансіонату, який залишається центральним елементом території, організованої навколо нього. Заснований у 1959 році, пансіонат відіграв ключову роль у розвитку Іванівки як центру опіки над літніми людьми. Емоційні реакції мешканців, різноманітність та динаміка навколишнього середовища створюють асоціативний образ, що впливає на розвиток житлових масивів та формує гармонійну взаємодію мешканців з середовищем.
8. Проект архітектурно-планувального рішення геронтологічного поселення в селі Іванівка демонструє глибоке розуміння сучасних викликів, пов'язаних зі старінням населення, і пропонує комплексний підхід до організації інфраструктури, орієнтованої на потреби літніх людей. Використовуючи принципи соціології, психології та фізіології старшого покоління, концепція передбачає створення функціонального простору для здорового та активного життя. Врахована інтеграція інноваційних підходів до організації житлових комплексів.
9. Зонування території враховує різноманітні потреби мешканців, забезпечуючи легкий доступ до медичних, соціально-культурних, рекреаційних та інших об'єктів. Використання сучасних інженерних технологій у водопостачанні, енергозабезпеченні, тепlopостачанні та телекомунікаціях підвищує автономність та екологічну ефективність поселення. Структура містечка гармонійно вписується у регіональну специфіку Житомирської області, зберігаючи культурну ідентичність.

10. Стратегія благоустрою в геронтологічному містечку сприяє створенню гармонійного та функціонального середовища, яке відображає та підтримує культурні, соціальні та особистісні потреби його мешканців.
11. Благоустрій та озеленення територій громадського простору є важливими складовими проектованого середовища. Комплексний підхід та детальна розробка проектних рішень - забезпечують комфортні умови для проживання та відпочинку людей, сприяють покращенню екологічного стану середовища та підвищенню його привабливості.
12. Концепція інтегрує два ключових аспекти: формоутворення, що ґрунтується на символічному аналізі середовища з використанням образу герба Житомирської області, та врахування потреб мешканців, використовуючи соціонічну модель для формування гармонійної взаємодії між різними групами населення.
13. Тематичне зонування забезпечує адаптивну концепцію, яка враховує особливості місцевості та соціокультурні потреби мешканців, включаючи житлові квартали, зони соціокультурної взаємодії, зелені території, медичні, адміністративні та вхідні зони.
14. Сценарне моделювання простору та часове моделювання перебування дозволяють сформувати зручні зони відпочинку та забезпечують різноманітність сценаріїв для мешканців і відвідувачів. Житлові одиниці призначені для тривалого проживання, тоді як адміністративні, культурні та спортивні центри задовольняють потреби короткострокових візитів. Планувальна структура, заснована на символіці герба Житомирської області, забезпечує гармонійний зв'язок між функціональними зонами та сприяє естетичній цілісності. Архітектурні форми, озеленення та світлове оформлення створюють зручне середовище для мешканців і відвідувачів, підкреслюючи тематичну цілісність концепції.
15. Враховуючи безумовну цінність людського життя, підтверджену історичним досвідом, ключовим аспектом цивільного захисту при проектуванні геронтологічного поселення в селі Іванівка, Житомирської області, є визнання

пожежі як однієї з найімовірніших загроз. Ефективна евакуаційна стратегія, що включає мешканців, відвідувачів та співробітників поселення, вимагає ретельного аналізу потенційних ризиків, специфічних для цієї локації. Значну роль у цьому процесі відіграє оцінка існуючої інфраструктури та визначення місць розташування евакуаційних та збірних пунктів.

16. У разі виявлення ознак пожежі, негайне переміщення до найближчих евакуаційних пунктів є критично важливим. З архітектурної перспективи на етапі проектування необхідно дотримуватися встановлених протипожежних стандартів та норм, включно з державними будівельними нормами (ДБН), які діють на території України, щоб гарантувати безпеку мешканців та відвідувачів поселення.
17. Таким чином, комплексний підхід до планування геронтологічного поселення, що передбачає детальний аналіз безпекового середовища, попередню оцінку можливих ризиків та розробку ефективних евакуаційних маршрутів і процедур, є критично важливим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаної літератури

1. Котвіцька А.А. Надання медичної і лікарської допомоги населенню пенсійного віку в Україні / А.А. Котвіцька, Н.В. Чмихало, І.Л. Оккерт // матеріали I Міжнародної інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Сучасні досягнення медичної та фармацевтичної науки», м. Запоріжжя, 23-25 жовтня 2012 г. – З., 2012. – С. 134.
2. Котвіцька А. А., Пастухова О. А. Історія становлення та розвитку геронтології та геріатрії [Електронний ресурс]. С. 96-105.
URL: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/5712/1/95-103.pdf>
(дата звернення: 05.10.2023)
3. Diane J. Martin, Laura L. Gillen, Revisiting Gerontology's Scrapbook: From Metchnikoff to the Spectrum Model of Aging, *The Gerontologist*, Volume 54, Issue 1, February 2014, Pages 51–58, <https://doi.org/10.1093/geront/gnt073>
4. Gretchen E. Alkema, Dawn E. Alley, Gerontology's Future: An Integrative Model for Disciplinary Advancement, *The Gerontologist*, Volume 46, Issue 5, October 2006, Pages 574–582, <https://doi.org/10.1093/geront/46.5.574>
5. Федячко К. І. Геронтологічний фактор як архітектурно-урбаністична проблема / К. І. Федячко, М. М. Габрель // Архітектурний вісник КНУБА : наук.-вироб. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. ; відп. ред. П. М. Куліков. - Київ : КНУБА, 2017. - Вип. 11-12. - С. 186-197. [Електронний ресурс]
URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/987654321/4777>
(дата звернення: 11.10.2023)
6. Коляда Н. М., Коляда Т. В. Соціальна геронтологія : навч. посіб. Умань : Ум. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини № 1, 2016. 81 с. [Електронний ресурс]
URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4852/1/sosialgerontology.pdf>
(дата звернення: 12.10.2023).
7. Gagauz, Olga. "Demographic challenges and needed policies." (2013).
http://dspace.ince.md/jspui/bitstream/123456789/753/1/Demographic_challenges_and_needed_policies.pdf

8. Beard, J.R., Petitot, C. Ageing and Urbanization: Can Cities be Designed to Foster Active Ageing?. *Public Health Rev* 32, 427–450 (2010).
<https://doi.org/10.1007/BF03391610>
9. Костюк О. О. Наукові засади архітектурно-планувальної організації соціально орієнтованого житлового середовища : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури. Київ, 2016. 232 с.
10. Кучківська О. А. Організація формування середовища і функціонального наповнення будинків для літніх людей / О. А. Кучківська // *Архітектурний вісник КНУБА : наук.-вироб. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. ; відп. ред. П. М. Куліков. - Київ : КНУБА, 2018. - Вип. 51. - С. 458-463.*
[Електронний ресурс]
URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/987654321/5780>
(дата звернення: 17.02.2024)
11. Громадська організація «Суспільство і право» – 2018. [Електронний ресурс]
URL: <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2018/12.pdf>
(дата звернення: 11.04.2023)
12. The Villages, Florida [Електронний ресурс] URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/The_Villages,_Florida (дата звернення: 12.11.2023)
13. Rosedale Village [Електронний ресурс] URL: <https://rosedalevillage.com/>
(дата звернення: 12.11.2023)
14. The Royal Hospital Chelsea. The home of the Chelsea pensioner
[Електронний ресурс] URL: <http://www.chelsea-pensioners.co.uk/home>
(дата звернення: 12.11.2023)
15. Sunnybrook Veterans Centre [Електронний ресурс] URL:
<https://sunnybrook.ca/media/item.asp?c=1&i=2413&page=33939&f=veterans-centre-funding-projects-wellbeing> (дата звернення: 12.11.2023)
16. Golden Palms Rehabilitation and Retirement [Електронний ресурс]
URL: <https://goldenpalmsrehab.com/> (дата звернення: 12.11.2023)

17. Elderly Persons Residence in Alcabideche / Guedes Cruz Arquitectos – 2012 [Електронний ресурс] URL: <https://archello.com/project/social-complex-in-alcabideche> (дата звернення: 12.11.2023)
18. The Hogeweyk / Vivium Care Group + BuroKade – 2018 [Електронний ресурс] URL: <https://hogeweyk.dementiavillage.com/> (дата звернення: 12.11.2023)
19. Huis aan 't laar / 51N4E, Monnikenheide, Zoersel [Електронний ресурс] URL: <https://www.archdaily.com/302992/huis-aan-t-laar-51n4e> (дата звернення: 12.11.2023)
20. Київський геріатричний пансіонат [Електронний ресурс] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B3%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82 (дата звернення: 12.11.2023)
21. Телеканал СК1. У Житомирському геріатричному пансіонаті перебуває 201 людина, 2018. [Електронний ресурс] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3mpQl4yDhFE> (дата звернення: 12.11.2023)
22. Закарпатська обласна рада. Виноградівський геріатричний пансіонат може розширити свої можливості [Електронний ресурс] URL: <https://zakarpat-rada.gov.ua/vynohradivskyy-heriatrychnyy-pansionat-mozhe-rozshyryty-svoi-mozhlyvosti/> (дата звернення: 12.11.2023)
23. Харківський геріатричний пансіонат ветеранів праці [Електронний ресурс] URL: <https://doma-prestarelyh.com.ua/harkivskyj-geriatrychnyj-pansionat-veteraniv-praczi/> (дата звернення: 12.11.2023)
24. Latitude Margaritaville. DAYTONA BEACH, FLORIDA [Електронний ресурс] URL: <https://www.litudemargaritaville.com/daytona-beach> (дата звернення: 12.11.2023)
25. Namba Parks / The Jerde Partnership [Електронний ресурс] URL: <https://www.archdaily.com/36987/namba-parks-the-jerde-partnership>

- (дата звернення: 28.01.2024)
26. Agrihood / California Native Garden Foundation (CNGF) [Електронний ресурс]
URL: <https://cngf.org/agrihood/> (дата звернення: 19.02.2024)
27. Урбанина. Довідник з відбудови міст. [Електронний ресурс]
URL: <https://www.urbanyna.com/dovidnyk-z-vidbudovy-mist>
(дата звернення: 20.02.2024)
28. САВИЦЬКА, О. С.; РУМІЛЕЦЬ, Т. С.; БОГДАНОВА, В. О. Малоповерхова забудова як засіб досягнення сталого розвитку. 2020.
29. Дворецька Г. В. Соціологія : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 472 с.
[Електронний ресурс] URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2993.html>
(дата звернення: 02.03.2024)
30. Mohammadzadeh, Z., Saeidnia, HR, Lotfata, A. et al. Інновації в галузі охорони здоров'я в розумних містах: систематичний огляд основних технологій і показників для країн, що розвиваються. BMC Health Serv Res 23 , 1180 (2023).
<https://doi.org/10.1186/s12913-023-10200-8>
31. Іванівка (Березівська сільська громада) [Електронний ресурс] URL:
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%B0_\(%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%B0_(%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0))
(дата звернення: 11.03.2024)
32. Топографічна мапа України; Житомирська обл., Житомирський район, с.ІВАНІВКА. [Електронний ресурс] URL:
<https://maps.vlasenko.net/?lat=50.30&lon=28.54&addmap2=smtm1000&s=&addmap1=smtm100> (дата звернення: 11.03.2024)
33. Супутниковий знімок ділянки проектування в с. Іванівка, Житомирської області, 2023 р.
[Електронний ресурс] URL: <https://maps.app.goo.gl/DAUpN6zBEeHwPfkM9>
(дата звернення: 12.03.2024)

34.Геральдика Житомирської області. Герб Житомирської області.

[Електронний ресурс] URL: <http://surl.li/tmfon>

(дата звернення: 13.03.2024)

35.Символіка міста Житомир. Логотип міста Житомир.

[Електронний ресурс] URL: <https://doris.agency/cases/logo-zhytomyr>

(дата звернення: 14.03.2024)

Нормативно-правова база

36.Кодекс цивільного захисту України – К., від 02.10 2012 року, №5403 -VI.

37.Закон України від 19.11.1992 року № 2801 - XII, Основи законодавства України про охорону здоров'я.

38.Конституція України. Основний закон. - К., 1996.

39.ДСТУ-Н Б В.1.1 – 27:2010 «Будівельна кліматологія»

40.Державні будівельні норми ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. – К.: Мінрегіон України, 2019. – 177 с. <http://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2019/07/DBN-B22-12-2019.pdf>

41.Державні будівельні норми України ДБН Б.1.1-14:2021. Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні. – Вид. офіц. – К.: Мінрегіон України, 2022. – 77 с.– https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/dbn-b.1.1-14_2021.pdf

42.Державні будівельні норми України ДБН Б.2.2-5:2011. Благоустрій територій. – Вид. офіц. – К.: Мінрегіон України, 2012. – 44 с

43.Державні будівельні норми України ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. – К.: Мінрегіон України, 2018. – 64 с. <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/V2240-2018.pd>

44.Закон України Про регулювання містобудівної діяльності. – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

45.Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.2

Методична література

46. Містобудування: методичні рекомендації до виконання магістерської роботи / Кушніренко М. М. – Київ: КНУБА, 2008. – 28 с.
47. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник / Тімохін В. О., Шебек Н. М., Малік Т. В. та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 400
48. Посацький Б. С. Основи урбаністики / Ч.1. Процеси урбанізації та територіальне розпланування: Навч. пос. – Львів, 1997. – 116 с
49. Посацький Б. С. Формування архітектурного образу міста: Навч. пос. – Київ, 1993. – 107 с.
50. Войко Н. Ю. Типологія міських відкритих громадських просторів / Н. Ю. Войко, О. Ю. Добровольська // Містобудування та територ. планування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ, 2019. – Вип. 69. – С. 33-45.
51. Кисельов В.М. Громадські простори як інструмент реконструкції міського середовища / Кисельов В.М., Кисельова Г.В. // Містобудування та територ. планування: наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури – К., КНУБА, 2021. – Вип. 78. – С. 266–275.
52. Макуха О. Соціальна інклюзія як важливий аспект інноваційного розвитку в просторовому плануванні / О. Макуха // Просторове планування для майбутнього України: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 25–26 трав. 2023 р. – Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. – С. 70–73.
53. В.М. Шоботов. Цивільна оборона. Навчальний посібник. : Вид.2 - К.: Центр навчальної літератури, 2006 - 438 с.
54. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. Підручник -К.: Знання Прес, 2003
Формалізовані документи невоєнізованих формувань Цивільної оборони.
55. Стефанович І.С., Корінний В.І. Цивільний захист: методичні вказівки по розробці питань Цивільного захисту в дипломних проектах.– К.: КНУБА, 2015. – 38 с.

Інформаційні ресурси

- 56.Бібліотека КНУБА <http://library.knuba.edu.ua/>
- 57.Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: Наукові ресурси – <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 58.Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного: Наукові ресурси - <http://www.dnabb.org/>
- 59.Публічна кадастрова мапа. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://kadastr.live/>
- 60.Старовинні карти України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://freemap.com.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЄКТУ

Назва вищого навчального закладу КНУБА
 Кафедра Містобудування
 Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»
 Освітньо-наукова програма «Містобудування»
 Освітній рівень «Магістр»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні

кафедри містобудування

зав. каф. професор, д. арх.

Шебек Н. М. _____

Студент Ніколаєв Микола Вікторович _____

Група МБм-22-1А _____

Керівник професор, д. арх. Шебек Н. М. _____

1. Тема магістерської роботи «Типологічні особливості архітектурного середовища геронтологічних поселень (на прикладі містечка в с. Іванівка Житомирської області)»
2. Вид містобудівної документації: Детальний план території
3. Назва території розроблення містобудівної документації: село Іванівка, Березівської сільської громади, Житомирської області.
4. Площа території проектування: 39,3578 Га
5. Перелік джерел вихідних даних:
 - Схема розташування міста Житомир в системі розселення;
 - Топооснова с. Іванівка;
 - Топооснова до відповідних фрагментів території детальної розробки
6. Перелік чинних нормативно-правових документів, яким мають відповідати проектні пропозиції:
 ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій; ДБН Б.1.1-14:2021 Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні; Земельний кодекс України; Закон України «Про основи містобудування»; Закон України «Про Державний земельний кадастр»; Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закон України «Про охорону культурної спадщини»; Закон України «Про благоустрій населених пунктів»; МОЗ України Наказ «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»; Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 року №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації».

7. Узагальнення даних комплексної оцінки території:

7.1. Просторово-планувальна організація території:

Структурно-функціональний аналіз показує, що основними складовими території пансіонату є сільськогосподарські землі, житлова забудова, старий фруктовий сад та зелені насадження. Пансіонат виступає центральним елементом, навколо якого організоване функціональне зонування для забезпечення потреб мешканців та створення комфортного простору.

Композиційний аналіз техногенного ландшафту території навколо Житомирського геріатричного пансіонату виявив ключові характеристики, включаючи планувальні вісі, які співпадають з основними маршрутами пішоходів, та структуру, наближену до гіпподамової системи.

7.2. Землеустрій та землекористування:

Згідно з даними містобудівного кадастру Житомирської області, для проектування геронтологічного поселення обрано ділянку під номером 1822083000:06:000:0209. Ключові параметри, що визначають особливості ділянки, включають:

Призначення: 01.04 - для ведення підсобного сільського господарства.

Категорія землі: землі сільськогосподарського призначення.

Площа: 39,3578 Га.

Форма власності: комунальна.

Наразі ділянка відноситься до земель сільськогосподарського призначення і класифікується як "для ведення підсобного сільського господарства".

7.3. Природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні території:

Територія проектування перебуває за межами території об'єктів культурної спадщини та її охоронних зон. Територія проектування перебуває за межами території об'єктів природно – заповідного фонду та її охоронних зон.

7.4. Обмеження у використанні земельних ділянок:

На території, яка передбачається для розміщення геронтологічного поселення для людей похилого віку в с. Іванівка, Березівської сільської громади, Житомирського району, Житомирської області – санітарно-гігієнічні обмеження не виявлені. Немає наявних обмежень на земельну.

Враховані наявні межі власності земельних ділянок у відповідності з існуючими державними актами та користувачами прилеглих земель.

7.5. Забудова територій та господарська діяльність:

Основну частину досліджуваної території становлять землі, що безпосередньо прилягають до Житомирського геріатричного пансіонату.

Більшість навколишньої території складається з земель сільськогосподарського призначення та територій садибної житлової забудови.

На південь від території пансіонату розташований старий фруктовий сад.

За цим садом, через лісосмугу, що виконує функції зелених насаджень загального призначення, розміщені землі складів та баз.

На схід від території пансіонату розташована житлова забудова середньої поверховості.

7.6. Обслуговування населення:

В межах аналізу немає торгових закладів, як і достатньої інфраструктури обслуговування

7.7. Транспортна мобільність та інфраструктура:

Для забезпечення зв'язку з ближніми населеними пунктами, зокрема з селом Іванівка, та забезпечення доступності пансіонату для тих, хто воліє користуватися громадським транспортом, на перехресті вулиці Інтернатної, що безпосередньо веде до пансіонату, та Новоград-Волинського шосе, розташована зупинка громадського транспорту. Ця зупинка забезпечує доступність до пансіонату.

На цій зупинці регулярно зупиняються маршрути міського та приміського сполучення.

7.8. Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації:

У зв'язку з відсутністю будівництва на ділянці проектування, інженерне забезпечення також ще не реалізовано. Для забезпечення основними інженерними комунікаціями даної ділянки необхідно провести відповідні заходи.

7.9. Підготовка та благоустрій території:

Існуючий варіант благоустрою ділянки проектування потребує комплексної реорганізації через зміну функціонального призначення закладу та неналежне використання території, на ділянці присутній фруктовий сад якій згідно проектних рішень буде збережено.

8. Вимоги до проектних рішень:

8.1. Просторово-планувальна організація території:

Проектування геронтологічного містечка в межах села Іванівка в Житомирській області передбачає комплексний підхід до організації житлової, соціальної, медичної та рекреаційної інфраструктури. Територія проектування, що складає 39,36 Га

8.2. Природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні території:

Оздоровчі об'єкти передбачають будівництво центру з повним спектром послуг. Рекреаційна зона включає паркові алеї, місця для пікніків та активного відпочинку, зони для спостереження. Також передбачено створення тематичних садів та ботанічних колекцій.

8.3. Обмеження у використанні земельних ділянок:

Згідно проектованого зонування території геронтологічного поселення, за умови відсутності підприємств із класами шкідливості.

8.4. Функціональне зонування території детального планування:

Функціональне зонування території передбачає виділення ділянок під житлові комплекси, які будуть спроектовані з урахуванням потреб мешканців, в тому числі і маломобільних груп населення, для їх безперешкодного переміщення між ключовими точками містечка. Розвиток інфраструктури включає створення медичного центру, центру прикладання праці, спортивного центру, торігівельно-розважального центру та зон соціокультурної взаємодії.

8.5. Забудова територій та господарська діяльність:

Забудова містечка складається з малоповерхових житлових будинків, переважно

1-3 поверхи, що дозволяє забезпечити легкий доступ до помешкань для всіх мешканців, включаючи тих, хто має обмежені можливості пересування. Господарська діяльність у містечку буде організована за принципами соціонічної моделі, яка враховує психологічні особливості та типи особистостей мешканців, поділених на чотири квадри.

8.6. Обслуговування населення:

У плануванні простору геронтологічного містечка в селі Іванівка передбачено створення збалансованої системи торгівлі, культури, спорту та дозвілля.

Комерційна інфраструктура геронтологічного містечка організована так, щоб жителі мали легкий доступ до основних товарів і спеціалізованих продуктів.

Культурне життя поселення зосереджене в культурно-освітньому центрі.

Спортивні та оздоровчі зони в містечку складаються зі спортивного комплексу, що включає басейн, тренажерні зали, стадіон. Спеціально облаштовані треки для велосипедистів, скандинавської ходьби та бігу пролягають через зони озеленення і оснащені місцями для відпочинку та релаксації.

Різноманітні форми відпочинку організовано так, щоб забезпечити мешканцям комфортні умови для соціалізації та релаксації.

Оздоровчі об'єкти передбачають будівництво центру з повним спектром послуг. Рекреаційна зона включає паркові алеї, місця для пікніків та активного відпочинку, зони для спостереження. Також передбачено створення тематичних садів та ботанічних колекцій.

Центральні адміністративні структури забезпечують доступність управління, соціальних служб та місць для громадської активності.

Комунальні послуги охоплюють екологічні системи енергопостачання та водообігу, а також утримання інфраструктури з акцентом на екологічність і енергоефективність.

Соціальні послуги включають медичний центр, культурні та освітні установи.

8.7. Транспортна мобільність та інфраструктура:

Транспортна доступність та внутрішня мобільність забезпечується через планування широких доріжок, адаптованих для переміщення на гіроскутерах та електромобілях. Влаштовані окремі шляхи для пішоходів та велосипедних доріжок.

8.8. Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації:

Водопостачання та каналізація: Впровадження сучасних технологій у системи водозабору та водопостачання. Влаштування каналізаційної мережі та очисних споруд, включаючи інтеграцію систем збору біогазу та їх використання у когенеративних технологіях для виробництва енергії.

Електропостачання: Збільшення енергонезалежності містечка здійснюватиметься через створення екологічно чистих електростанцій та встановлення систем акумулювання електроенергії.

Газопостачання та теплопостачання: Планове оновлення систем газопостачання і централізованого теплопостачання.

Телекомунікації: Забезпечення надійної та швидкої телекомунікаційної інфраструктури. Планове оновлення телекомунікаційних мереж включає в себе

розвиток ширококутового інтернет-зв'язку, цифрової складової та інших засобів зв'язку

8.9. Інженерна підготовка та благоустрій території:

Організація благоустрою геронтологічного містечка розглядається як самостійна модель, яка керується сформованими вимогами та принципами щодо реалізації. Використання комплексного підходу до благоустрою та озеленення допомагає не тільки окреслити фізичні межі містечка, але й врахувати особливості діяльності, вподобань та можливостей його мешканців.

8.10. Художня програма формоутворення об'єкта проектування:

Запропонована художня концепція має на меті упорядкування двох головних факторів, що стосуються розвитку геронтологічного містечка. Це місце призначене для людей, які прагнуть забезпечити собі здорове старіння в комфортному та підтримуючому середовищі.

Перший фактор – це формоутворення, яке ґрунтується на асоціативно-образному аналізі урбанізованого середовища. Аналіз виявив тісний взаємозв'язок геральдичної складової місцевості та обраного середовища під геронтологічне містечко. В подальшому розвитку концепції було висунуто пропозиції використати образ герба Житомирської області, що має характерний поділ, відповідно до символіки, на чотири різні об'єми. Кожен з цих об'ємів має свою змістовну складову, що відображає специфічні потреби та функції у містечку. Використання образу Житомирського логотипу додатково підсилило первісну модель, надавши структурі більш виразного, цікавого характеру та адаптивності, використовуючи образ пазлу.

Другий фактор – це люди, а саме мешканці перспективного містечка. Для упорядкування та розуміння того, хто буде проживати у цьому містечку, було прийнято рішення пов'язати концепцію з соціонічною моделлю людини. Було виділено чотири окремі квадри з закономірною послідовністю взаємодії між ними у проєктованому середовищі. Таке рішення дозволило організувати взаємопов'язаний підсилюючий зв'язок між двома факторами художньої концепції, що сприяє створенню збалансованого та взаємопідтримуючого житлового середовища.

9. Розрахунок основних проектних показників детального плану території

Населення, осіб 3860 осіб

Територія загальна 39,35 Га

Площа житлової забудови 55%=21,65га

Площа громадської забудови 10%=3,94га

Площа виробничої зони 5%=1,97га

Площа комунальної зони 5%=1,97га

Площа зони охорони здоров'я 5%=1,97га

Озеленення загальне 30%=11,81га

10. Перелік проектних матеріалів

10.1. Перелік графічних матеріалів детального плану окремої території в межах населеного пункту:

- Схема розташування території детального плану території в системі планувальної структури Житомирської області М 1:100000.
- Схема розташування території детального плану території в структурі населеного пункту М:20000.
- Схема сучасного використання території М 1:5000.
- Зображення художньої концепції містобудівного об'єкта.
- Проектний план М 1:1000.
- План функціонального зонування території М 1:2000.
- Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:2000.
- Схема інженерного забезпечення території та інженерно-технічних заходів цивільного захисту М 1:2000.
- Схема існуючого функціонального зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
- Схема тематичного зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
- Схема проектного функціонального зонування ділянки детальної розробки М 1:500.
- Дендроплан ділянки детальної розробки М 1:500.
- Генеральний план ділянки детальної розробки М 1:500.
- Креслення поперечних профілів вулиць М 1:100.

10.2.Розгортки М 1:500.

10.3.Перспективні зображення.

10.4.Презентація магістерської роботи.

10.5.Відео-презентація проектних пропозицій (фільм-обліт території).

10.6.Пояснювальна записка.

11. Список використаних джерел.

Студент: Ніколаєв М. В. _____

Керівник проекту: проф., д. арх. Шебек Н. М. _____

Консультанти розділів:

Розділ транспорт Г.Г.Лисюк, доцент

Естетика містобудування Н.М.Шебек, д. арх, проф.

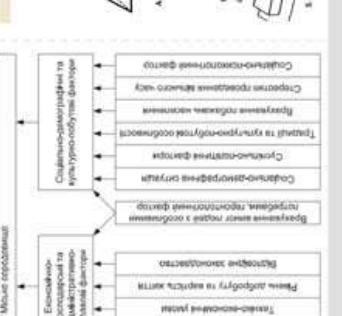
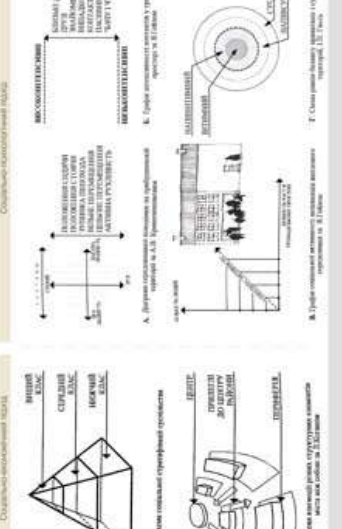
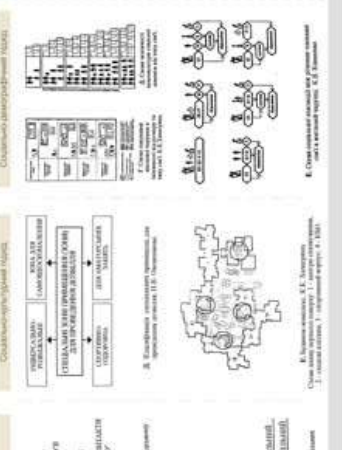
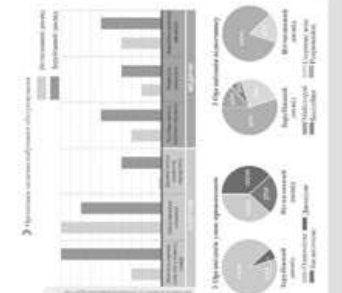
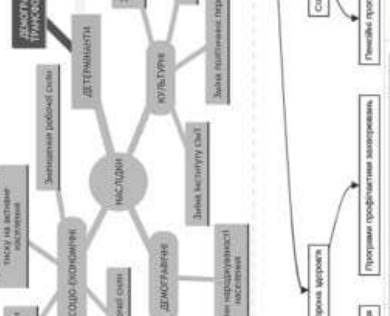
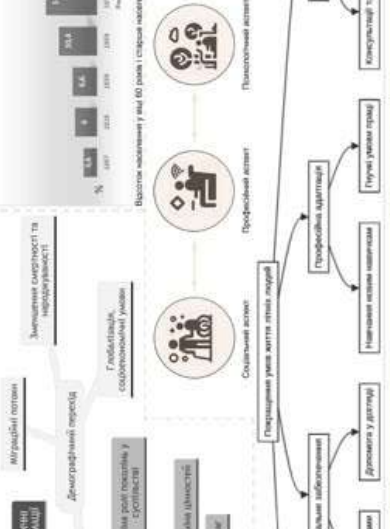
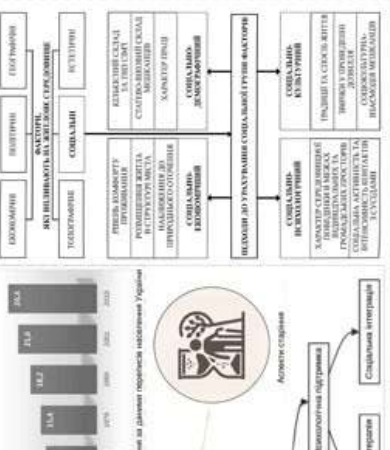
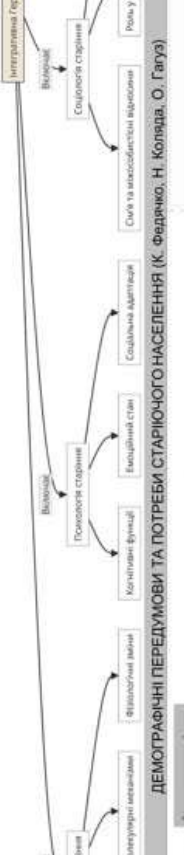
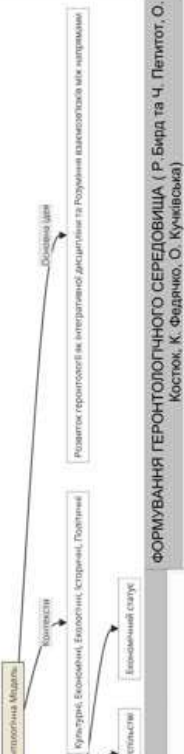
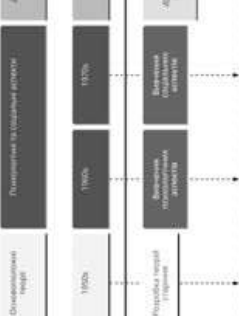
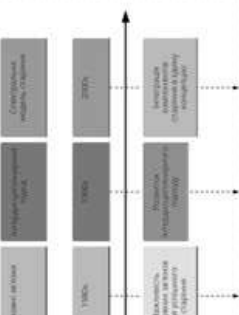
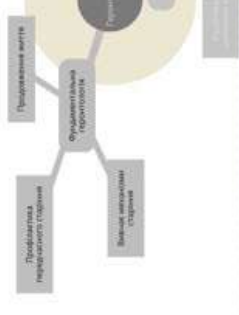
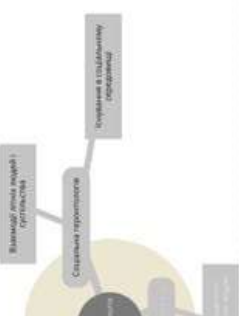
Цивільний захист В.С.Корінний, ст. викл.

Ілюстрації до пункту 1.1.

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА
1.1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ
СТАНОВЛЕННЯ ПОНЯТТЯ "ГЕРОНТОЛОГІЯ". ТЕОРІЯ СТАРІННЯ (А. Котвицька, Д. Мартін, Г. Алієва)

Таблиця з даними про демографічні показники та тенденції старіння населення.

Показник	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Чисельність населення	120 000	118 000	115 000	112 000	108 000	105 000	102 000
Вік населення	28	29	30	31	32	33	34
Відсоток населення 65+	12	13	14	15	16	17	18
Відсоток населення 75+	5	5	6	6	7	7	8
Відсоток населення 85+	1	1	1	2	2	3	3
Відсоток населення 90+	0	0	0	0	0	0	0

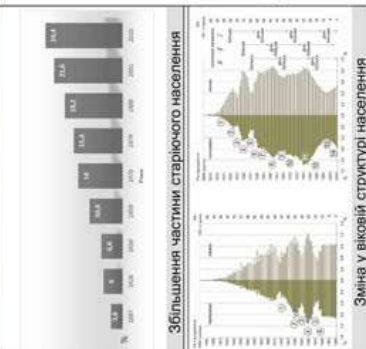

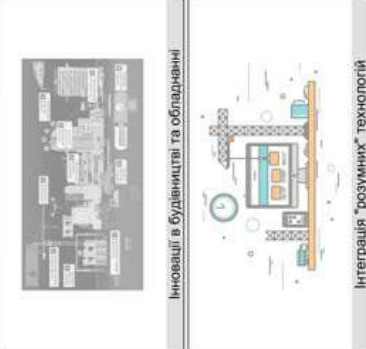
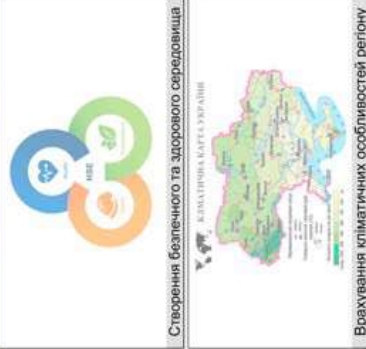

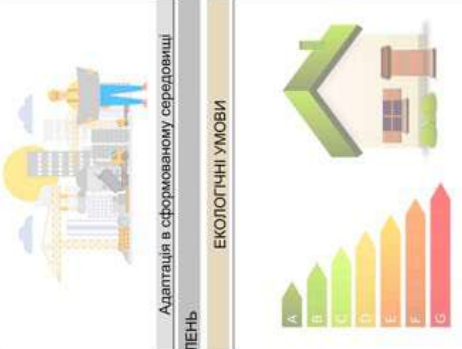
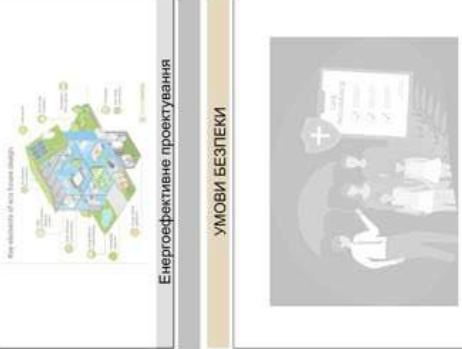
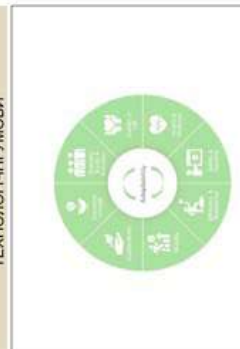
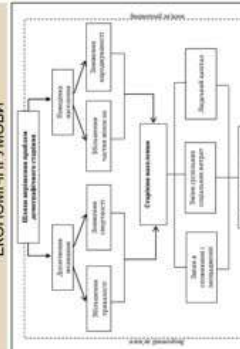

Ілюстрації до пункту 1.2.

1.2 ДОСВІД ПРОЕКТУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ

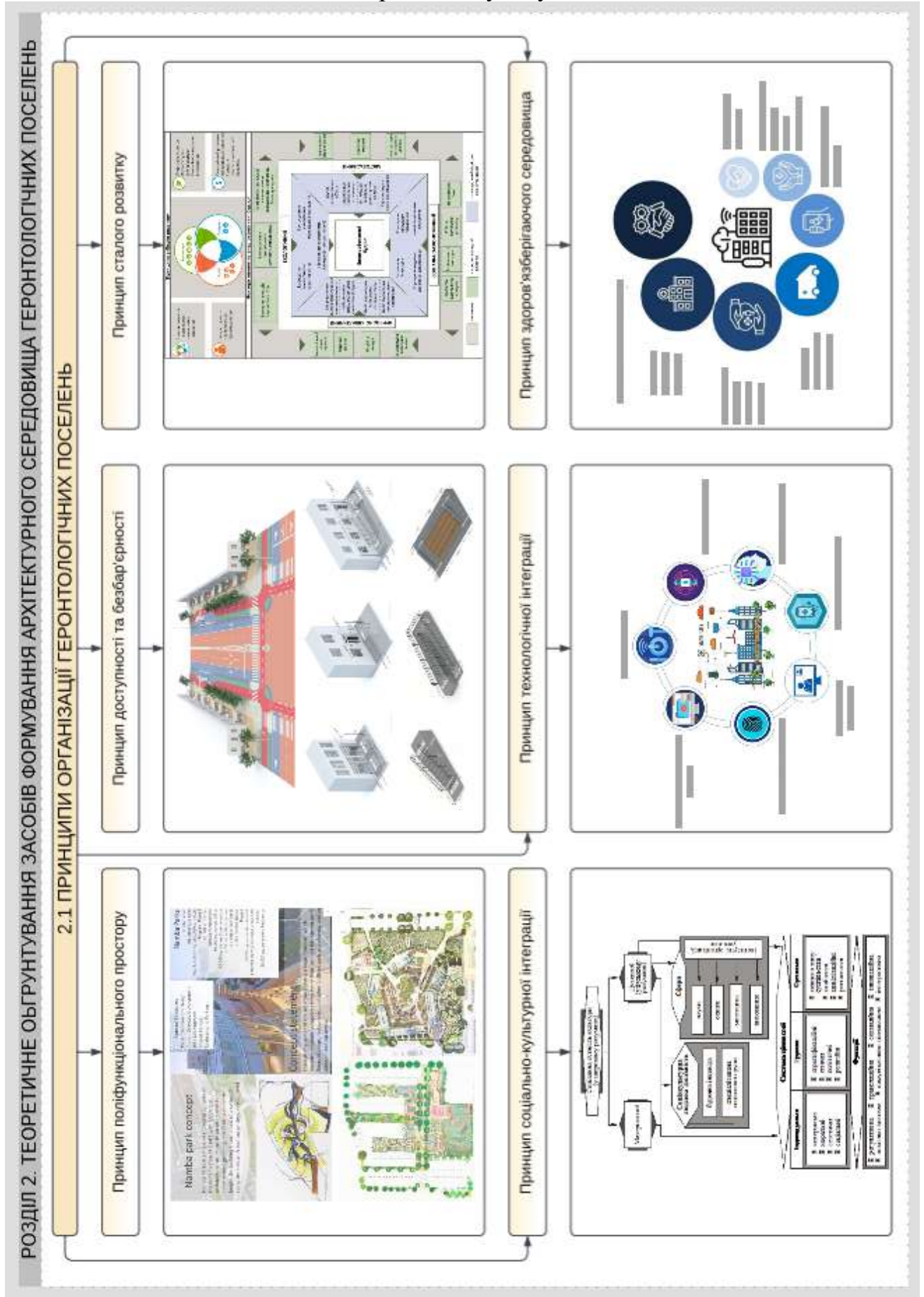
КЛАСИФІКАЦІЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА

<p>ЗАГАЛЬНІ ГЕРОНТОЛОГІЧНІ МІСТЕЧКА The Villages, Florida</p>		<p>ГЕРОНТОЛОГІЧНІ ВЕТЕРАНСЬКІ БУДИНКИ Королівський госпіталь, Чельсі</p>		<p>ГЕРОНТОЛОГІЧНІ СПІЛЬНОТИ Golden Palms Rehabilitation</p>		<p>ГЕРОНТОЛОГІЧНІ ПОМЕШКАННЯ З ПАЛАТИВНИМ ДОГЛЯДОМ Комплекс, Де Хогевей</p>		<p>ГЕРАТРИЧНІ ПАНСІОНАТИ Київський геріатричний пансіонат</p>		<p>АКТИВНІ ГЕРОНТОЛОГІЧНІ ПОСЕЛЕННЯ Latitude Margaitaville Daytona</p>	
	<p>Центр ветеранів Саллісбрук</p>	<p>Резиденція для людей похилого віку в Альсбадені</p>	<p>Комплекс, Де Хогевей</p>	<p>Житомирський геріатричний пансіонат</p>							
				<p>Виноградський геріатричний пансіонат</p>							
<p>Rosedale Village, Brampton</p>				<p>Виноградський геріатричний пансіонат</p>							
				<p>Виноградський геріатричний пансіонат</p>							

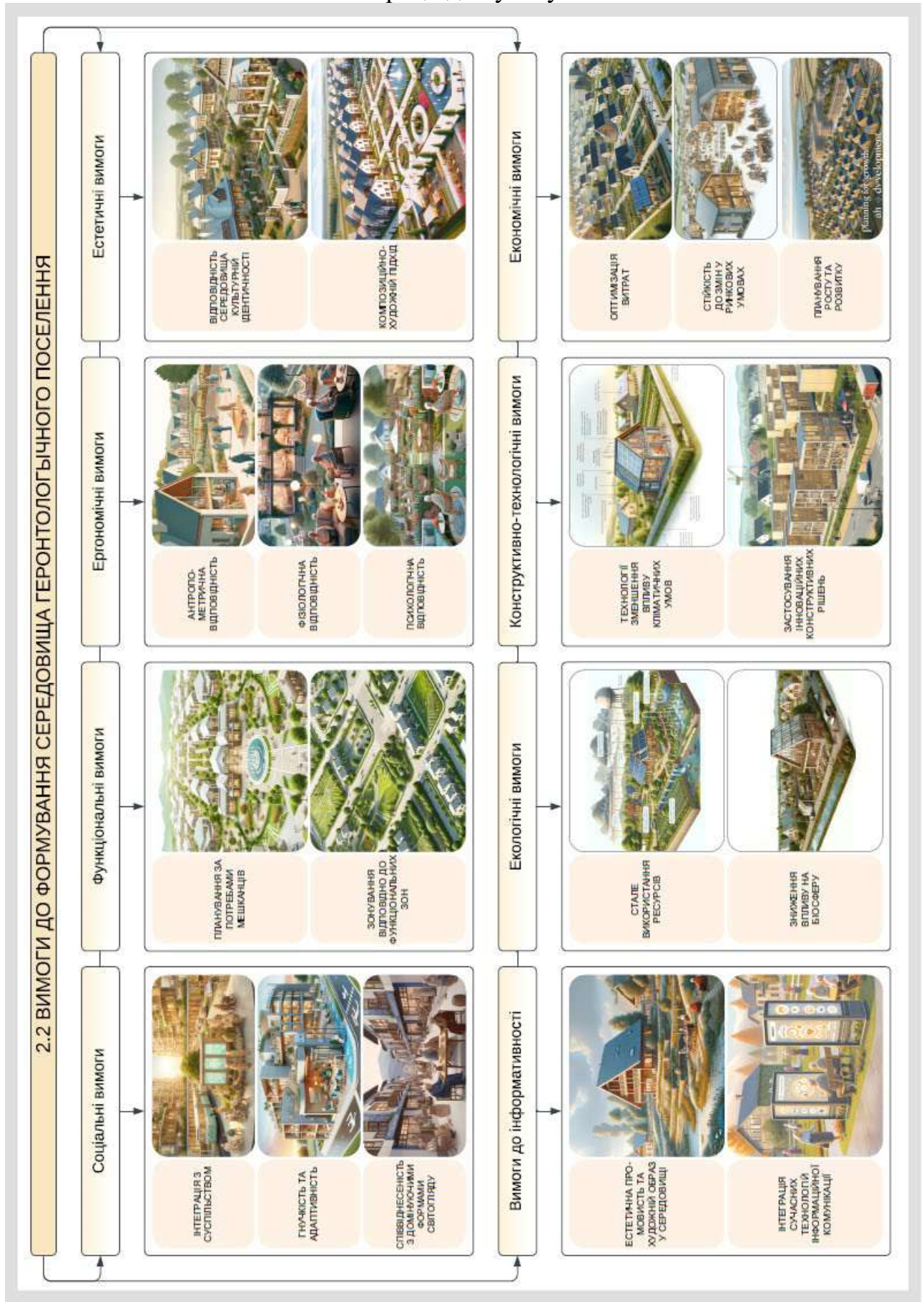
Ілюстрації до пункту 1.3.

1.3 ФАКТОРИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ					
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ					
ДЕМОГРАФІЧНІ ФАКТОРИ	СОЦІАЛЬНІ ФАКТОРИ	ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ	ТЕХНОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ	ЕКОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ	
 <p>Збільшення частини старішого населення</p> <p>Зміна у віковій структурі населення</p> <p>Understanding Family Structure</p> <ul style="list-style-type: none"> Nuclear family structure Single parent family structure Extended family structure Blended family structure Step family structure 	 <p>Необхідність соціальної інтеграції</p>	 <p>Доступність та ефективність використання ресурсів</p> <p>Доступність фінансування</p>	 <p>Інновації в будівництві та обладнанні</p> <p>Інтеграція "розумних" технологій</p>	 <p>Створення безпечного та здорового середовища</p> <p>Враховання кліматичних особливостей регіону</p>	<p>ЕКОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ</p> <p>Енергоефективне проектування</p>
 <p>Складність процесів будівництва</p> <p>Ресурсозабезпечення та доступність обладнання</p>	 <p>Інклюзивний простір</p> <p>Ефективність інвестицій</p>	 <p>Вартість життя та послуг</p> <p>Збереження культурної ідентичності</p>	 <p>Адаптація в сформованому середовищі</p> <p>Вплив на навколишнє природне середовище</p>	 <p>УМОВИ БЕЗПЕКИ</p> <p>Запобігання надзвичайним ситуаціям</p> <p>Захист від можливих загроз здоров'ю</p>	<p>УМОВИ БЕЗПЕКИ</p> <p>ЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ</p> <p>Забезпечення сталого розвитку</p>
УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ					
ТЕХНОЛОГІЧНІ УМОВИ	ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ	СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ УМОВИ	ЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ	УМОВИ БЕЗПЕКИ	
 <p>Ресурсозабезпечення та доступність обладнання</p>	 <p>ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ</p> <p>Рівень економічного розвитку</p>	 <p>The Importance of Cultural Identity</p> <p>Збереження культурної ідентичності</p>	 <p>ЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ</p> <p>Вплив на навколишнє природне середовище</p> <p>Забезпечення сталого розвитку</p>	 <p>УМОВИ БЕЗПЕКИ</p> <p>Запобігання надзвичайним ситуаціям</p> <p>Захист від можливих загроз здоров'ю</p>	<p>УМОВИ БЕЗПЕКИ</p> <p>ЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ</p> <p>Забезпечення сталого розвитку</p>

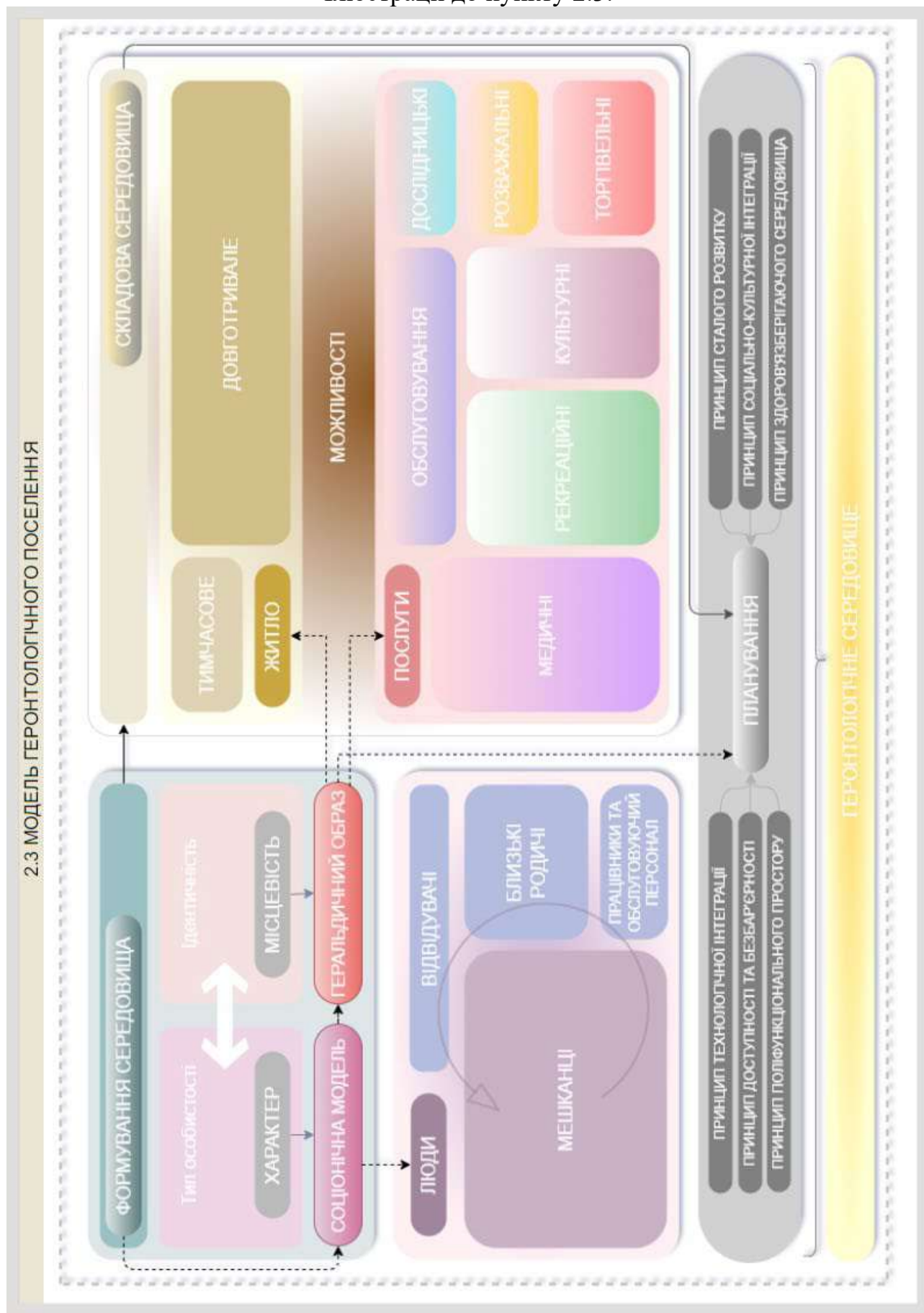
Ілюстрації до пункту 2.1.

Ілюстрації до пункту 2.2.

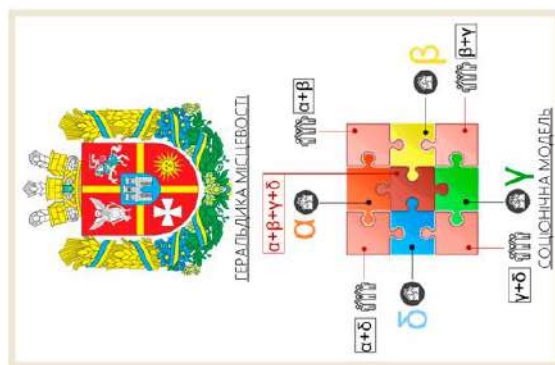

Ілюстрації до пункту 2.3.

Ілюстрації до розділу 4

РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

ЗОБРАЖЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ КОНЦЕПЦІЇ МІСТОБУДУВАННЯ ОБ'ЄКТА

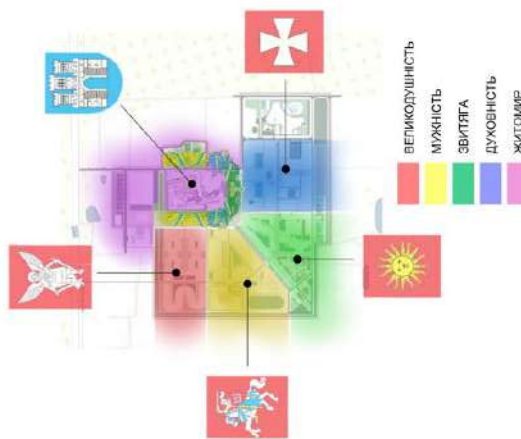

СХЕМА ТЕМАТИЧНОГО ЗОНУВАННЯ

СХЕМА СОЦІАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

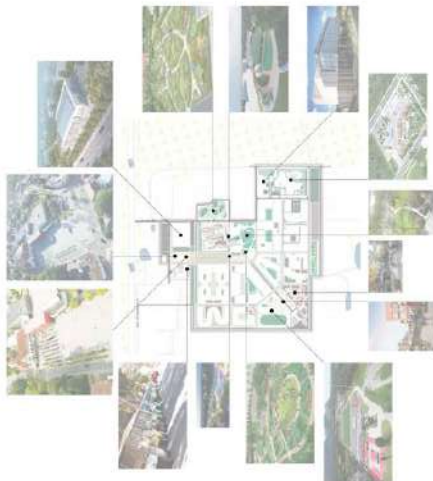
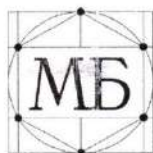

СХЕМА КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ВИРІШЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ СЕРЕДОВИЩА

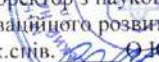
Сертифікати участі у конференціях

CERTIFICATE

is awarded to

Nikolayev Mykolafor being an active participant in
IV International Scientific and Practical Conference**“GLOBAL SCIENCE:
PROSPECTS AND INNOVATIONS”*****24 Hours of Participation******(0,8 ECTS credits)*****LIVERPOOL****1-3 December 2023****sci-conf.com.ua****СЕРТИФІКАТ**

учасника VI науково-практичної конференції

**«МІСТОБУДУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»,**
яка відбулася 23 квітня 2024 року
в Київському національному університеті будівництва і архітектури
на кафедрі містобудування,виданий студенту кафедри містобудування
Київського Національного університету будівництва і архітектури**Ніколаєву Миколі Вікторовичу**Декан архітектурного факультету КНУБА,
проф. О. В. КашченкоПроректор з наукової роботи та
інноваційного розвитку КНУБА,
канд.т.н., ст. наук.спів. О. Ю. Ковальчук

Довідка про перевірку на плагіат

Tue May 14 10:44:09 EEST 2024, Полюшко Костянтин Миколайович, Експертний національний університет будівництва і архітектури

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 2.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. Ошибок в документах: 9%

ID: 126193 Название: «ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ГЕРОНТОЛОГІЧНИХ ПОСЕЛЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ МІСТЕЧКА В С. ІВАНІВКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ)» Додано в БД: 2024-05-14 Автор: Николаев Микола Вікторович Руководитель: Шебек Н.М. Консультант: Оценены:	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	172410	2379	12713 (7%)	172 (7%)

Источник плагиата

ID	Описание	Наличие плагиата в документе	
		Символы	Лексемы